

Lupp 2021

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Smedjebacken

ENKÄTFABRIKEN

SMEDJEBACKEN
Smedjebackens kommun

” Ta hänsyn och lägg ner lite extra tid på att lyssna på dagens ungdomar. Det kan vara dina barn, släktingar eller främlingar. Bara att någon tar sig tiden att visa för oss unga att vi blir sedda och hörda kan hjälpa något enormt.”

– Tjej i högstadiet svarar på frågan om vad Smedjebacken behöver veta för att göra kommunen bättre för unga

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	12
C. Skola	26
D. Politik och samhälle	38
E. Trygghet	55
F. Hälsa	65
G. Arbete	79
H. Framtid	84
Referenslista	95

**Innehållet i rapporten
är färgkodat!**

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen, som nu är lag, och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som rör barn och unga alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. De nya målen för ungdomspolitiken är att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut och insatser som genomförs beträffande unga ska utgå från dessa mål. Tre prioriterade områden har även tagits fram i det ungdomspolitiska handlingsprogrammet och dessa är: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa.

Dalarna vill bli och vara Sveriges bästa ungdomsregion. För att åstadkomma detta har Region Dalarna i samverkan med kommunerna tagit fram en regional ungdomsstrategi som Region Dalarna och samtliga kommuner i regionen har skrivit under. Strategin innehåller fyra mål med tillhörande prioriteringar och indikatorer samt en avsiktsförklaring. Målen är:

- **Mål 1: Unga i Dalarna kan påverka sina egna liv, kommunen de bor i och länets utveckling och ungas perspektiv beaktas i alla frågor som berör dem.**
- **Mål 2: Unga i Dalarna har förutsättningar för en god och jämlik fysisk, psykisk och social hälsa**
- **Mål 3: Unga i Dalarna har förutsättningar att leva, studera och arbeta utifrån sina drivkrafter och styrkor, oavsett bostadsort.**
- **Mål 4: Unga i Dalarna har förutsättningar att aktivt delta i omställningen till ett klimatsmart Dalarna.**

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomars livsvillkor i Smedjebacken. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Högstadiungdomar ser mer positivt på sin fritid i år

När det kommer till ungas syn på fritiden i Smedjebacken framgår det att en hög andel av högstadiungdomarna samt gymnasiekillarna svarar att de är nöjda med sin fritid totalt sett. Tjejer är generellt sett mindre nöjda än vad killar är och gymnasietjejerna sticker ut som klart mindre nöjda när det kommer till flera frågor om fritiden. Andelen högstadiungdomar som anser att det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden har ökat från år 2018 bland både killar och tjejer. Andelen högstadi tjejer som svarar att de saknar fritidsaktiviteter har även minskat tydligt från år 2018. Gymnasietjejer är den grupp som i högst grad saknar fritidsaktiviteter (56 %).

Intresset för inflytande i kommunen minskar

34 % av högstadiungdomarna och 40 % av gymnasieungdomarna uppger att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen, vilket är en nivå som liknar regionsnittet för Dalarna 2021. Däremot har andelen högstadiungdomar som vill påverka tydligt minskat från år 2018. Andelen tjejer som vill påverka i kommunen har

tydligt minskat från 63 % år 2018 till 37 % år 2021. Även andelen högstadieungdomar som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter i kommunen har minskat från år 2018. I frågan om möjligheter så ser vi att gymnasiekillar utmärker sig som en grupp där en relativt hög andel (35 %) ser sig ha möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Denna siffra bidrar till att Smedjebackens resultat för gymnasieungdomar i frågan ligger högre än regionsnittet för Dalarna.

Även när det kommer till intresset för politik och olika samhällsfrågor så ser vi att detta har minskat bland högstadieungdomarna från år 2018. När det gäller den regionala frågan gällande intresset för miljö- och klimatfrågor så uppger tjejer att de är intresserade i klart högre grad än killar, detta gäller både högstadiet och gymnasiet.

Tryggheten i Smedjebacken

I avsnittet om trygghet så framgår det att när det kommer till utsattheten för brott och otrygga situationer så anger unga främst att de blivit utsatta för hot och stöld under de senaste sex månaderna. Färre har utsatts för misshandel eller sexuellt våld/utnyttjande. Killar svarar i högre grad än tjejer att de blivit utsatta för stöld. Gymnasiekillar sticker ut med en relativt hög andel (30 %) som utsatts för hot.

När det gäller tryggheten på olika fysiska platser i kommunen och på internet svarar en hög andel av unga i Smedjebacken att de alltid eller oftast är trygga hemma, i bostadsområdet och på träningen. Det framgår dock att tjejer i lägre grad än killar känner sig trygga i skolan, på internet, i centrum och i kollektivtrafiken. Endast 47 % av gymnasietjejerna och 58 % av högstadietjejerna uppger att de alltid eller oftast känner sig trygga i kollektivtrafiken.

När det kommer till utsatthet för mobbning kan vi se att detta minskat tydligt bland högstadietjejerna från år 2018. År 2018 svarade 45 % av högstadietjejerna att de utsatts för mobbning enstaka gånger eller en längre period. I årets resultat är andelen 29 %. Även bland högstadiekillar har andelen utsatta minskat något.

Stora könsskillnader i frågor som rör hälsan

I avsnittet om hälsa kan vi se att det finns skillnader utifrån kön. Tjejerna skattar sin hälsa som mycket eller ganska dålig i högre grad än vad killarna gör. Gymnasietjejer är den grupp som sticker ut mest, 58 % svarar att de mår mycket eller ganska dåligt. Jämfört med år 2018 har andelen högstadietjejer som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra minskat något, medan resultatet för högstadiekillar är på samma nivå som år 2018. Könsskillnaderna har därmed ökat.

Även när det kommer till psykiska och somatiska besvär som stress, nedstämdhet, huvudvärk med mera upplever tjejerna samtliga besvär i högre grad än killarna. Över tid är dock förändringarna små. Andelen högstadietjejer som upplever att de har ont i magen har ökat något från år 2018. Högstadiekillarnas resultat är likt år 2018.

I avsnittet om hälsa framgår det även att 71 % av högstadieungdomarna i Smedjebacken tränar flera gånger i veckan, vilket är högre än regionsnittet för Dalarna. På gymnasiet är andelen som tränar flera gånger i veckan eller varje dag 56 %. Över tid syns det att andelen högstadiekillar som tränar flera gånger i veckan har minskat från år 2018 medan andelen högstadietjejer som tränar lika ofta har ökat något.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2021 genomförts i Smedjebacken på högstadiet samt på gymnasiet i årskurs 2. Undersökningen genomfördes under hösten 2021 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Smedjebacken.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Syftet är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 257 elever av 302 på högstadiet svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 85 %. På gymnasiet i årskurs 2 har 42 elever som studerar i Ludvika men som bor i Smedjebacken svarat på enkäten, utav totalt 93 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 45 %.

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att vissa klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara vissa frågor i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Exempelvis kan det bero på att elever bedömt frågor som irrelevanta eller känsliga. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar av liknande slag.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultat för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder och kön. Jämförelser med avseende på andra faktorer än kön ingår också och möjliggör för en större förståelse om ungdomars villkor och möjligheter i samhället. Sådan kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att kunna anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar (detaljerade svarsgrupper) endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen.

Rapporten innefattar även jämförelse med resultatet från år 2018. **Observera att resultat för 2018 endast finns för högstadiet**, då det finns för få svar från gymnasieungdomar i tidigare års Lupp-data.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är väldigt få till antalet.

Jämförelser med Dalarnas regionsnitt för Lupp 2021

I den löpande texten samt i tabeller anges även jämförelser med regionsnittet i Dalarna för Lupp 2021. Snittet i Dalarna innefattar totalresultatet för de kommuner i region Dalarna som deltog i Lupp år 2021. Syftet med jämförelsen är att kunna se kommunens resultat i förhållande till övriga kommuner i regionen. I rapporten tas snittet i Dalarna upp i utvalda frågor där det bedöms vara relevant att jämföra resultatet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

*Svarsfrekvensen
är 85 % på
högstadiet och
45 % på gymnasiet*

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familjesituation.

Som det framgår av bilden nedan är det 51 % killar och 45 % tjejer som svarat på enkäten. 3 % har en annan könsidentitet än tjej/kille. Totalt sett svarar 14 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att 88 % av ungdomarna som svarat själva är födda i Sverige.

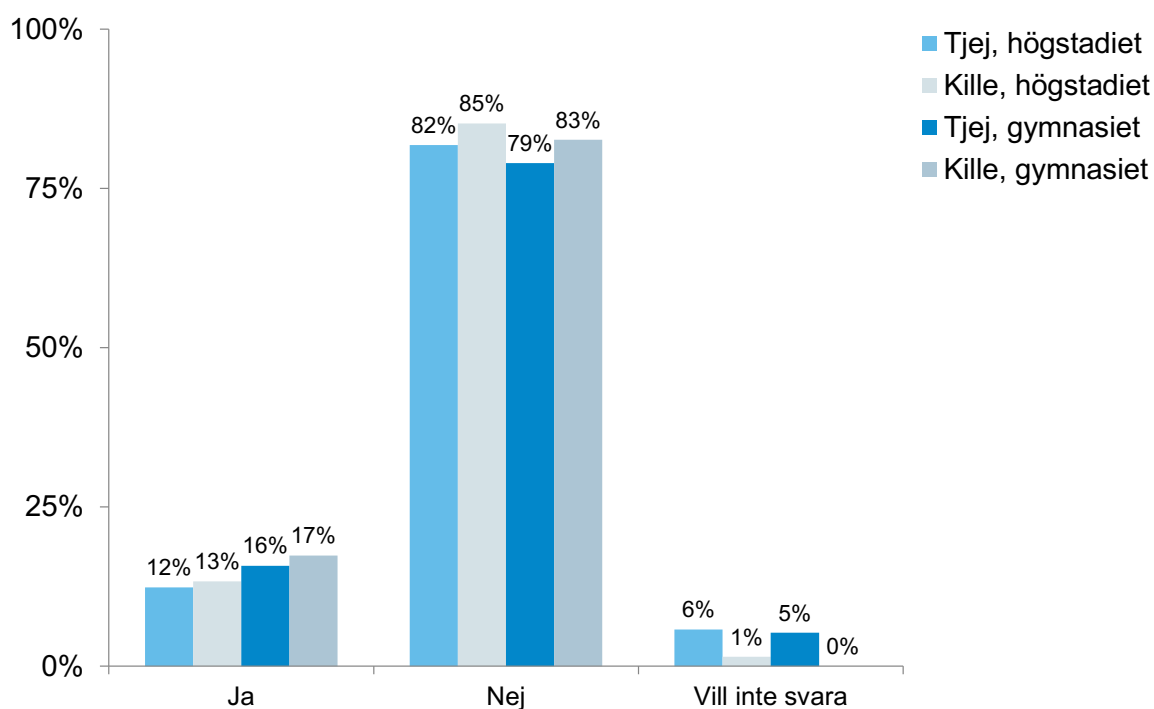
Om de svarande:

*14% totalt har en
långvarig nedsatt
funktion*

*45% tjejer
51% killar
3% annan könstillhörighet*

*82% Heterosexuella
1% Homosexuella
4% Bisexuella
13% Övrigt/annat/
vill ej svara*

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	88%	0%	3%	9%
Förälder A	83%	2%	4%	12%
Förälder B	83%	1%	3%	13%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här?

	Procent
10 år eller längre	51%
4-9 år	37%
0-3 år	11%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

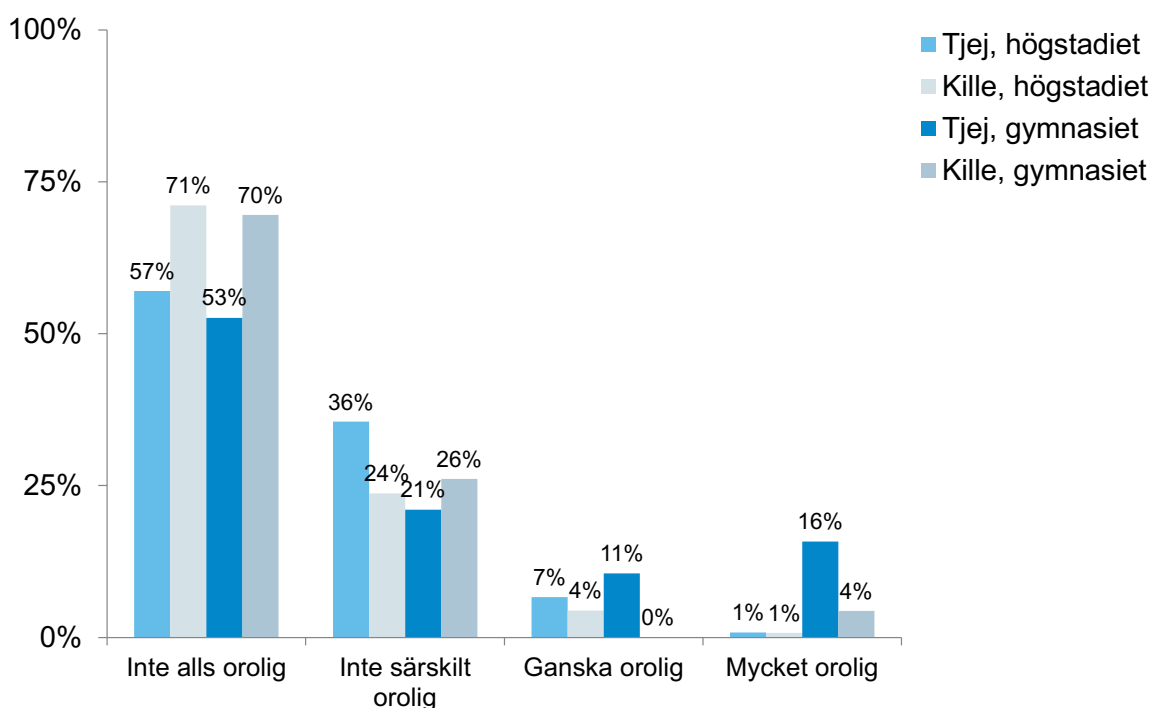
	Förälder a	Förälder b
Arbetar	90%	82%
Studerar	5%	4%
Föräldraledig	0%	1%
Arbetslös	1%	3%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	1%	2%
Ålderspensionär	0%	0%
Annat	1%	3%
Vet inte	2%	5%

Ekonomi

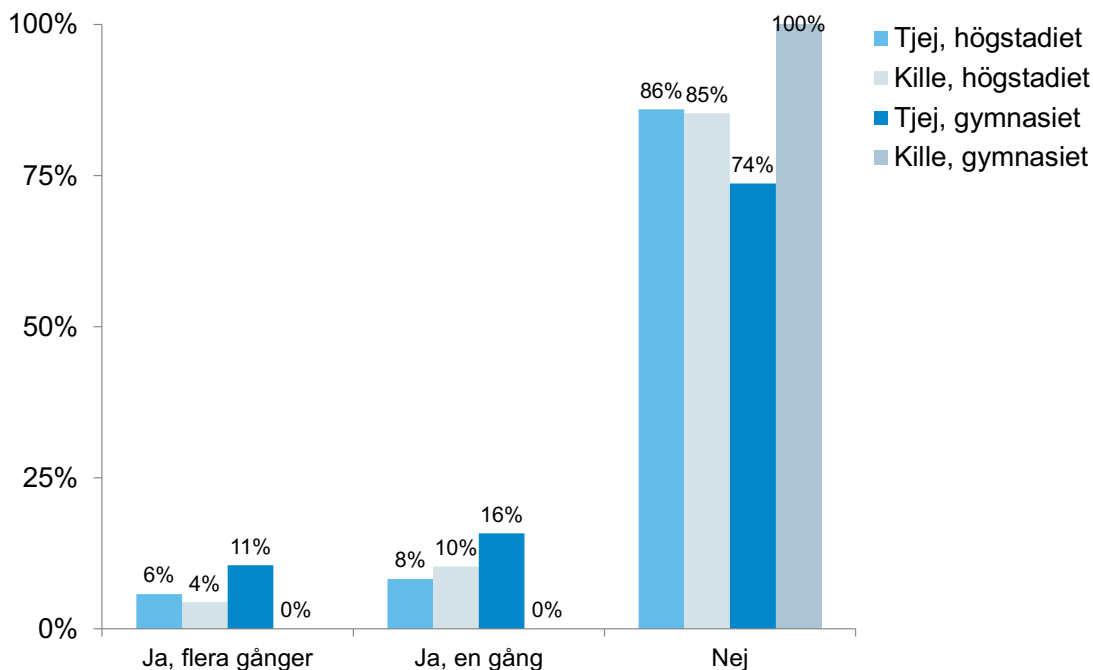
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock en del som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Tjejer på gymnasiet är oroliga i klart högre utsträckning än övriga grupper.

Vidare framgår det i diagram A8 att 14 % av både killar och tjejer i högstadiet svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper för att familjen inte haft råd. Tjejer på gymnasiet svarar i högst grad att det hänt minst en gång (27%), medan 0 % av gymnasiekillarna anger detsamma.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

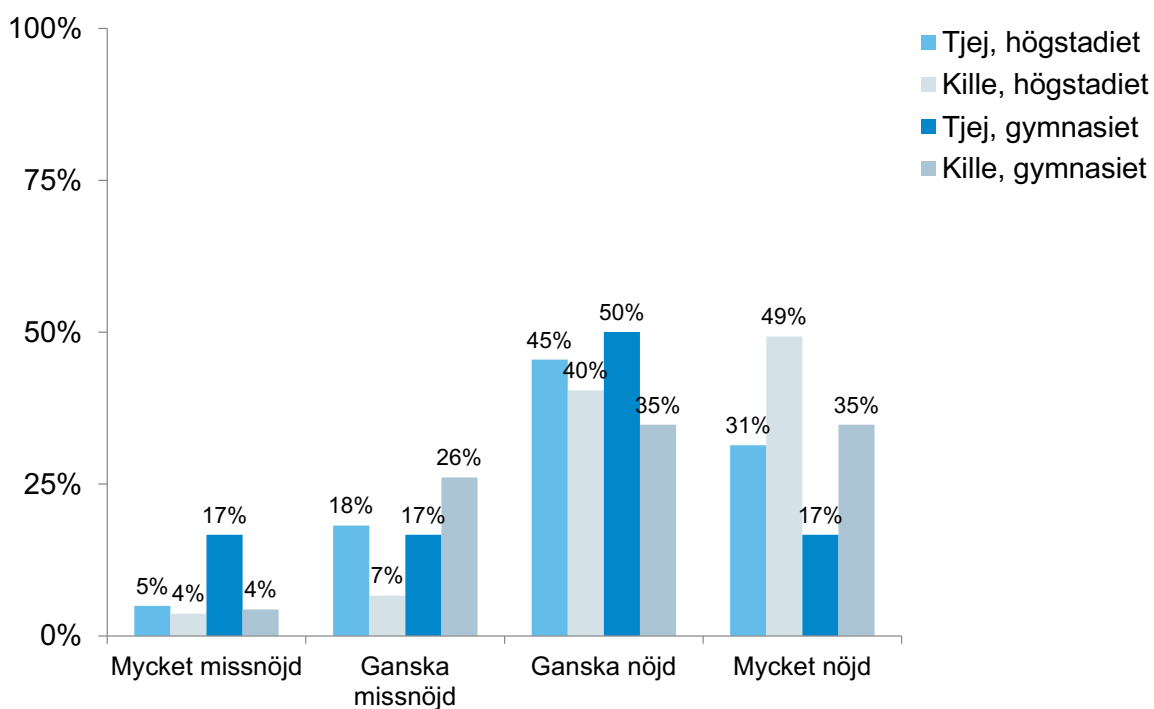

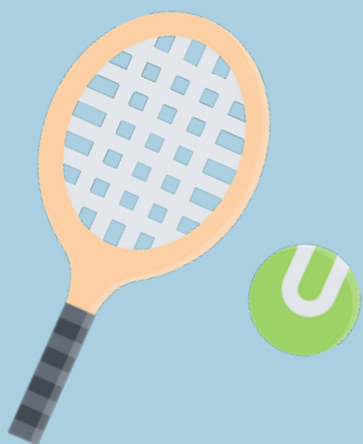
A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade på en fråga om hur nöjda de är med sin ekonomi. Vad som framgår i diagrammet nedan är att majoriteten svarar att de är mycket eller ganska nöjda med sin ekonomi. Gymnasietjejerna är minst nöjda med sin ekonomi, och högstadiekillarna är nöjdast.

A9. Hur nöjd är du med din ekonomi?

“Vet inte riktigt men något som involverar många personer, kul och träffa nya människor”

- Kille i gymnasiet svarar på frågan om vilka fritidsaktiviteter som saknas i kommunen

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Studier visar dock att vissa ungdomsgrupper i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikesfödda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever olika hinder att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

1 MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

2 MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid - tillgång, trygghet och hinder

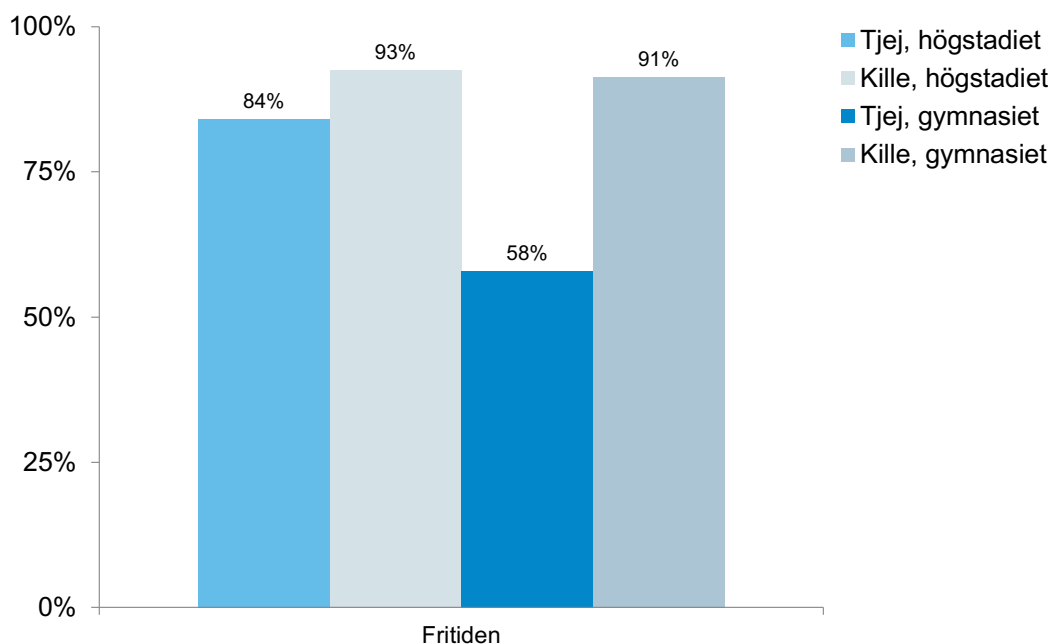
Nöjdhet med fritiden

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Smedjebacken. Gymnasietjejer sticker ut som den minst nöjda gruppen. Även på högstadiet är tjejer mindre nöjda än killar. Jämför man med regionsnittet i Dalarna är högstadieungdomarna i Smedjebacken lika nöjda som snittet, medan gymnasieungdomarna är mindre nöjda.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda med fritiden har ökat något över tid bland högstadiekillar, men är på liknande nivå som år 2018 för tjejer. Könskillnaden i frågan har därmed ökat.

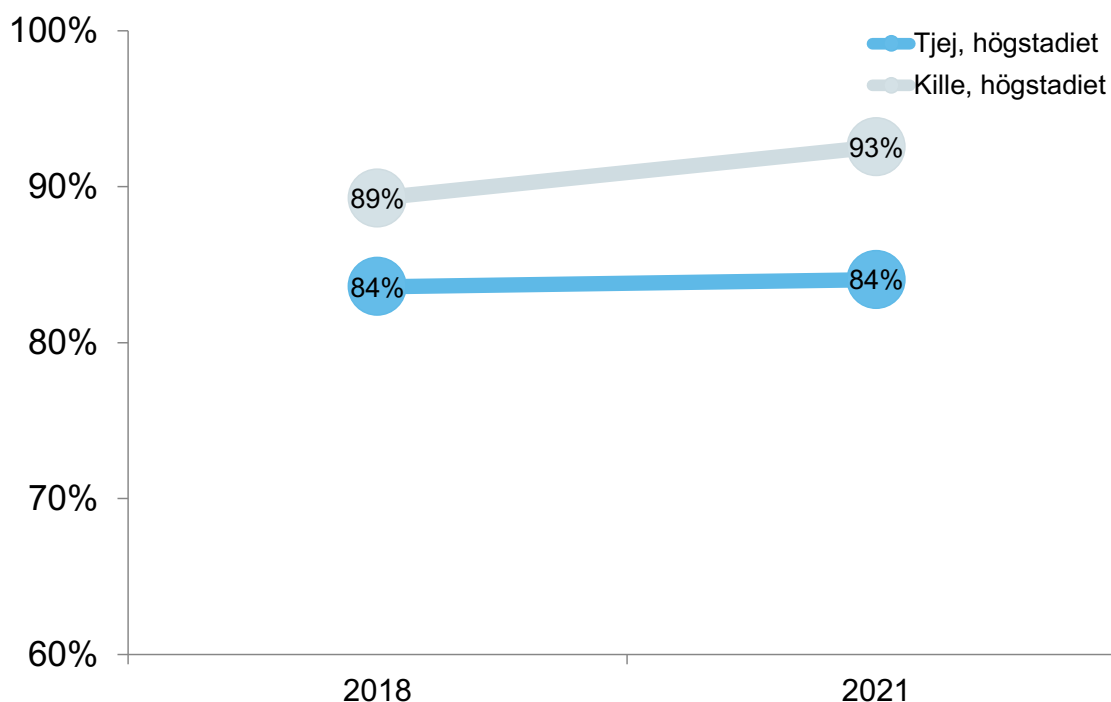
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
88%	88%	78%	85%

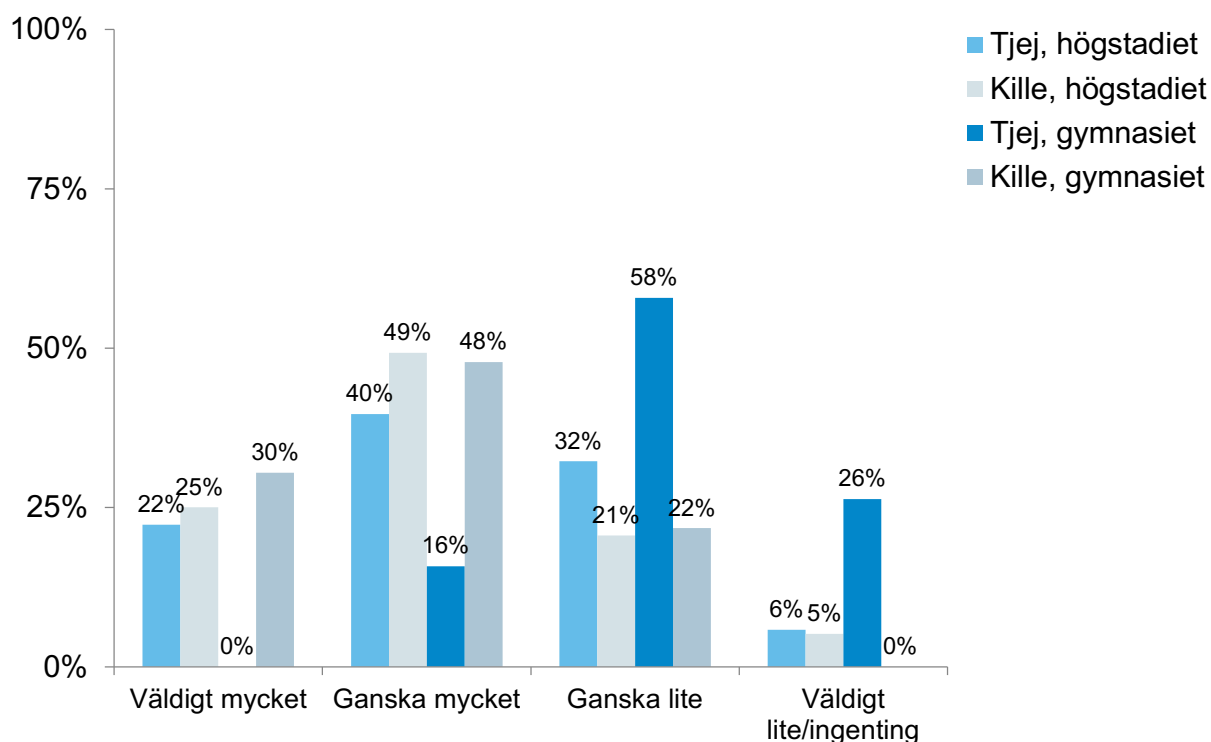
B0b. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse över tid, högstadiet*

* Resultat över tid finns endast för högstadiet på grund av för få svar på gymnasiet från år 2018. Detta gäller alla diagram över tid i rapporten.

När det handlar om hur mycket det finns att göra på fritiden så framkommer i diagram B1 att tjejerna är mindre nöjda med utbudet än killarna. 38 % av högstadiet tjejerna och 84 % av gymnasiet tjejerna svarar att det finns ganska eller väldigt lite att göra på fritiden.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

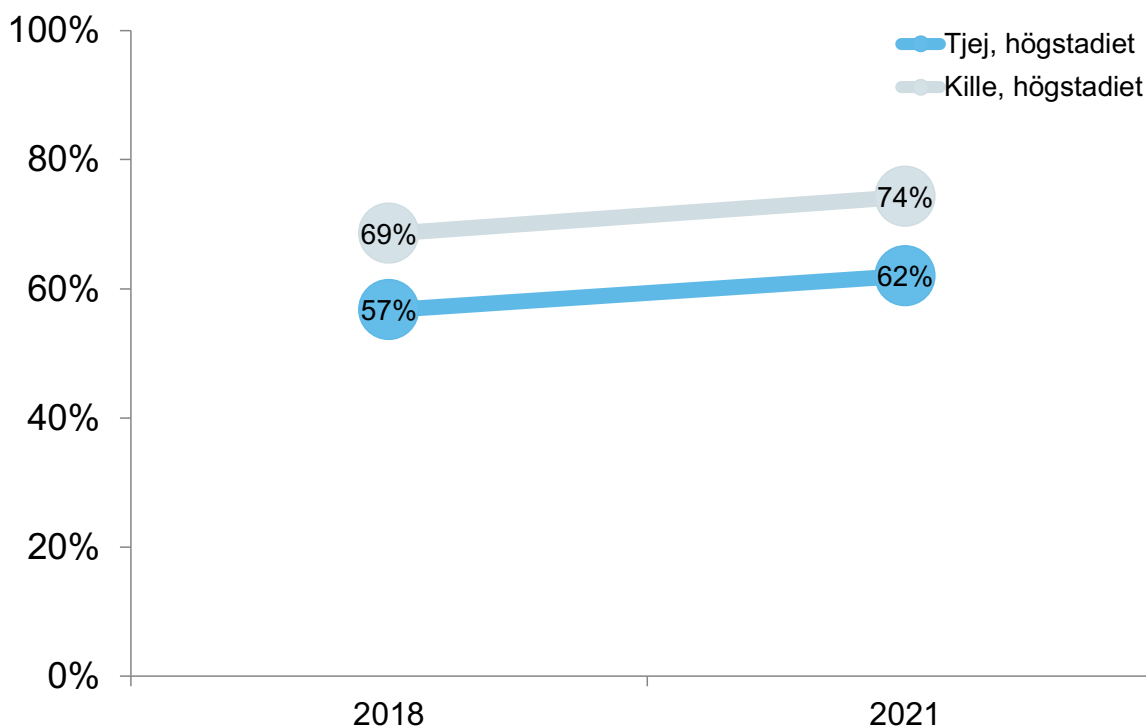
Totalt 68 % av högstadieungdomarna i Smedjebacken svarar att det finns ganska eller väldigt mycket att göra, vilket är på en liknande nivå som regionsnittet i Dalarna. På gymnasiet är motsvarande andel, 51 %, lägre än snittet.

Över tid har andelen högstadieungdomar som är nöjda med hur mycket det finns att göra på fritiden ökat, se diagram B1b.

B1a. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
68%	69%	51%	57%

B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: jämförelse över tid, högstadiet

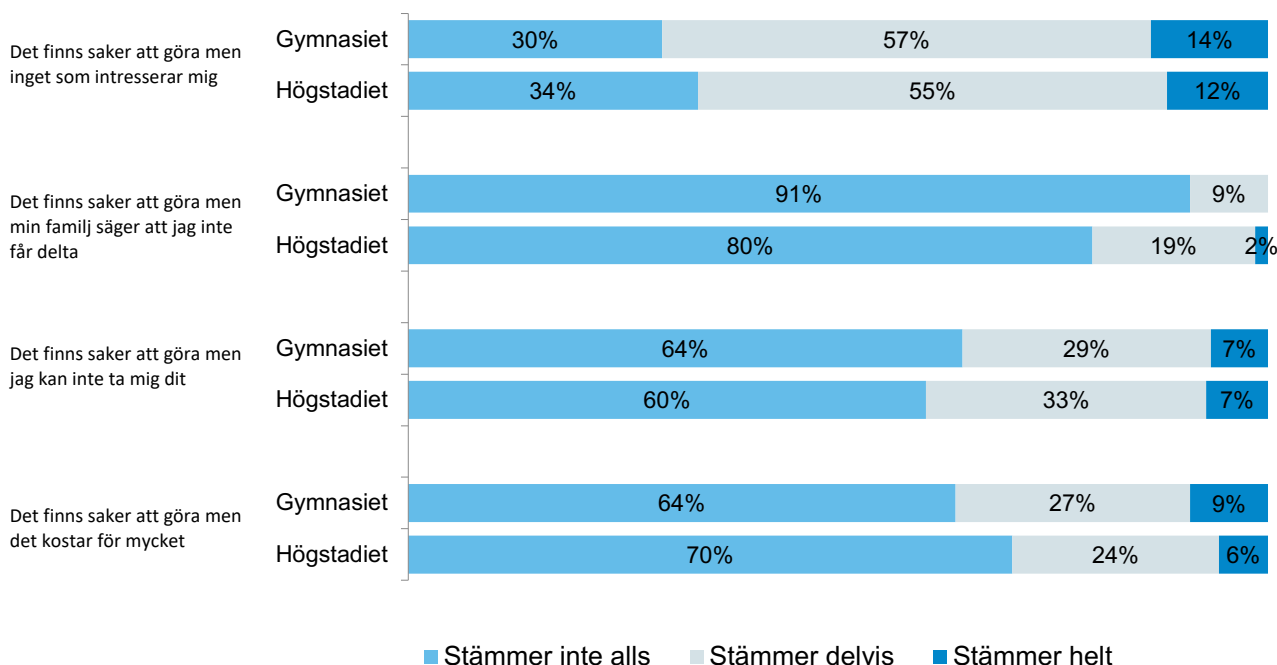

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet och orsaker att avstå från fritidsaktiviteter, se diagram B2. Här framgår bland annat att få instämmer i påståendet att det finns saker att göra men att familjen säger nej. Däremot är det fler som instämmer i att det finns saker att göra men inget som är av intresse.

Jämfört med regionsnittet för Dalarna syns vissa skillnader. Exempelvis gällande "det finns saker att göra men det kostar för mycket", där högstadieungdomar i Smedjebacken svarar "stämmer inte alls" i högre grad än regionsnittet. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken svarar "stämmer inte alls" i lägre grad än regionsnittet gällande påståendet "det finns saker att göra men inget som intresserar mig".

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

B2a. Andel som svarat "stämmer inte alls" jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Det finns saker att göra men inget som intresserar mig	34%	35%	30%	35%
Det finns saker att göra men min familj säger att jag inte får delta	80%	76%	91%	91%
Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit	60%	58%	64%	62%
Det finns saker att göra men det kostar för mycket	70%	63%	64%	60%

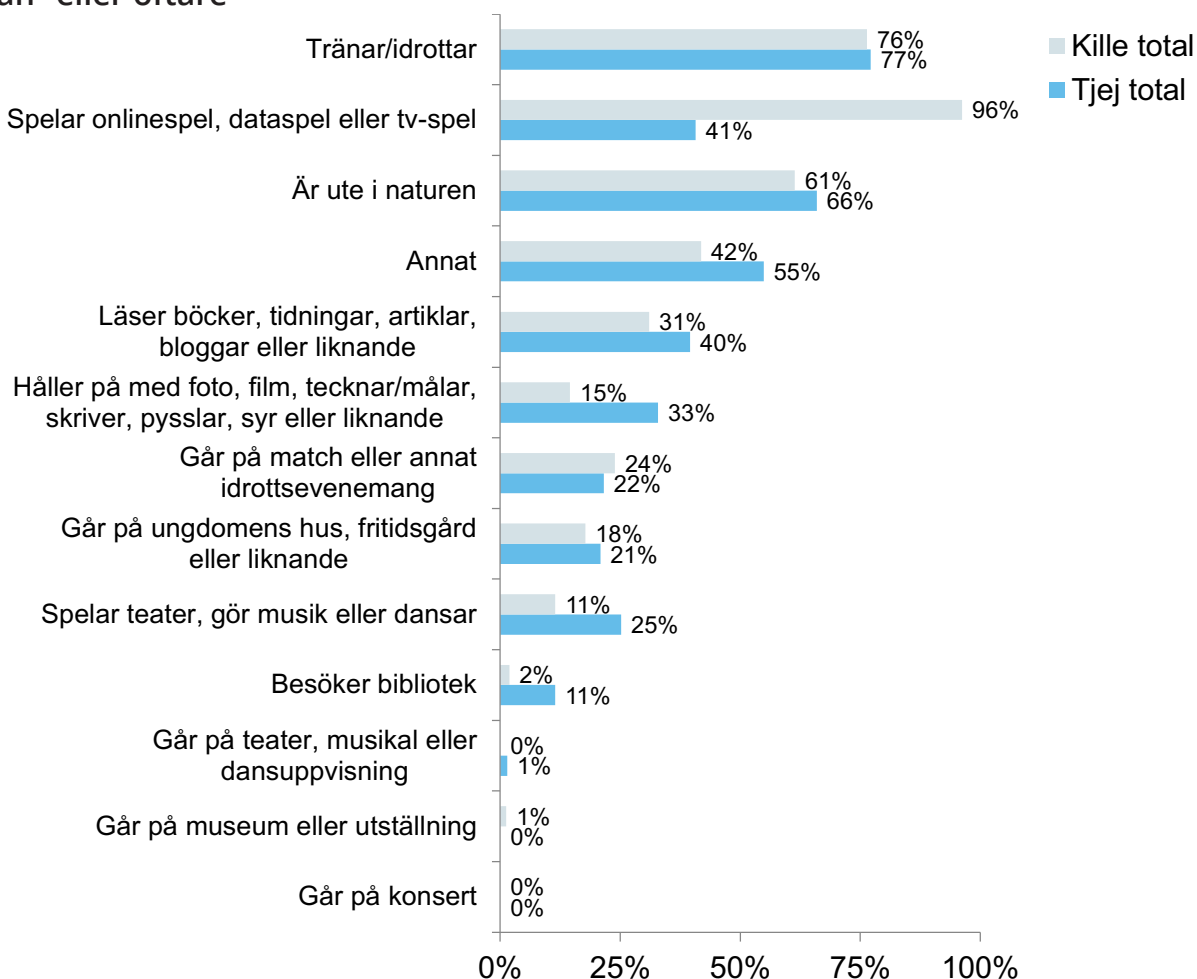
Vad ungdomarna gör och hur ofta

I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att 3 av 4 ungdomar tränar eller idrottar minst en gång i veckan och att drygt 60 % är ute i naturen minst en gång i veckan. Det finns också vissa könsskillnader i vad ungdomarna gör på fritiden. Vad gäller data-, tv- eller onlinespel svarar 96 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 41 %. Tjejer håller på med foto, film, målar, skriver eller pysslar samt spelar teater, gör musik eller dansar i högre grad än vad killar gör. Tjejer svarar även i högre grad än killar att de läser och besöker bibliotek på fritiden.

Bland de som svarar att de gör något annat på sin fritid nämns bland annat umgås med vänner, idrotta, spela brädspel, kolla på Youtube, film, TV-serier samt ridning/vara i stallet.

Resultatet i Smedjebacken gällande vad högstadieungdomarna gör minst en gång i veckan är i många fall likt snittet i Dalarna för Lupp, se tabell B3a på följande sida. Däremot går högstadieungdomar i Smedjebacken på fritidsgårdar i högre grad än snittet i Dalarna samt spelar tv-, data- och onlinespel i något högre utsträckning. På gymnasiet är det en högre andel ungdomar i Smedjebacken som läser, spelar tv-, data- och onlinespel, idrottar samt är ute i naturen, medan en lägre andel än snittet håller på med foto, film, målar, skriver eller pysslar. Det är även en högre andel gymnasieungdomar i Smedjebacken som angett alternativet "annat" som svar på vad de gör på fritiden.

B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

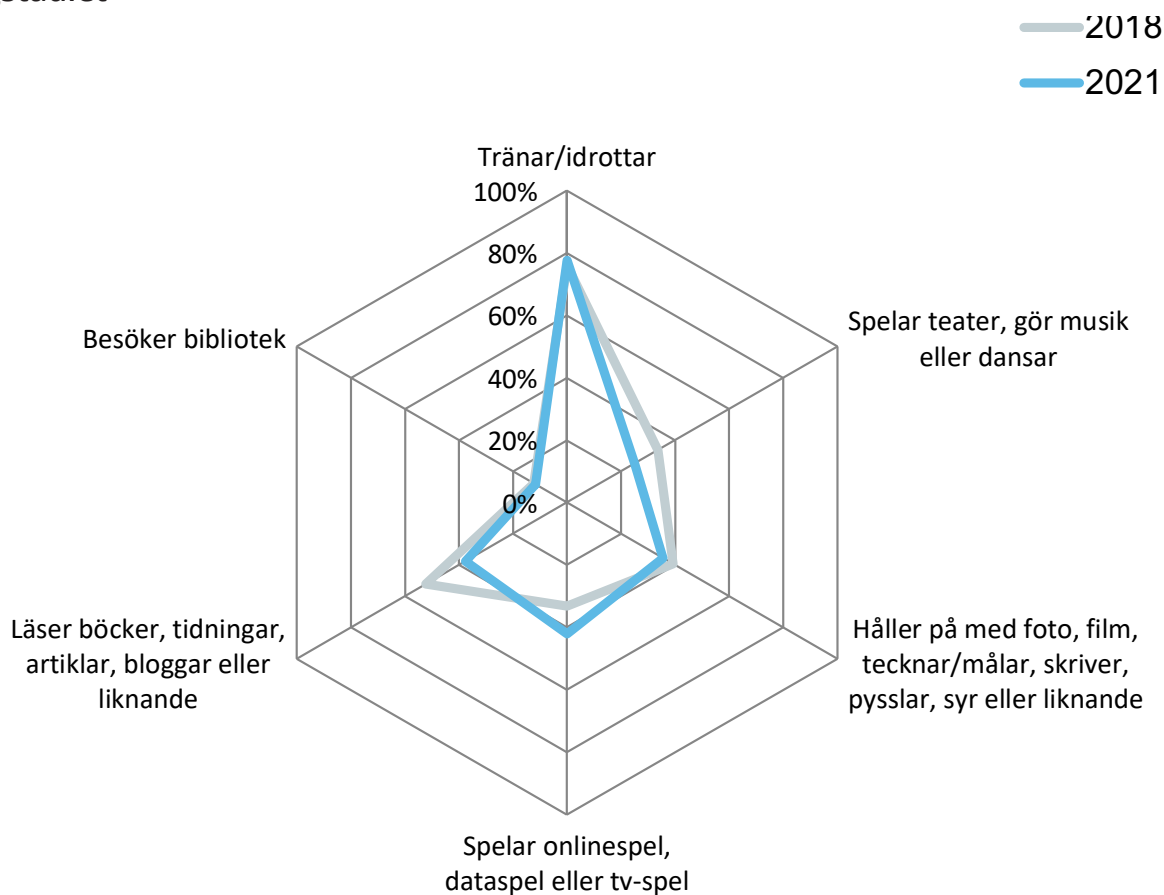
B3a. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Tränar/idrottar	76%	74%	76%	70%
Spelar teater, gör musik eller dansar	20%	23%	14%	17%
Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	26%	25%	11%	17%
Spelar online-, data- eller tv-spel	71%	67%	69%	53%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	34%	35%	44%	33%
Besöker bibliotek	6%	5%	9%	5%
Är ute i naturen	63%	65%	61%	54%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	22%	14%	2%	4%
Går på konsert	0%	1%	0%	1%
Går på teater, musikal eller dansupvisning	1%	1%	0%	1%
Går på museum eller utställning	1%	1%	0%	1%
Går på match eller annat idrottsevenemang	22%	25%	24%	22%
Annat	47%	46%	53%	44%

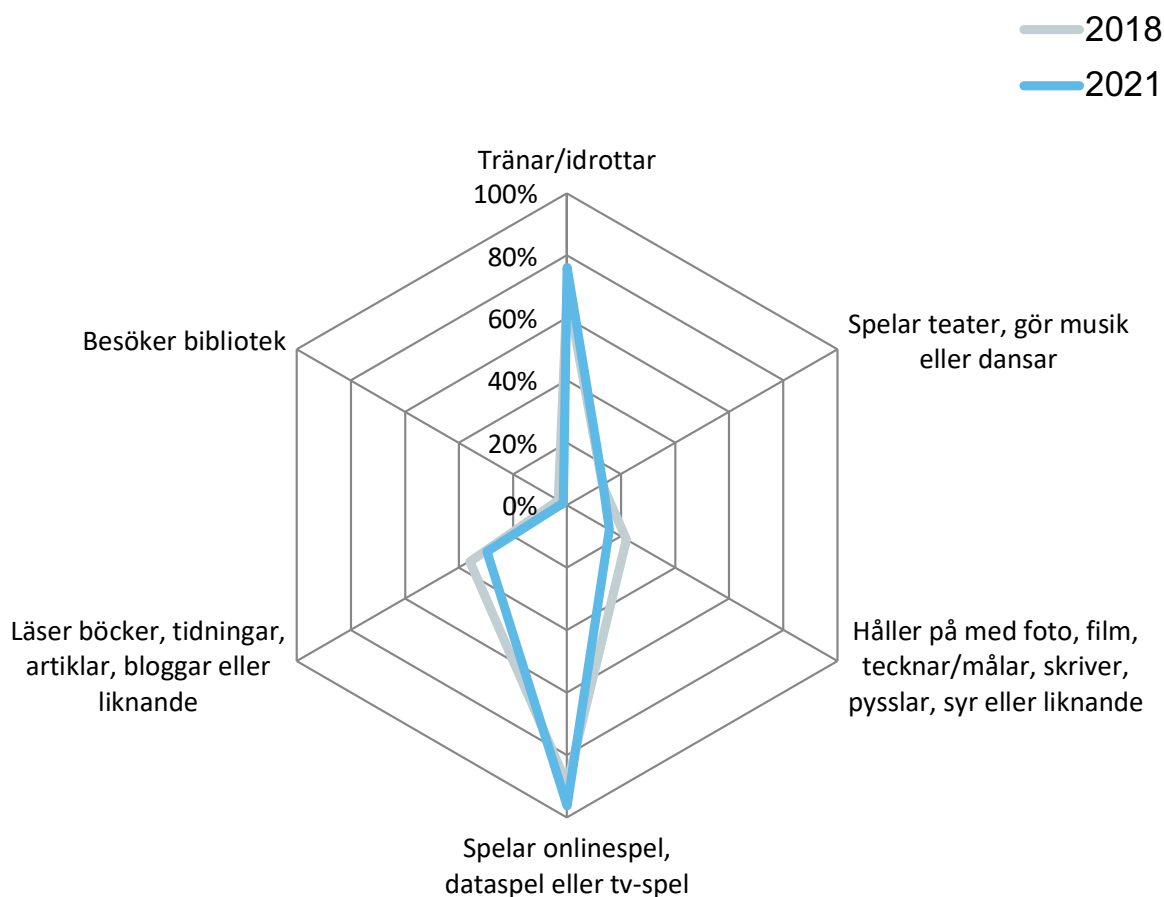
Andelen högstadietjejer som spelar teater/gör musik/dansar och läser på fritiden har minskat från år 2018. Vi ser även att andelen tjejer som spelar onlinespel, dataspel eller tv-spel har ökat från år 2018, se diagram B3b på följande sida.

Bland högstadiekillar är resultatet väldigt likt år 2018. Andelen killar som håller på med foto, film, målar, skriver eller pysslar och andelen killar som läser på fritiden har minskat något. Skillnaderna är dock små.

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, tjej högstadiet

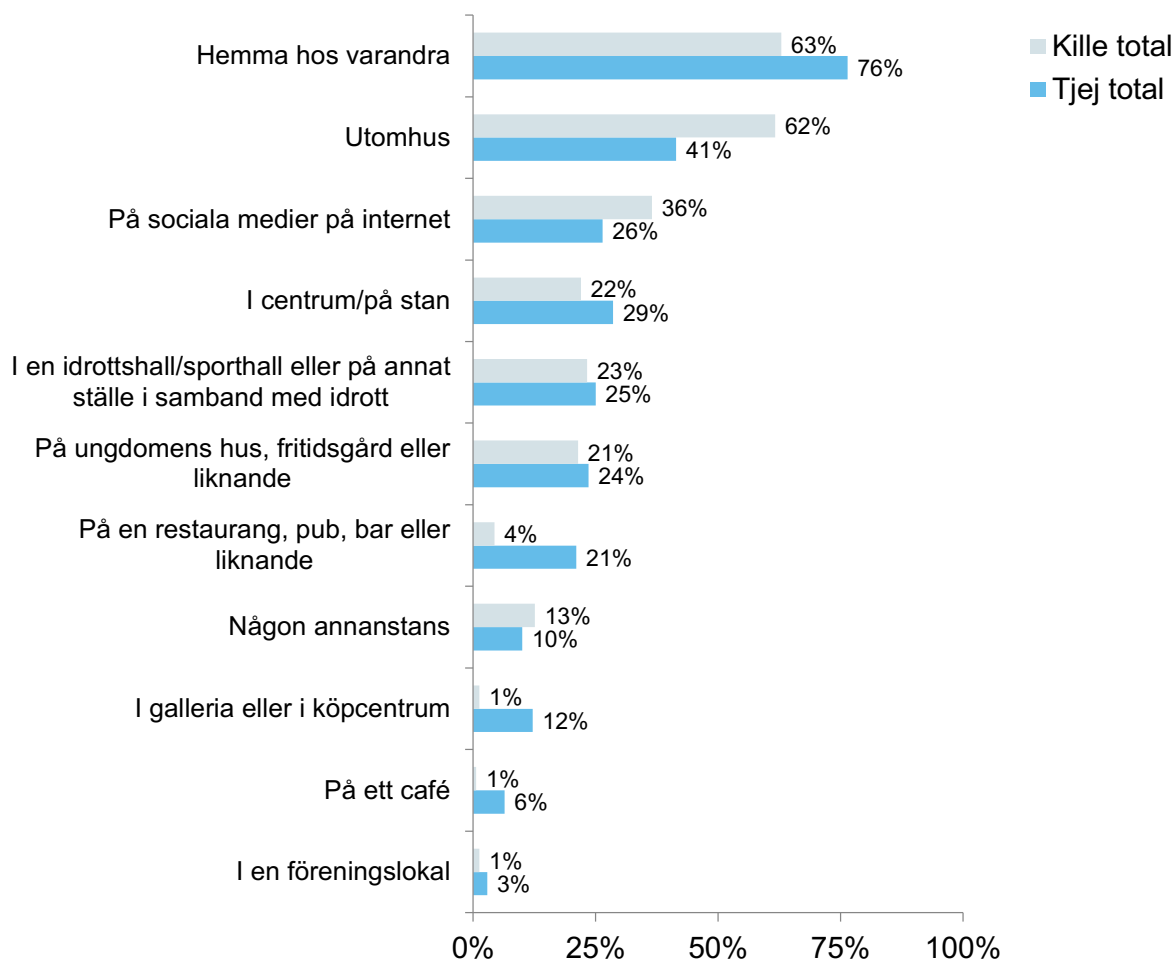
B3c. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, kille högstadiet

Var ungdomar träffas

Vad gäller var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En stor andel av tjejerna, 76 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos varandra. Bland killar är motsvarande andel lägre, 63 %. 62 % av killarna anger att de träffas utomhus och motsvarande andel bland tjejerna är 41 %. En större andel killar (36 %) än tjejer (26 %) anger att de brukar träffas på sociala medier på internet. Fler tjejer än killar träffas i centrum/på stan, på restaurang/pub/bar, på café och i galleria/köpcentrum.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

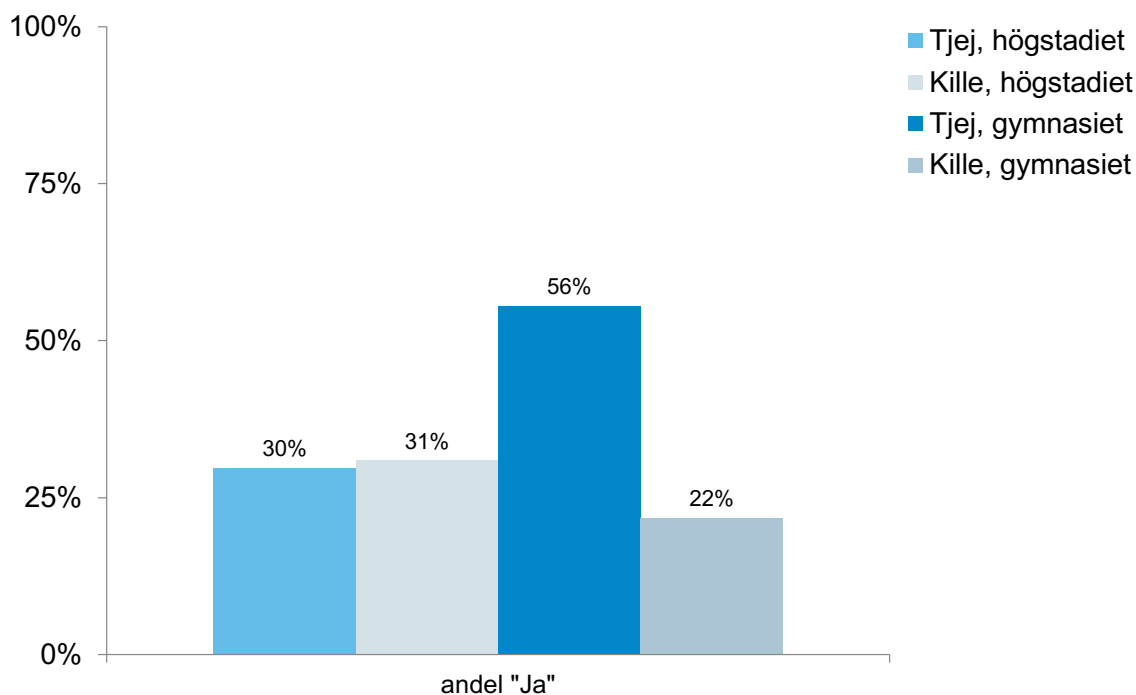
Saknas fritidsaktiviteter?

Ungdomarna svarade på en fråga om ifall det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. 30 % av högstadieungdomarna och 36 % av gymnasieungdomarna saknar fritidsaktiviteter där de bor. Gymnasietjejer anger i högst grad (56 %) att de saknar fritidsaktiviteter. Motsvarande siffra för gymnasiekillar är 22 %.

Ungdomarna i Smedjebacken saknar fritidsaktiviteter i liknande grad som regionsnittet för Dalarna, se tabell B5a på följande sida.

Andelen högstadietjejer som saknar fritidsaktiviteter har minskat kraftigt sedan 2018 och är nu på en liknande nivå som killarna. Även andelen killar som saknar fritidsaktiviteter har minskat något från år 2018, se diagram B5b på följande sida.

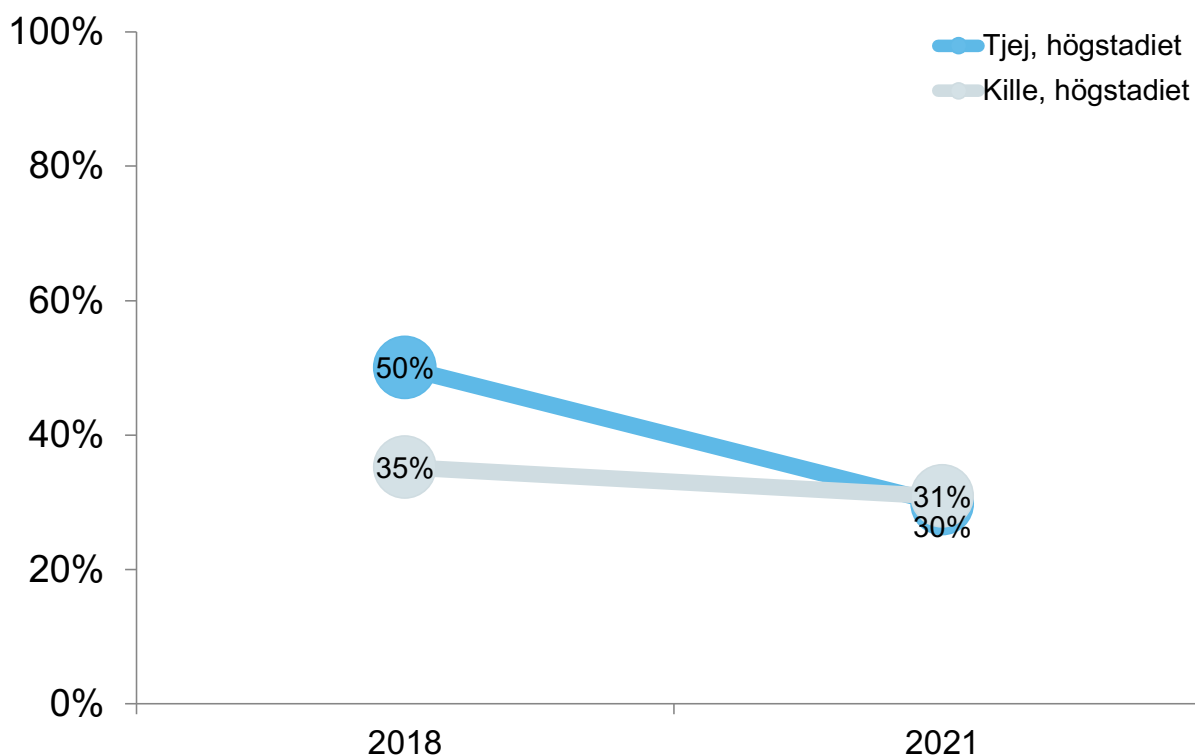
B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5a. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
30%	31%	36%	36%

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse över tid, högstadiet

Vilka aktiviteter som saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Flera kommenterar att de saknar olika typer av sporter eller sportanläggningar, till exempel basket, skateboardpark, simning, gokart, downhill, fotboll, innebandy, ridning, boxning, volleyboll och karate. Vad gäller anläggningar så nämns downhill-bana, simhall, basketplan, fotbollsplan, och en cykelpark. Andra saker som nämns är bland annat trampoliner, fik, och olika affärer.

Mötesplatser av olika slag önskas också av flertalet ungdomar, till exempel upprustning av platser där man kan vara och träffa sina kompisar och/eller göra olika aktiviteter tillsammans. Det finns också de som önskar aktiviteter som inte är sport, exempelvis föreslås en bakförening. I övrigt önskas ett motorgarage av flera ungdomar.

"Föreningar som inte har med sporter att göra, som till exempel, bokklubb, bak klubb osv"

- Tjej, högstadiet

"Allt möjligt, aktivitetskvällar med lekar osv för olika åldrar, konserter"

- Tjej, gymnasiet

"Allt typ något skojigt att göra med kompisar, en gokart bana hade varit nått"

- Kille, högstadiet

"Jag vill att fritidsgården ska vara öppen alla dagar samt att det skulle finnas mer aktiviteter att ta del av både där och på andra ställen. Kanske att det skulle anordnas olika typer av evenemang så som konserter och turneringar. Kanske resor."

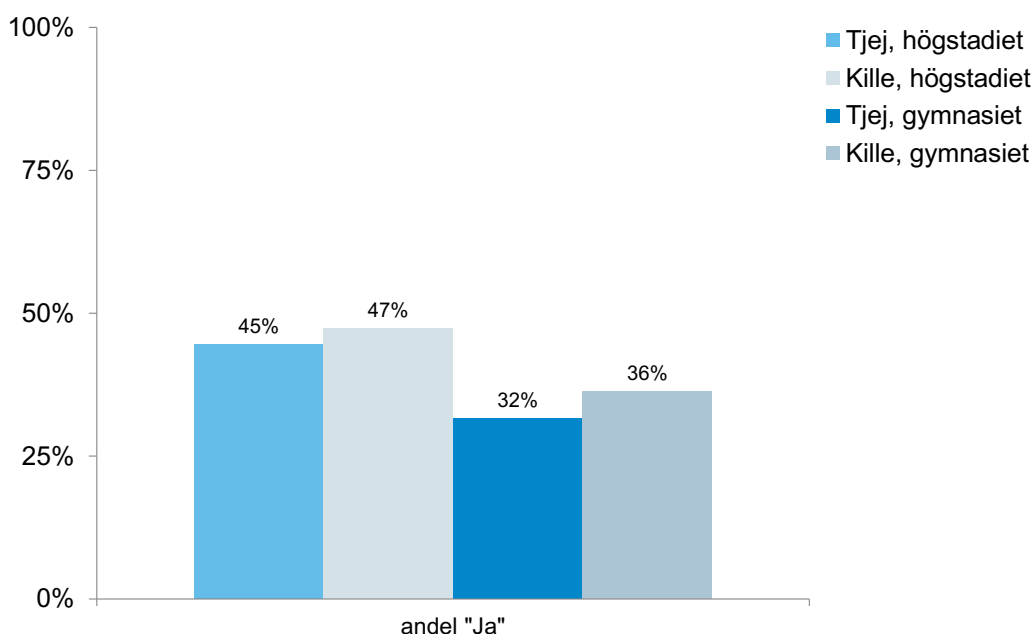
-Tjej, högstadiet

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta¹. I Smedjebacken svarar totalt 46 % av högstadieungdomarna att de är medlemmar i någon förening. Andelen på gymnasiet är tydligt lägre, 34 %.

Andelen ungdomar i Smedjebacken som är föreningsmedlemmar är lägre än snittet i Dalarna, se tabell B6a. I diagram B6b på nästa sida ser vi även att andelen högstadieungdomar som är föreningsmedlemmar har minskat tydligt från år 2018.

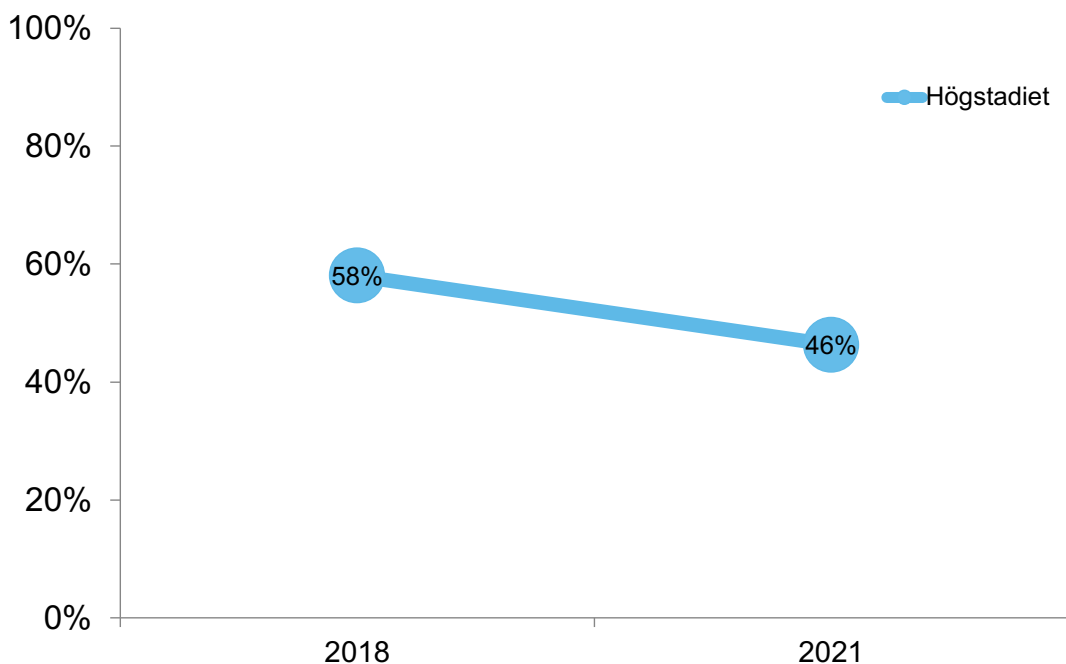
B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
46%	53%	34%	47%

B6b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid, högstadiet

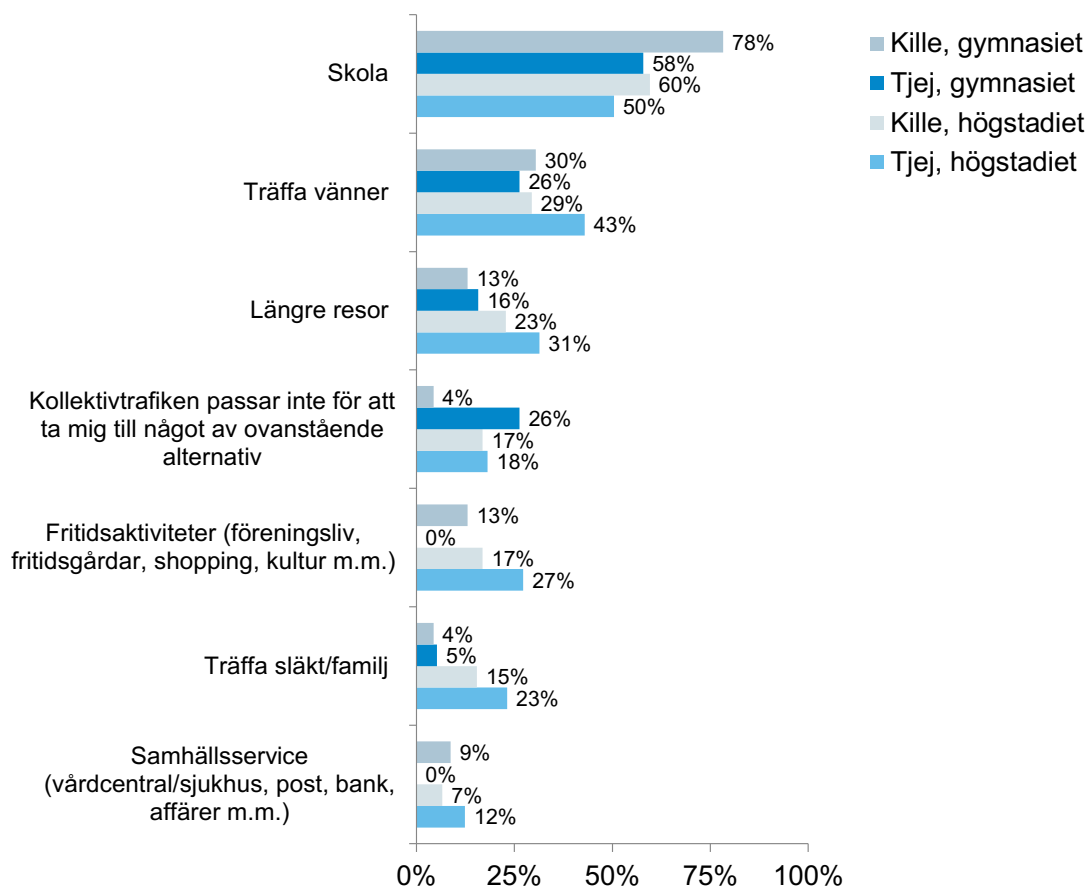
Kollektivtrafiken

I Dalarna ställdes även en regionspecifik fråga om huruvida kollektivtrafiken passar ungdomarnas behov av att ta sig till och från olika platser, se diagram B7 på följande sida.

Vad som framgår är att majoriteten av ungdomarna i Smedjebacken anser att kollektivtrafiken passar deras behov av att ta sig till och från skolan. Andelen som svarar att det passar deras behov att ta sig till andra platser är lägre. Totalt 22 % av högstadieungdomarna och 7 % av gymnasieungdomarna svarar att kollektivtrafiken passar deras behov av att ta sig till fritidsaktiviteter. 17 % av högstadieungdomarna och 13 % av gymnasieungdomarna svarar att kollektivtrafiken inte passar deras behov alls och gymnasietjejer svarar detta i högst grad. Högstadietjejer anger i högst grad att kollektivtrafiken passar deras behov av att ta sig till och från samtliga platser, förutom skolan, där gymnasiekillar svarar detta i högst grad.

Jämfört med regionsnittet för Dalarna ser vi i tabell B7a att högstadieungdomarna i Smedjebacken anser att kollektivtrafiken passar deras behov att ta sig till samtliga ställen i lägre eller något lägre grad än Dalarnas regionsnitt. Endast när det gäller att ta sig till och från fritidsaktiviteter är andelen instämmande på en liknande nivå som snittet. Bland gymnasieungdomarna är det fler i Smedjebacken som anser att kollektivtrafiken passar deras behov av att ta sig till skolan. I övrigt anser gymnasieungdomarna i Smedjebacken att kollektivtrafiken passar deras behov i lägre grad än snittet för Dalarna. Det är dock en något lägre andel gymnasieungdomar i Smedjebacken som svarat att kollektivtrafiken inte passar deras behov alls.

B7. Kollektivtrafiken passar mina behov att ta mig till och från:

B7a. Kollektivtrafiken passar mina behov att ta mig till och från: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Skola	55%	61%	71%	60%
Fritidsaktiviteter	22%	24%	7%	21%
Samhällsservice	9%	12%	4%	17%
Träffa vänner	35%	41%	31%	37%
Träffa släkt/familj	19%	23%	4%	22%
Längre resor	27%	32%	16%	33%
Kollektivtrafiken passar inte för att ta mig till något av ovanstående alternativ	17%	13%	13%	17%

”Jag tycker att skolan behöver handla mer om hur man är en vuxen människa, räkningar, lån och försäkring mm. (...)”

– Kille i högstadiet svarar på frågan om vad Smedjebacken borde veta för att göra kommunen bättre för unga

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna.¹

Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Det är nämligen så att killarnas skolresultat är avsevärt sämre än tjejernas, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

1 Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

2 SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

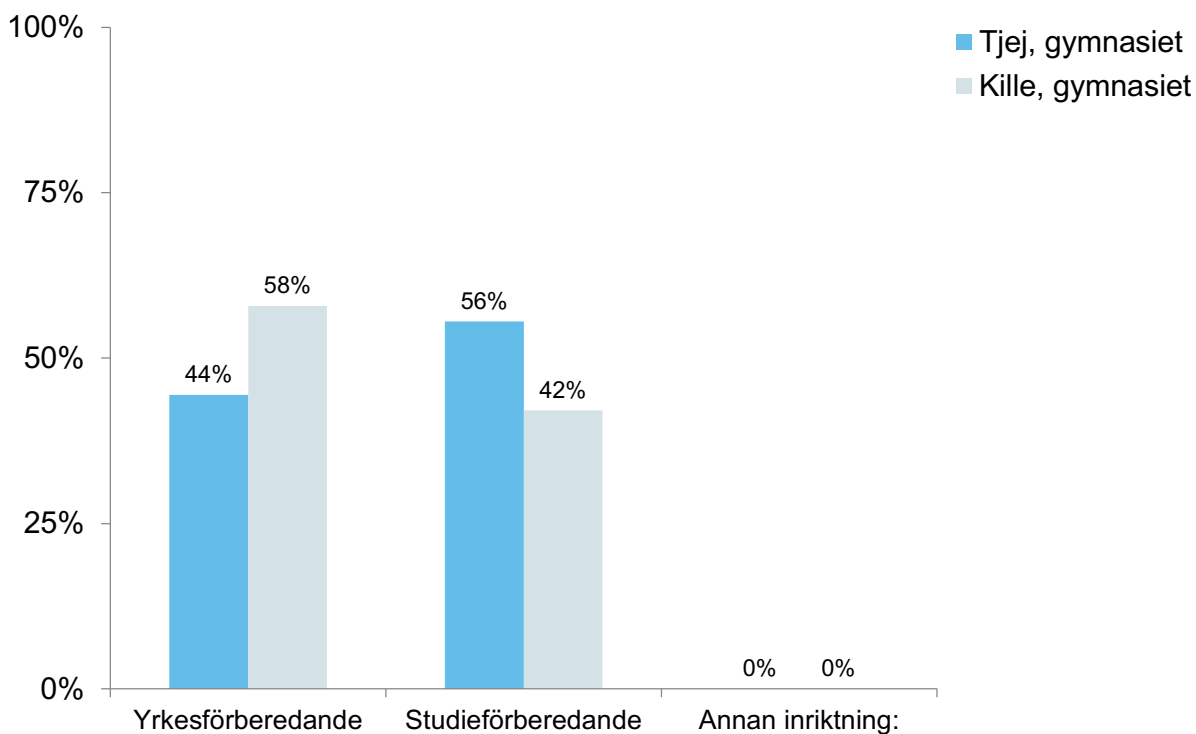
3 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

4 Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Programinriktning gymnasiet

Gymnasieungdomarna svarade på en fråga om vilken inriktning deras gymnasieprogram har, se diagram C2 nedan. Fler killar än tjejer svarar att de går ett yrkesförberedande program och fler tjejer än killar svarar att de går ett studieförberedande program.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

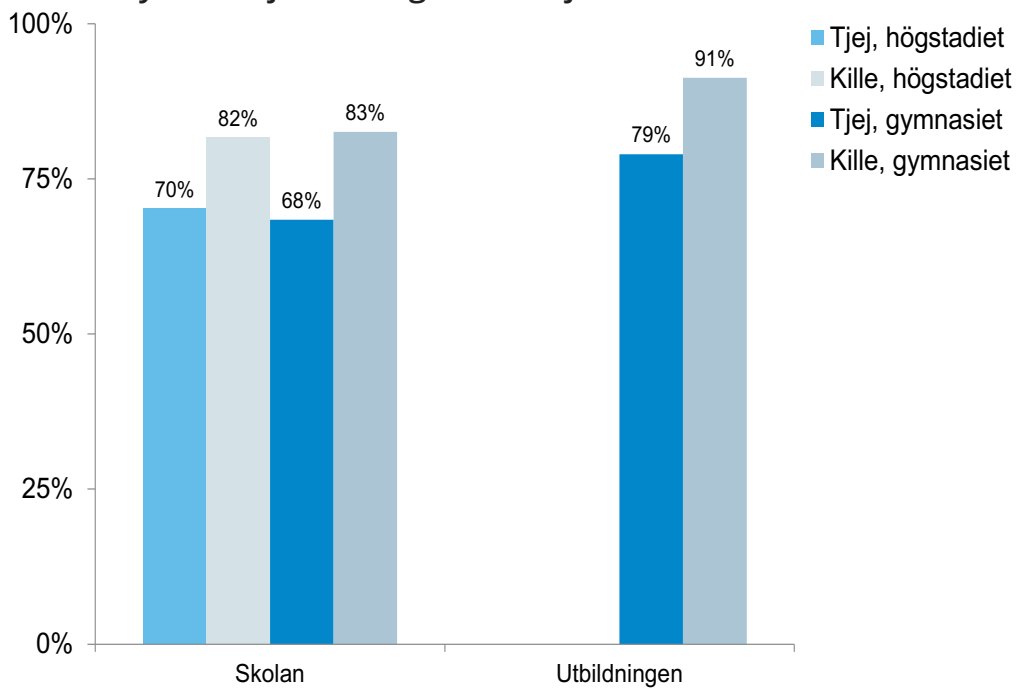
Nöjdhet med skolan och utbildningen

Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. En andel om totalt 76 % svarar att de är nöjda med skolan. Tjejerna är tydligt mindre nöjda med skolan än killarna.

I tabell C2b framgår att högstadieungdomarna i Smedjebacken är ungefär lika nöjda med skolan som Dalarnas regionsnitt, medan gymnasieungdomarna är mindre nöjda än snittet. Över tid kan vi se att andelen nöjda med skolan i högstadiet är på samma nivå som år 2018, se diagram C2c.

Gymnasieungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med utbildningen, se diagram C2a. 84 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med utbildningen, vilket är något lägre än Dalarnas regionsnitt. Fler killar (91 %) än tjejer (79 %) anger att de är nöjda med utbildningen.

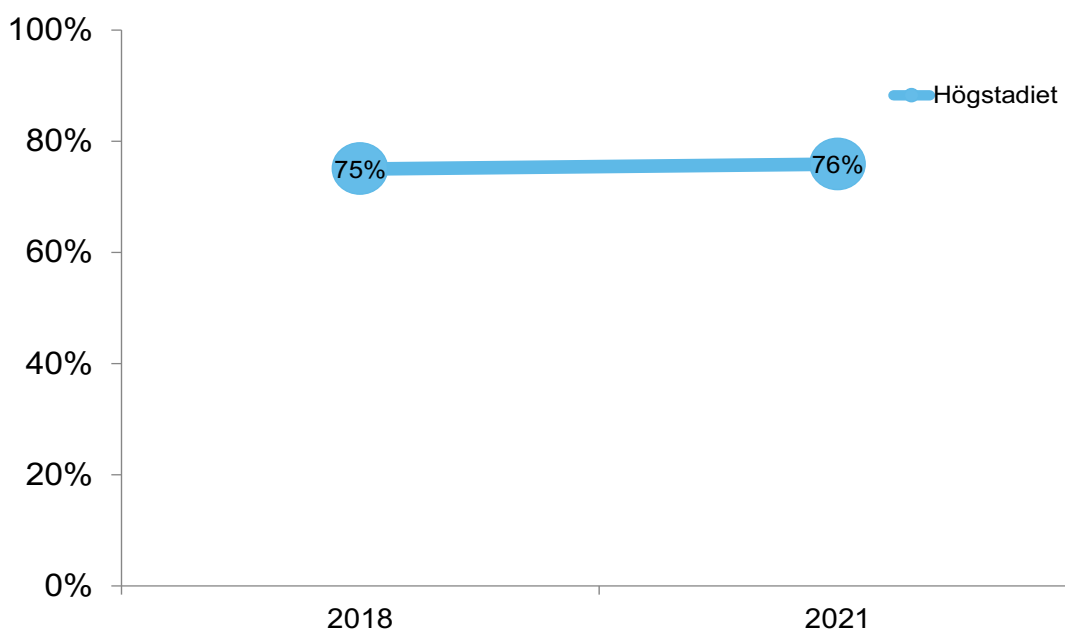
**C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

C2b. Andel nöjda med skolan och utbildningen: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Skolan	76%	74%	76%	84%
Utbildning	-	-	84%	88%

C2c. Andel nöjda med skolan: jämförelse över tid, högstadiet

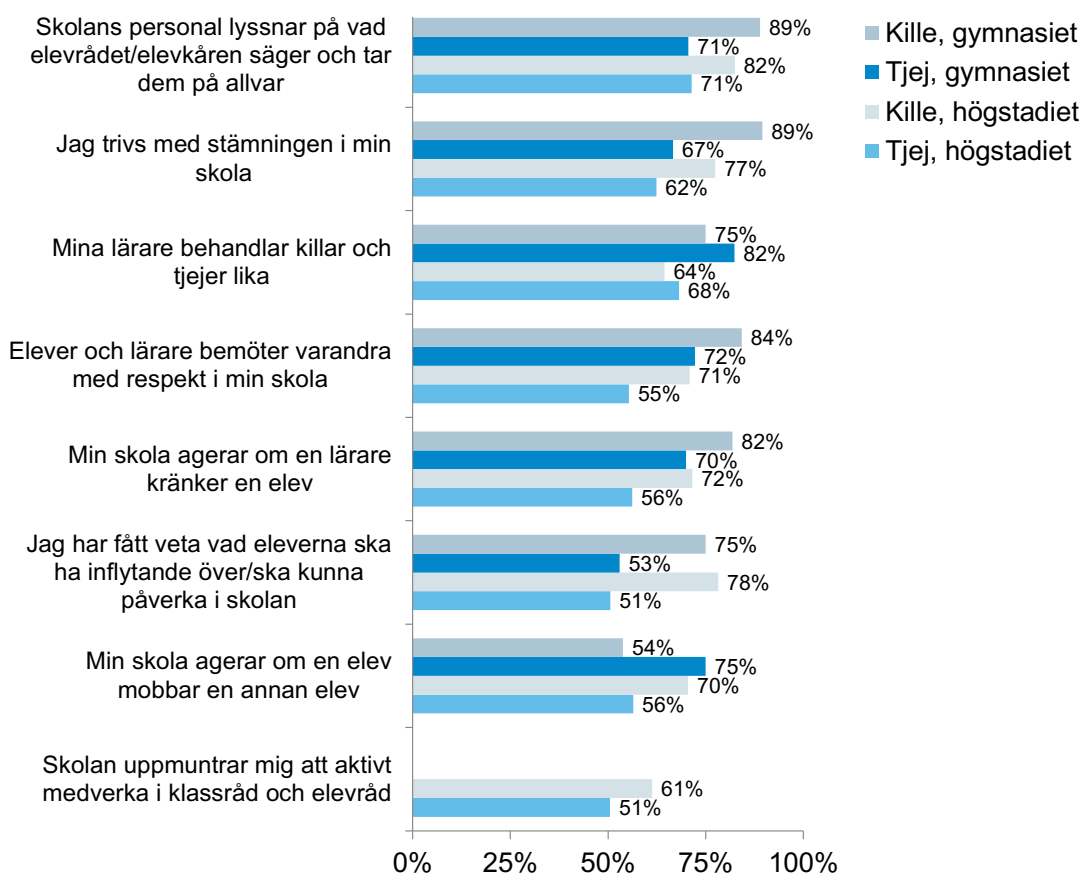
Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa.¹

I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. En hög andel instämmer i att skolans personal lyssnar på elevrådet och tar dem på allvar samt i påståendet att de trivs med stämningen på sin skola. Tjejer instämmer dock i lägre grad än killar i flertalet av frågorna.

På följande sida redovisas Smedjebackens resultat och snittet i Dalarna för Lupp 2021. Högstadiungdomarna instämmer på en liknande eller något högre nivå än regionsnittet i flera av frågorna. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken instämmer däremot i lägre eller något lägre grad än i snittet i flera av frågorna.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 2-30 %.

Notera även att endast högstadieelever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd".

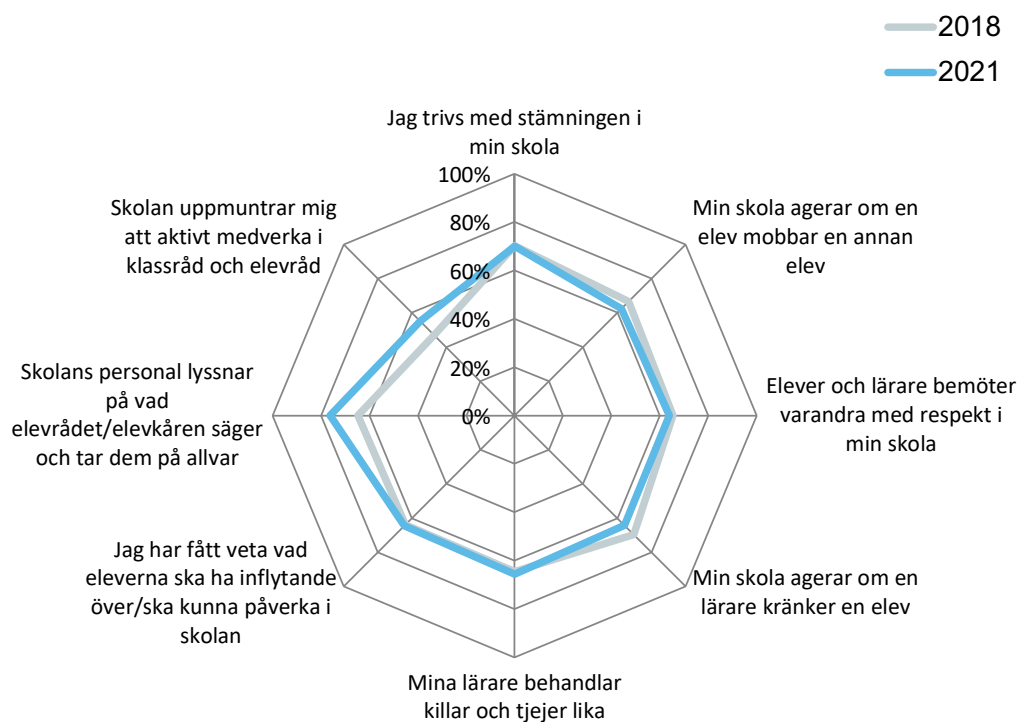
C3a. Andel som instämmer i påståenden om skolan: Jämförelse med snittet i Dalarna*

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Jag trivs med stämningen i min skola	70%	71%	77%	83%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	62%	58%	65%	70%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	64%	64%	79%	82%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	64%	60%	73%	72%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	66%	65%	77%	80%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ ska kunna påverka i skolan	64%	61%	60%	65%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	76%	62%	74%	70%
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	55%	54%	-	-

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3a för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 2-30.%

Över tid kan vi se att det skett en positiv utveckling på högstadiet i frågorna om att skolan lyssnar på elevrådet och uppmuntrar medverkan i elevråd, i övrigt är resultatet likt år 2018.

C3b. Andel som instämmer i påståenden om skolan: högstadiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 2-30 %.

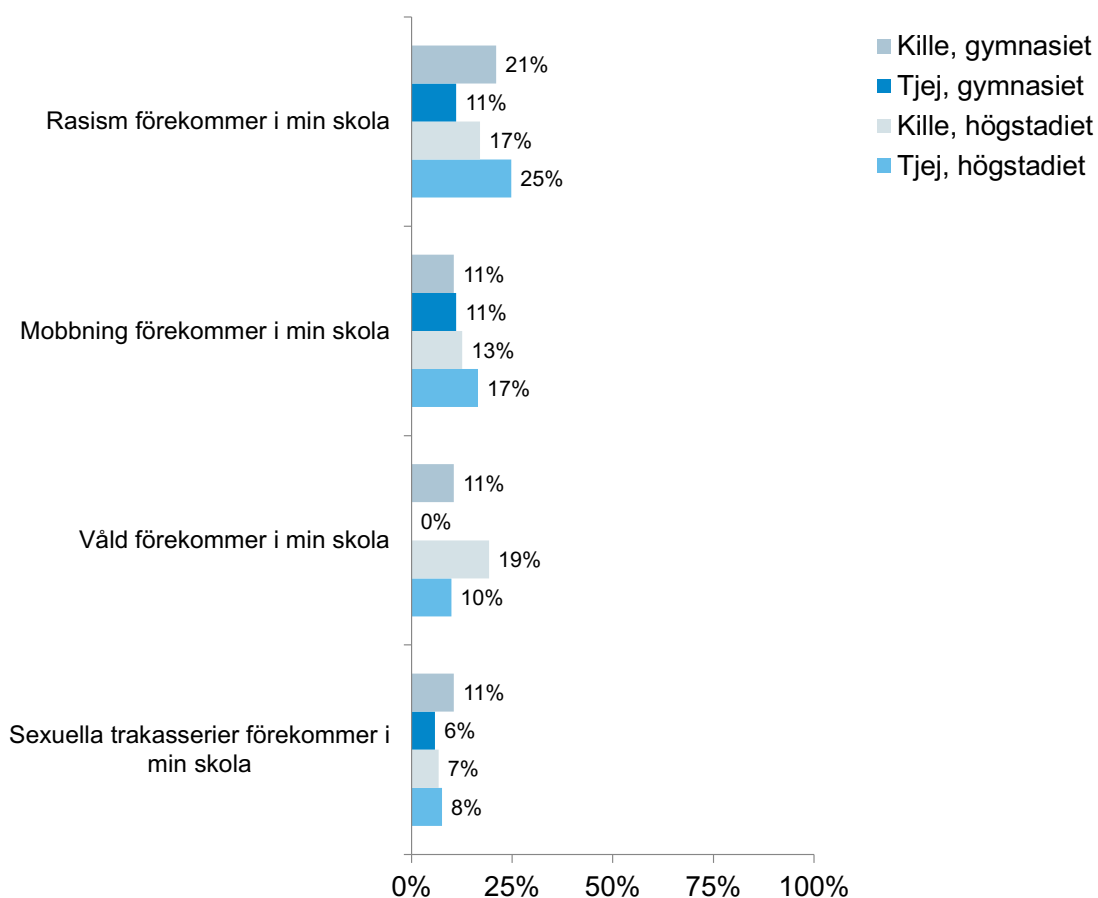
Rasism, våld, trakasserier och mobbning

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att en relativt hög andel av högstadieungdomarna, och framförallt högstadietjejer, svarar att rasism och mobbning förekommer. Killar anger i högre grad än tjejer i respektive årskurs att våld förekommer och högstadiekillar anger detta i högst grad (19 %). 11 % av gymnasiekillarna anger att sexuella trakasserier förekommer i skolan, motsvarande andel bland gymnasietjejeerna och högstadieungdomarna är 6-8 %.

I jämförelse med Dalarnas regionsnitt framkommer det att våld förekommer i lägre utsträckning på högstadiet, se tabell C3d på följande sida. På gymnasiet förekommer rasism och sexuella trakasserier i högre grad än snittet.

I diagram C3e på följande sida ser vi att förekomsten av problemen på högstadiet är på en liknande nivå som år 2018.

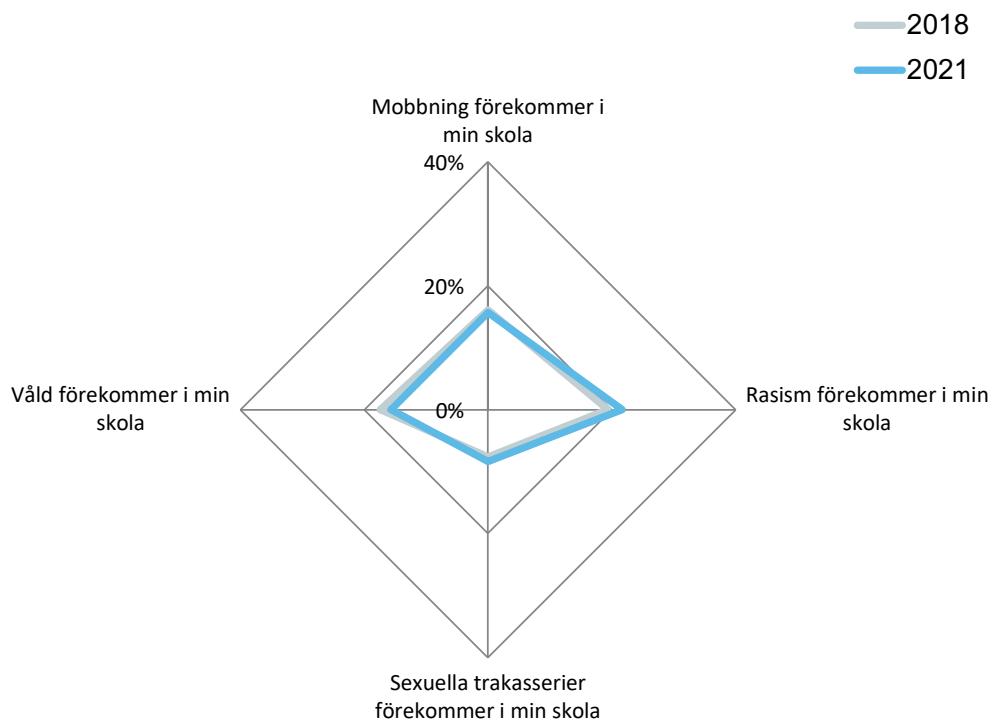
C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

C3d. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: Jämförelse med snittet i Dalarna*

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Mobbning förekommer i min skola	16%	19%	10%	7%
Rasism förekommer i min skola	22%	22%	15%	10%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	8%	11%	11%	6%
Våld förekommer i min skola	16%	21%	5%	6%

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: högstadiet, Jämförelse över tid*

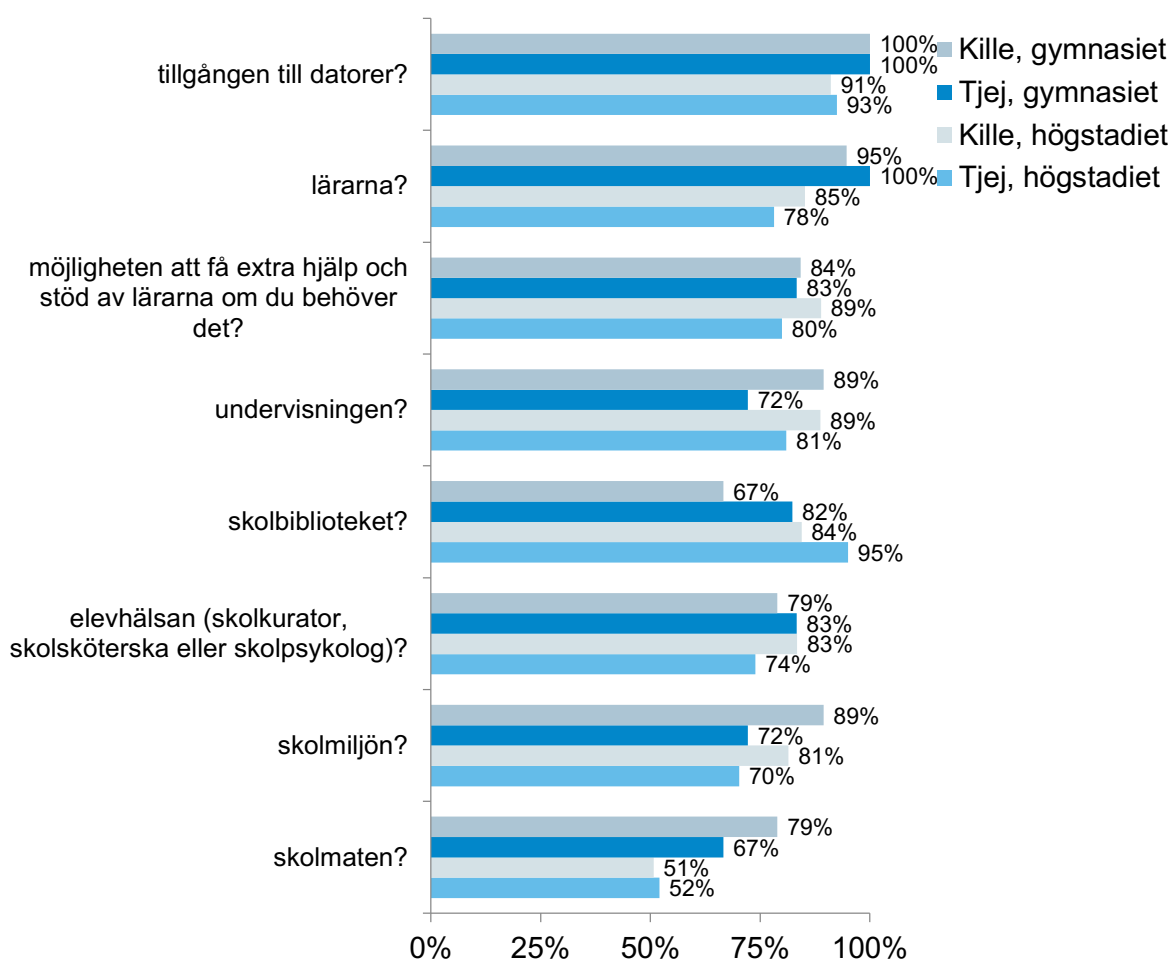
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår att en hög andel av ungdomarna i Smedjebacken är nöjda med tillgången till datorer, lärarna och möjligheten att få extra hjälp. När det kommer till skolmaten är nöjdheten lägre, speciellt på högstadiet. Killar är mer nöjda än tjejer med undervisningen och skolmiljön.

I tabell C4a görs en jämförelse med snittet i Dalarna. Här framgår att högstadieungdomarna i Smedjebacken är nöjdare än snittet med flera aspekter. En stor skillnad mellan regionsnittet och Smedjebacken ser vi gällande skolbiblioteket där högstadieungdomar i Smedjebacken är mycket mer nöjda. Gymnasieungdomarna är däremot mindre nöjda än regionsnittet gällande skolmiljön, skolbiblioteket och undervisningen. De är dock nöjdare än snittet med skolmaten, lärarna och tillgången till datorer.

I majoriteten av dessa frågor är nöjdheten på liknande nivåer som år 2018 för högstadiet. En positiv utveckling gällande skolmaten går att utläsa ur diagram C4b.

C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

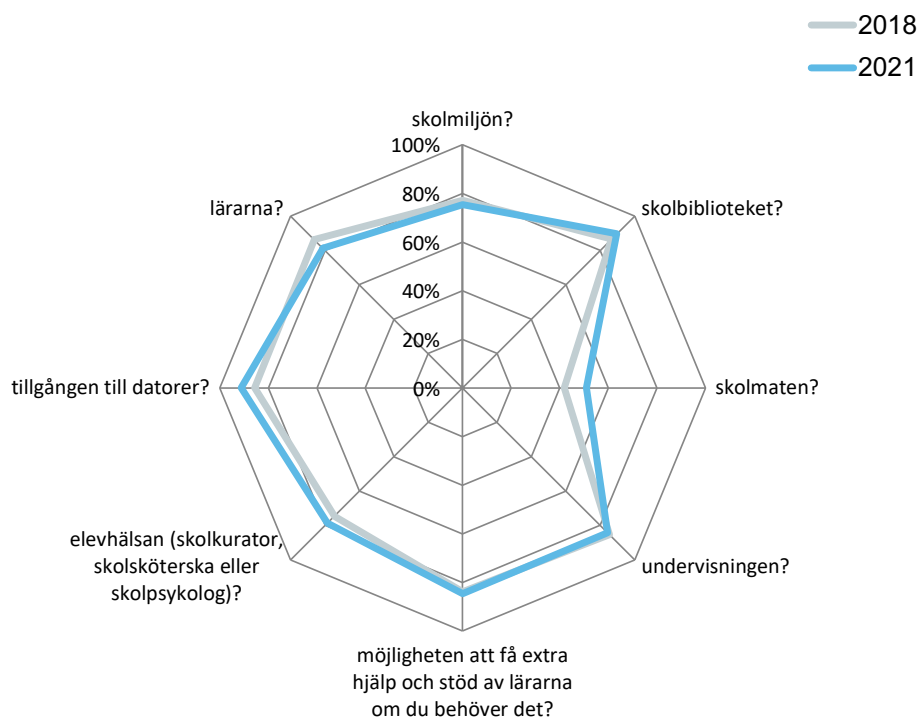

C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...

Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
skolmiljön?	75%	74%	82%	87%
skolbiblioteket?	90%	74%	76%	84%
skolmaten?	51%	44%	72%	61%
undervisningen?	84%	82%	82%	91%
möjligheten att få extra hjälp och stöd av lärarna om du behöver det?	85%	77%	82%	85%
elevhälsan (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)?	79%	78%	82%	85%
tillgången till datorer?	91%	85%	100%	95%
lärarna?	81%	82%	97%	92%

C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: högstadiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra", Jämförelse över tid

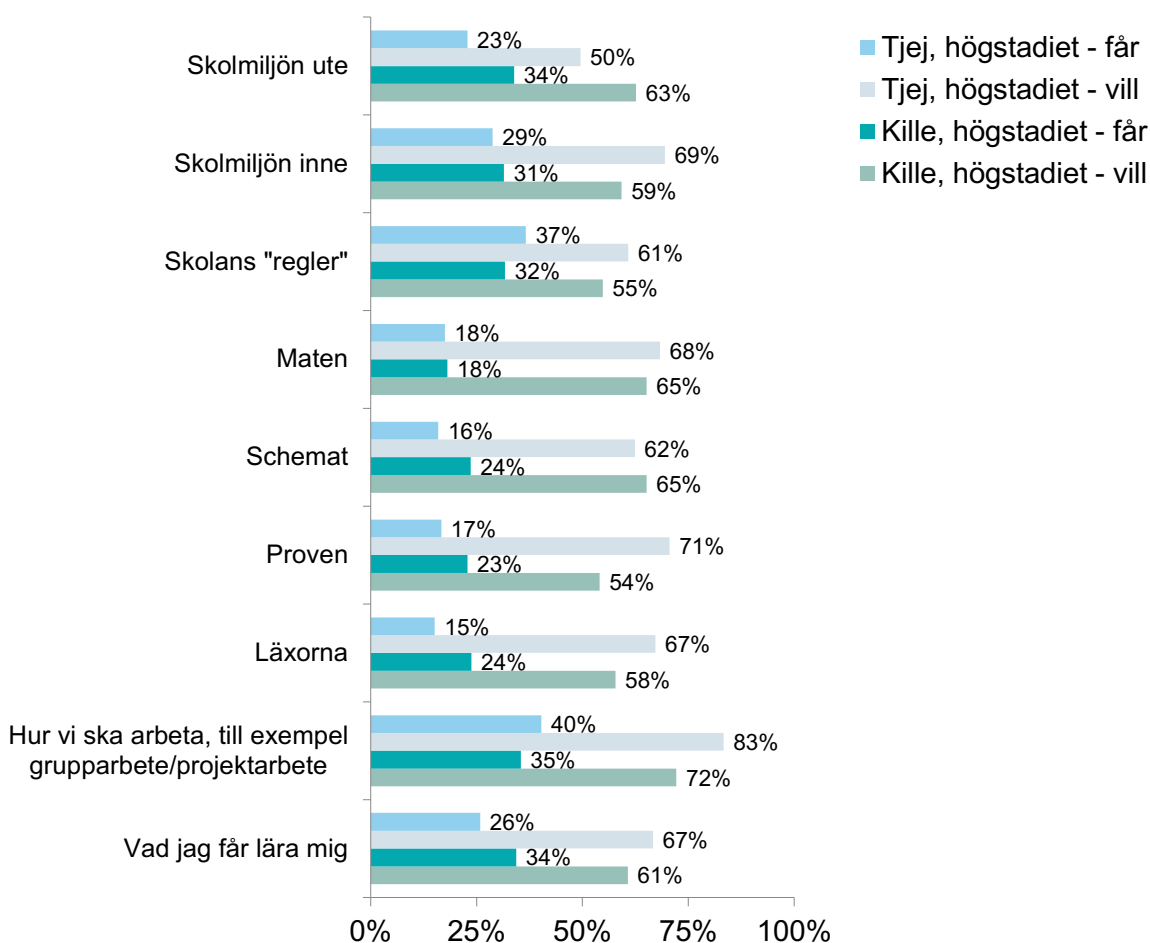
Elevinflytande

Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I klassrummet är elevernas möjligheter att påverka beroende av lärarens inställning. Elevrådets möjlighet att påverka beslut som rör hela skolan beror på skolledningens inställning och vilka strukturer som finns för elevinflytande på skolan.²

I Smedjebacken ser vi att andelen unga som vill påverka är hög i både högstadiet (se diagram C5a) och gymnasiet (C5b). Tjejerna svarar i högre grad än killarna att de vill påverka olika frågor, medan det i många frågor är fler killar än tjejer som upplever att de får vara med och bestämma. Gymnasiekillar svarar oftast i lägre grad än övriga att de vill vara med och påverka. Hur man ska arbeta i skolan är det som högstadieungdomarna anser att de i högst grad får vara med och bestämma om idag. Motsvarande på gymnasiet är skolans regler, skolmiljön inomhus och hur man ska arbeta.

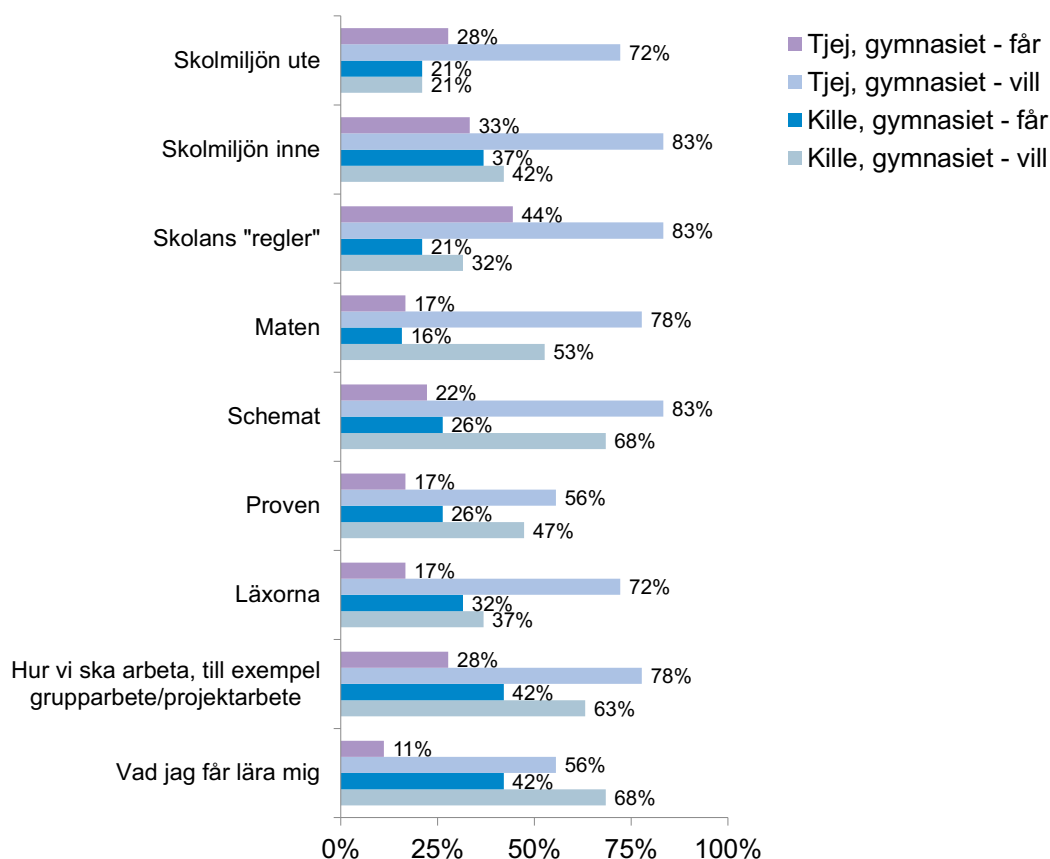
C5a. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

1 SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

2 Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan

C5b. Gymnasiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

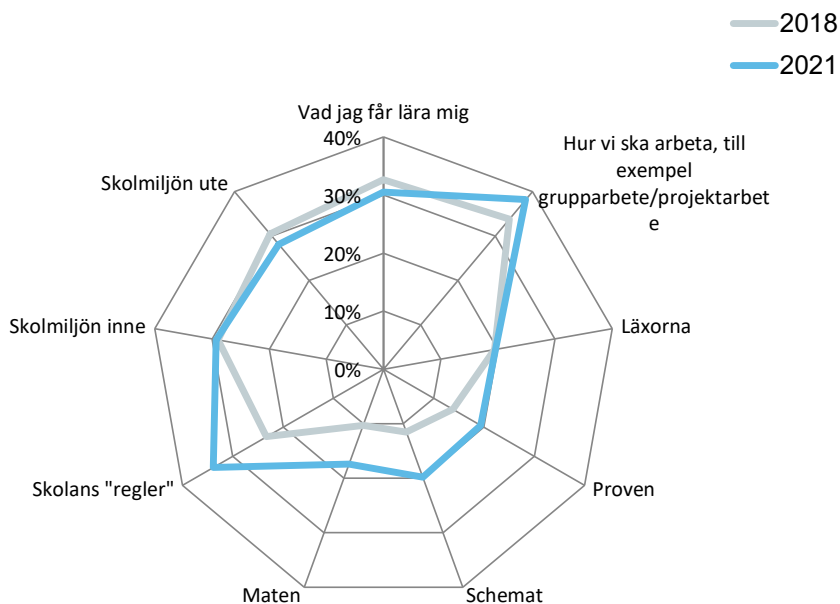
I tabell C5c nedan redovisas andelen som upplever att de får vara med och påverka i jämförelse med snittet i Dalarna. Vad som framgår är att högstadieungdomarna i Smedjebacken i liknande grad som snittet svarar att de får vara med och bestämma om flera saker i skolan. Gymnasieungdomar i Smedjebacken anser i lägre grad än snittet att de får vara med och bestämma om flera aspekter. Däremot är det fler gymnasieungdomar i Smedjebacken som upplever att de får bestämma om skolans regler.

C5c: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Vad jag får lära mig	31%	28%	26%	34%
Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/ projektarbete	38%	36%	36%	48%
Läxorna	20%	21%	23%	30%
Proven	19%	24%	21%	35%
Schemat	20%	21%	23%	24%
Maten	17%	19%	15%	17%
Skolans "regler"	34%	27%	36%	26%
Skolmiljön inne	29%	31%	36%	32%
Skolmiljön ute	28%	28%	23%	27%

Andelen i högstadiet som upplever att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan har ökat i de flesta frågor sedan 2018. Undantaget är läxorna och skolmiljön (både inne och ute) samt vad eleverna får lära sig.

C5d: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, högstadiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

Det tredje delmålet i ungdomspolitiken syftar till att unga ska få vara med och göra sina röster hörda, både i frågor som direkt berör dem och för samhället i stort.

I aktuell forskning både i Sverige och i andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

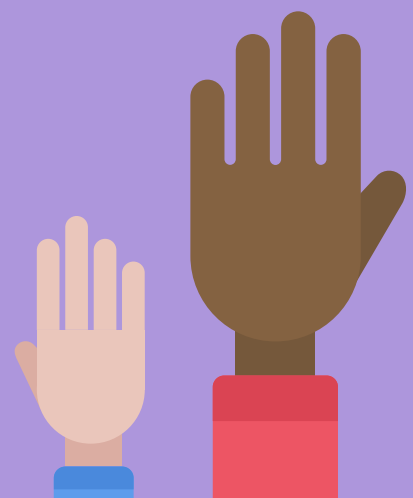
Vad som dock framkommer är att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre och en mindre andel uppger att de är medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Fler unga uppger dock att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

***” Saker som rör oss ungdomar.
Allt från kollektivtrafik,
trygghet och hälsa”***

– Tjej i gymnasiet svarar på frågan om vad hon skulle vilja påverka i kommunen

1 SOU 2016:5 ”Låt fler forma framtiden” del A
2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet
4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

Intresse för olika frågor

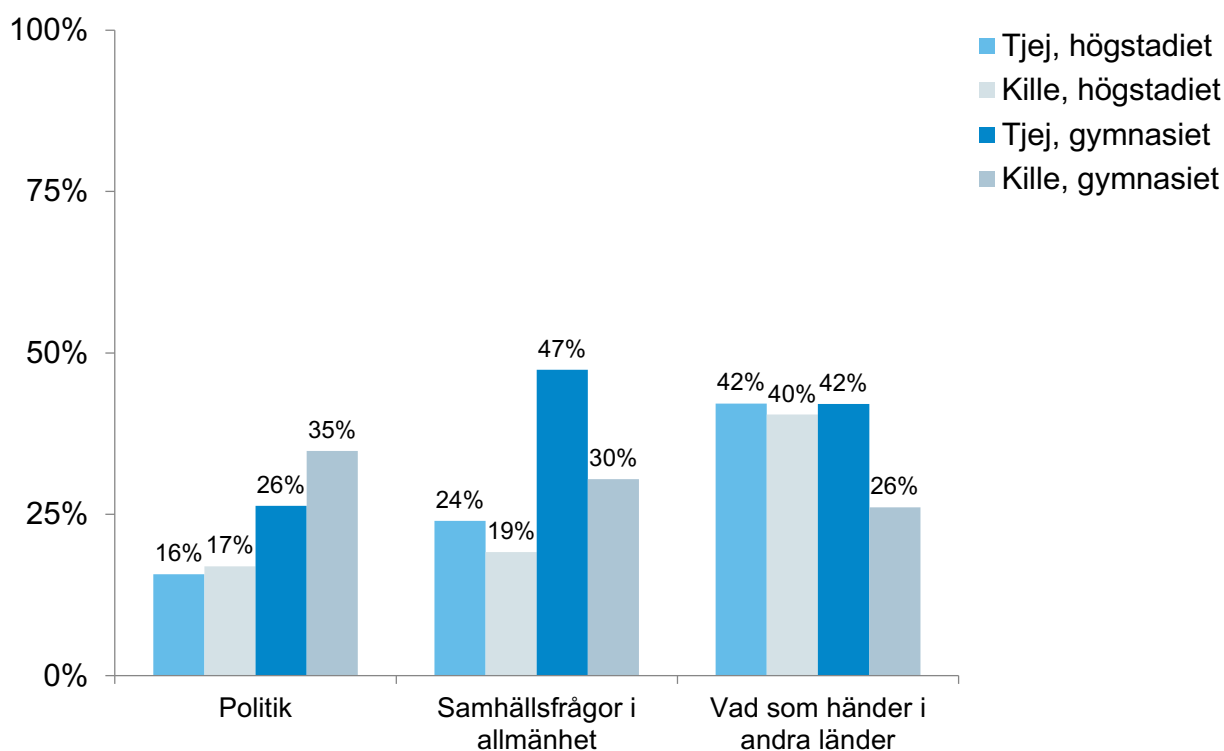
Ungdomarna i Smedjebacken svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och av vad som händer i andra länder. Resultatet visas i diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹

Intresset för de olika frågorna varierar en hel del utifrån ålder och kön. Killar i gymnasiet är de som är mest intresserade av politik (35 %) medan tjejer i gymnasiet är mest intresserade av samhällsfrågor (47 %). Jämfört med regionsnittet är ungdomarna i Smedjebacken intresserade i lägre eller något lägre grad gällande samtliga frågor.

Jämfört med tidigare år har intresset för samtliga frågor minskat tydligt på högstadiet. Störst minskning ser vi gällande intresset för politik, se diagram D1b på följande sida.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

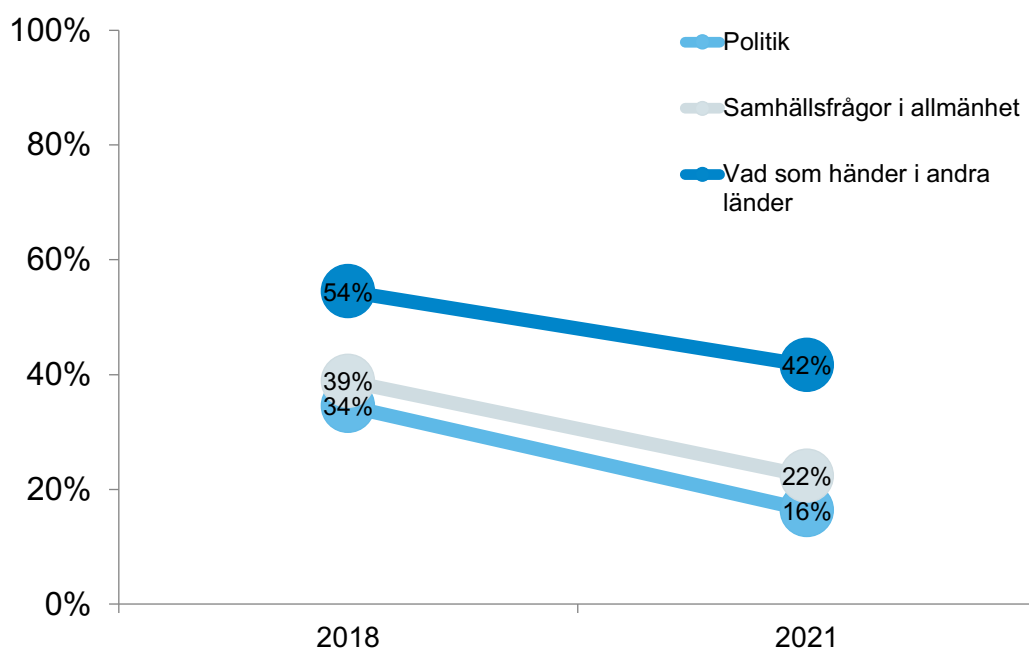

D1a. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Politik	16%	21%	31%	34%
Samhällsfrågor i allmänhet	22%	27%	38%	45%
Vad som händer i andra länder	42%	46%	33%	50%

¹ Amnå mfl. 2016

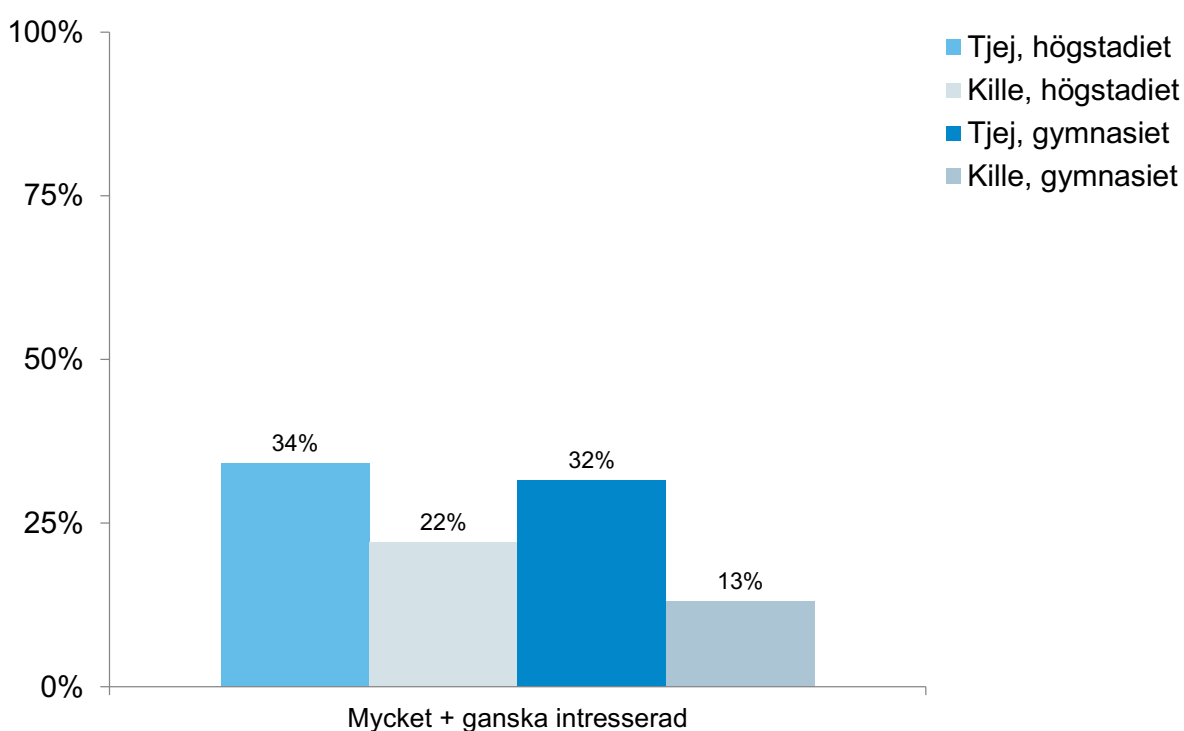
D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid, högstadiet

Frågor om klimat och miljö

I region Dalarna ställdes även en fråga om intresset för klimat- och miljöfrågor i Lupp-enkäten. I diagram D1c ser vi att tjejer är mer intresserade än killar. Vid en jämförelse med regionsnittet är gymnasieungdomarna i Smedjebacken mindre intresserade av klimat- och miljöfrågor.

D1c. När det gäller frågor som rör klimat och miljö är jag:

D1d. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av frågor som rör klimat och miljö: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
28%	31%	22%	39%

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratis beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande.¹ Dock innebär förändringarna i formerna för engagemang att vi troligtvis på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

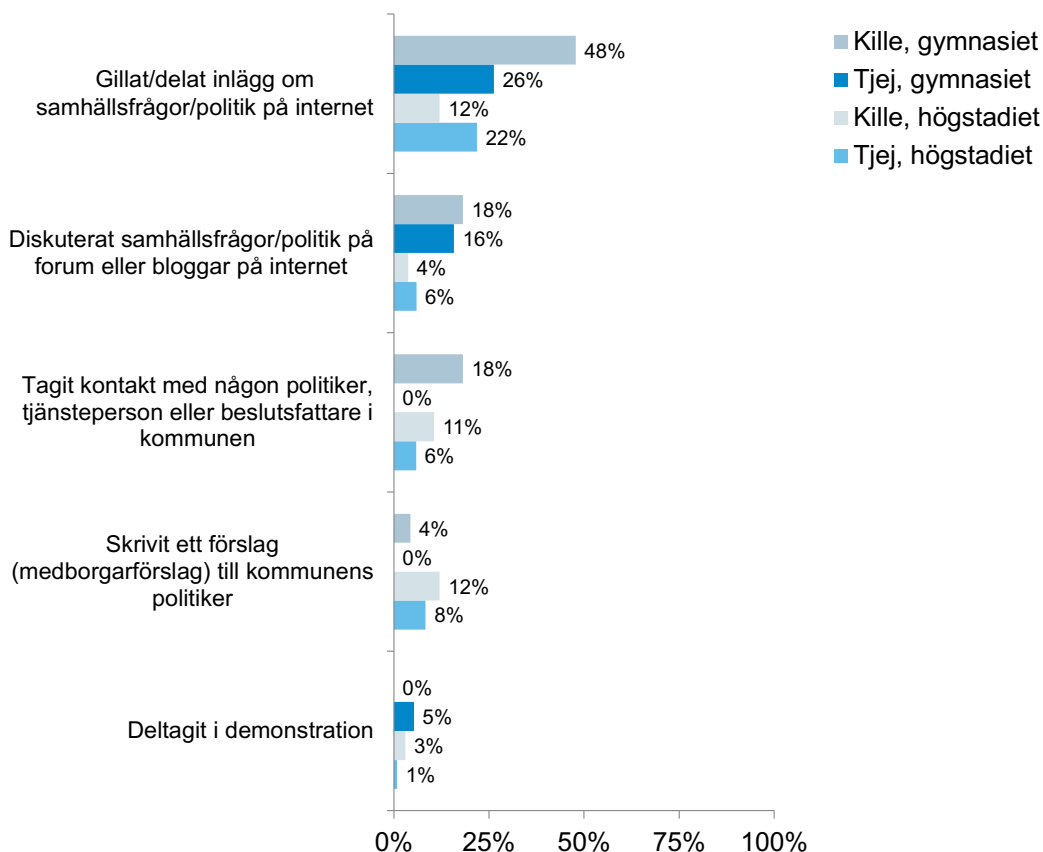
I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ifall ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

Vad som framgår i diagram D2 är att en väldigt varierande andel av ungdomarna (mellan 12- 48 %) har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. Därefter är det vanligast att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik online. Vi ser även att 18 % av gymnasiekillarna svarar att de tagit kontakt med någon politiker eller tjänsteperson. Motsvarande andel bland gymnasietjejerna är 0 %. Vidare svarar 12 % av högstadiekillarna att de har skrivit ett medborgarförslag till kommunens politiker.

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande? Andel som svarat "ja"

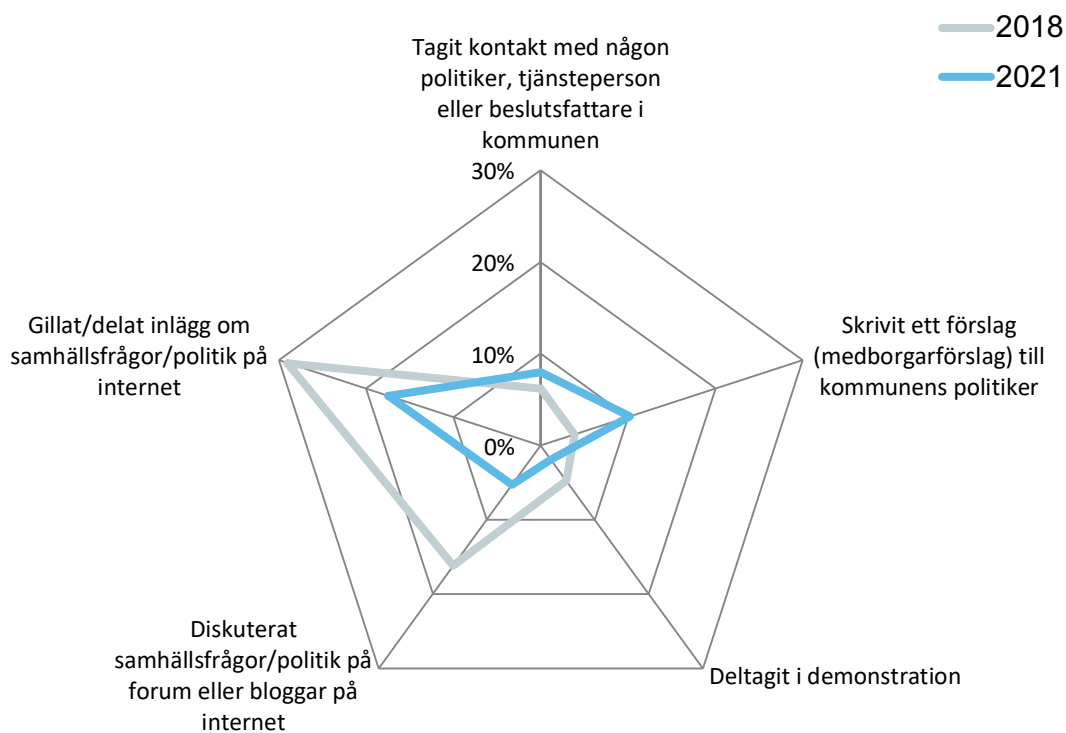
Vid en jämförelse med regionsnittet framgår det att resultatet för Smedjebacken skiljer sig i vissa avseenden. Exempelvis har en större andel högstadieungdomar skrivit ett medborgarförslag jämfört med snittet. Färre högstadieungdomar har dock gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet.

På följande sida redovisas resultatet över tid för högstadiet. Vi ser stora förändringar från år 2018. Färre ungdomar har gillat/delat eller diskuterat samhällsfrågor och politik online samt deltagit i demonstrationer, medan andelen unga som skrivit medborgarförslag har ökat från år 2018.

D2a. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller beslutsfattare i kommunen	8%	4%	9%	5%
Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker	10%	4%	2%	2%
Deltagit i demonstration	2%	3%	2%	3%
Diskuterat samhällsfrågor/politik på forum eller bloggar på internet	5%	8%	16%	12%
Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet	17%	22%	38%	35%

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, Jämförelse över tid

Möjligheter att påverka

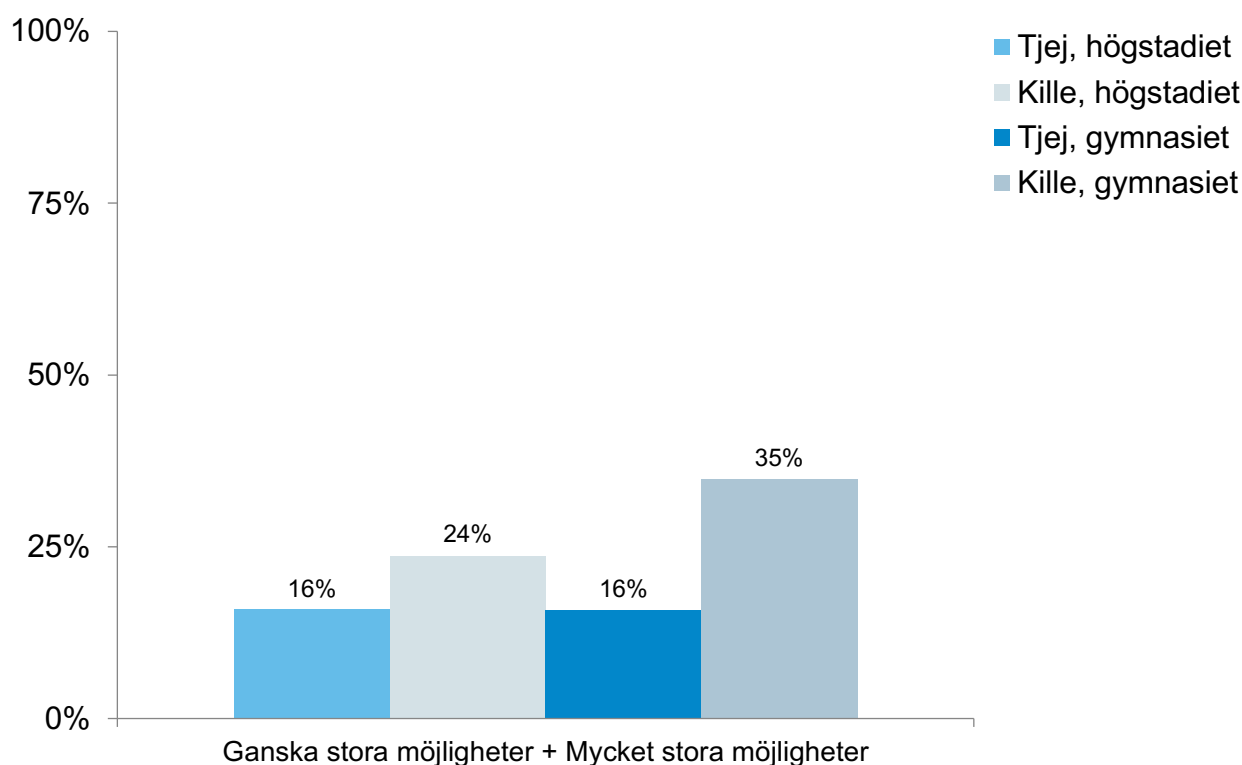
En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att killar ser mer positivt än tjejer på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen.

42 % av högstadieungdomarna och 44 % av gymnasieungdomarna svarar "vet ej" på denna fråga, vilket kan vara bra att vara medveten om.

Fler gymnasieungdomar i Smedjebacken ser sig ha möjligheter att påverka än Dalar-
nas regionsnitt, se tabell D3a nedan.

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

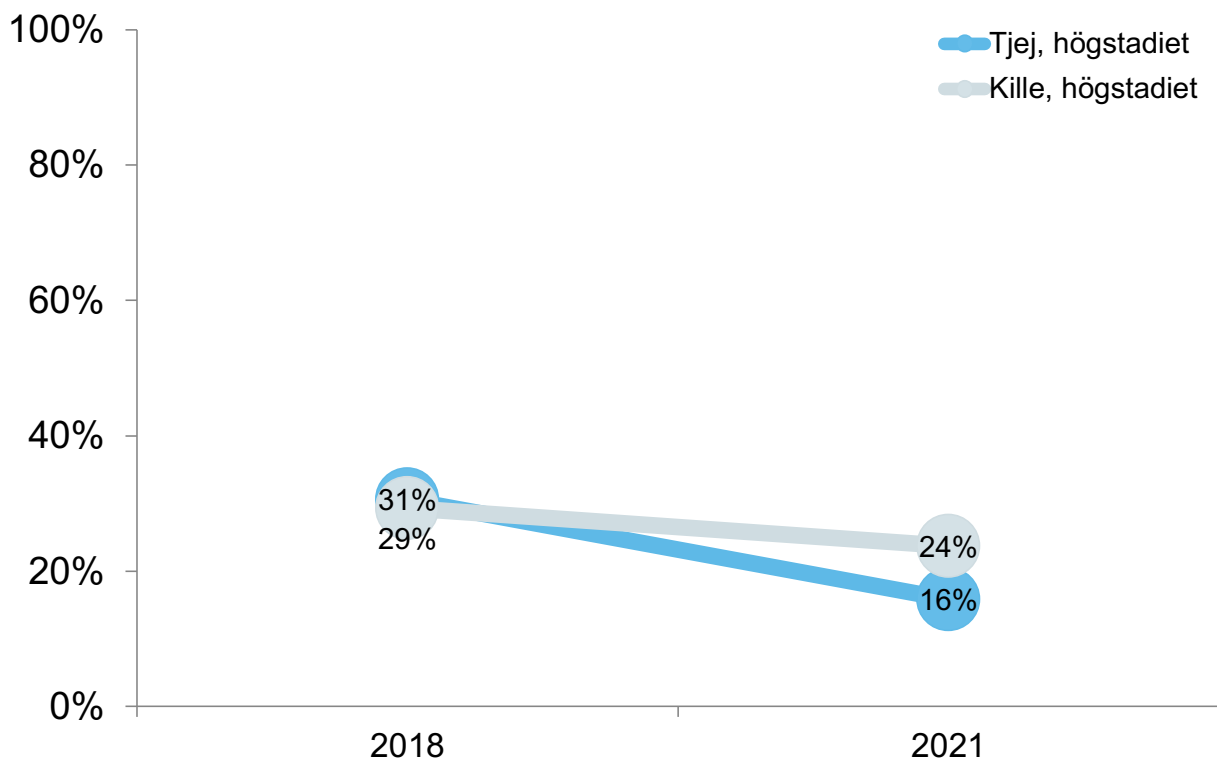
D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
21%	19%	27%	19%

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

Över tid framkommer det att andelen tjejer och killar i högstadiet som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att påverka har minskat sedan år 2018. Störst minskning ser vi bland tjejerna.

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid, högstadiet

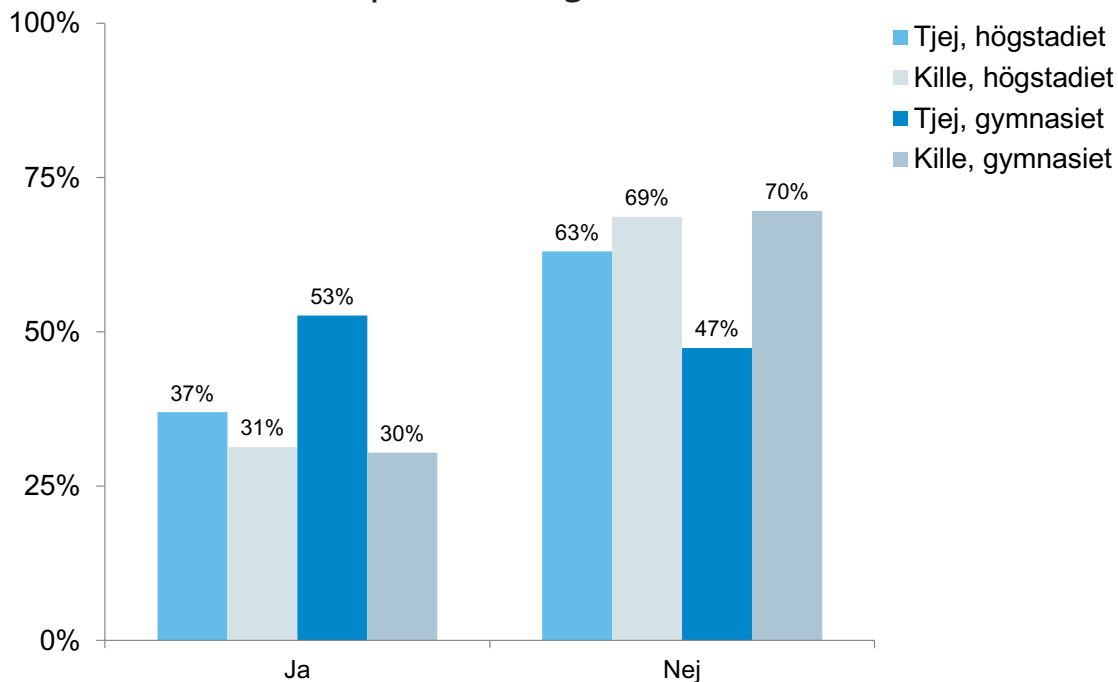
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor i kommunen. I denna fråga framgår att andelen tjejer som vill påverka är högre än andelen killar, se diagram D4 på nästa sida.

Högstadieungdomarna i Smedjebacken vill vara med och påverka vad som händer i kommunen i liknande utsträckning som snittet för Dalarna, se tabell D4a. Gymnasieungdomarna vill vara med och påverka i något lägre utsträckning än snittet.

I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen högstadieungdomar som vill påverka i kommunen har minskat över tid. Störst minskning ser vi bland tjejerna.

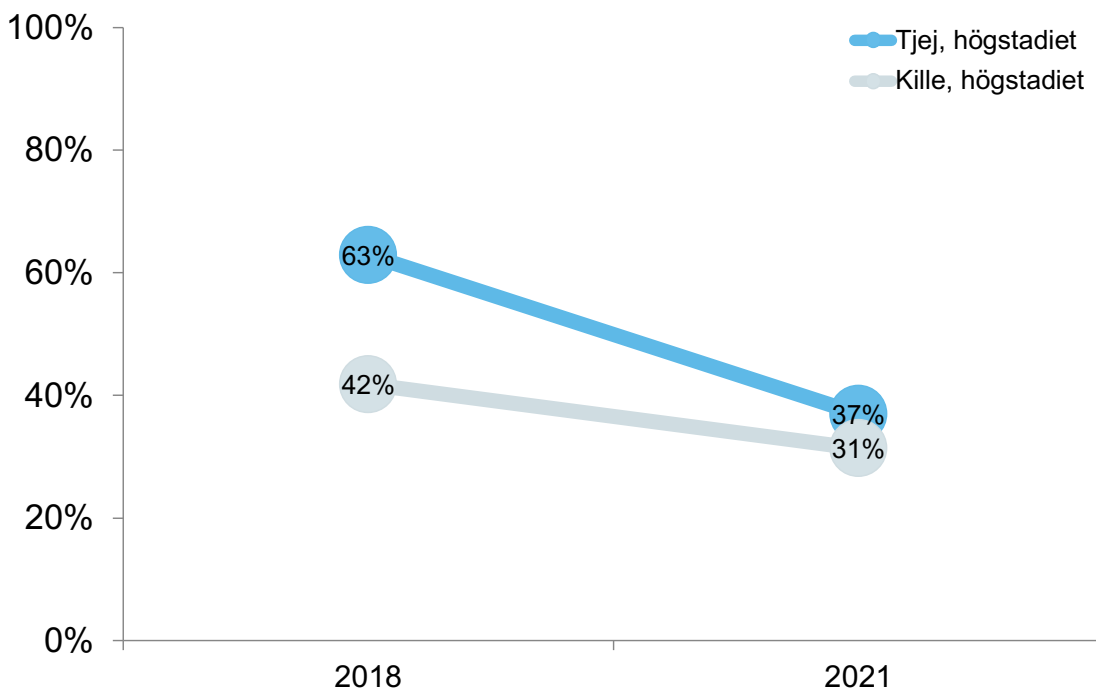
D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
34%	36%	40%	44%

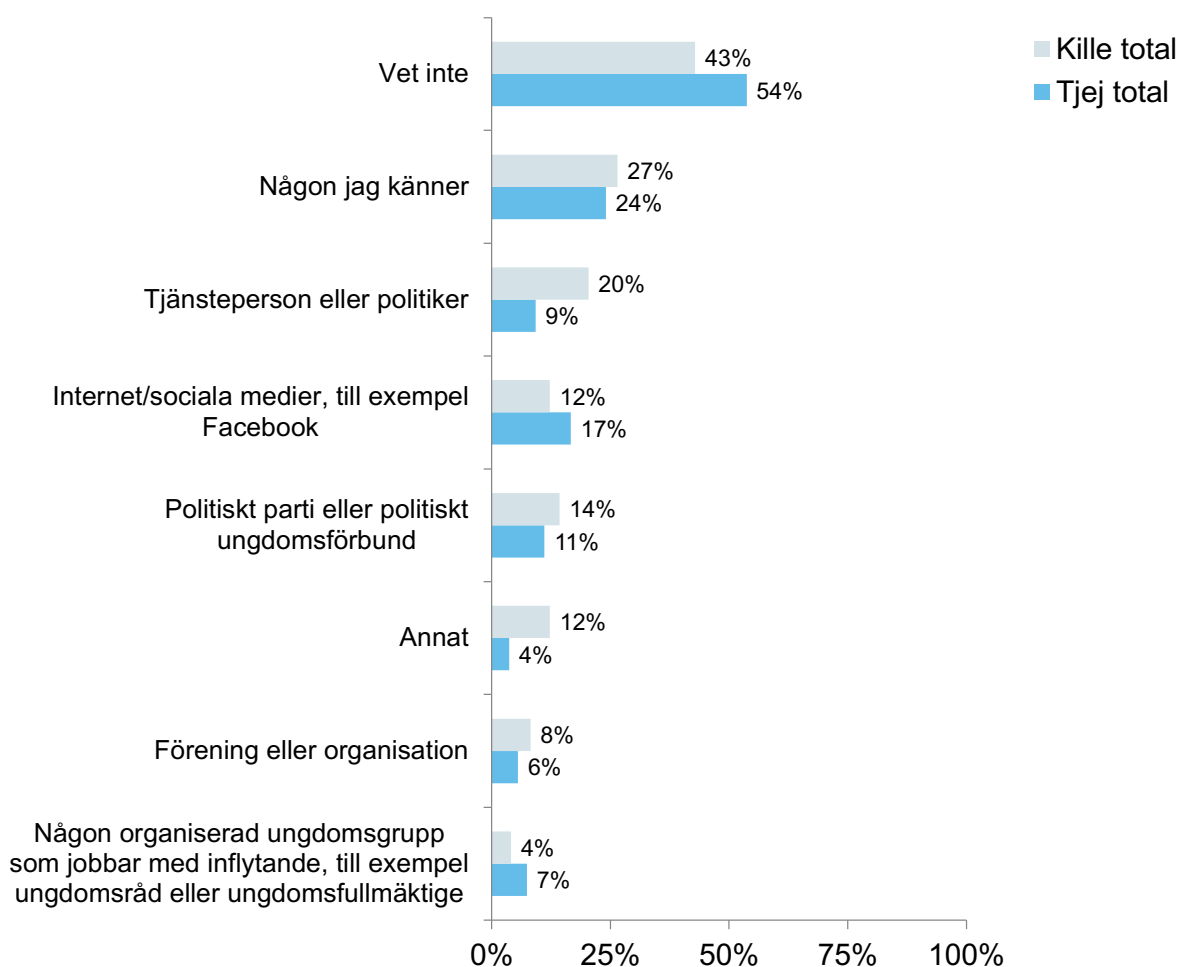
D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid, högstadiet

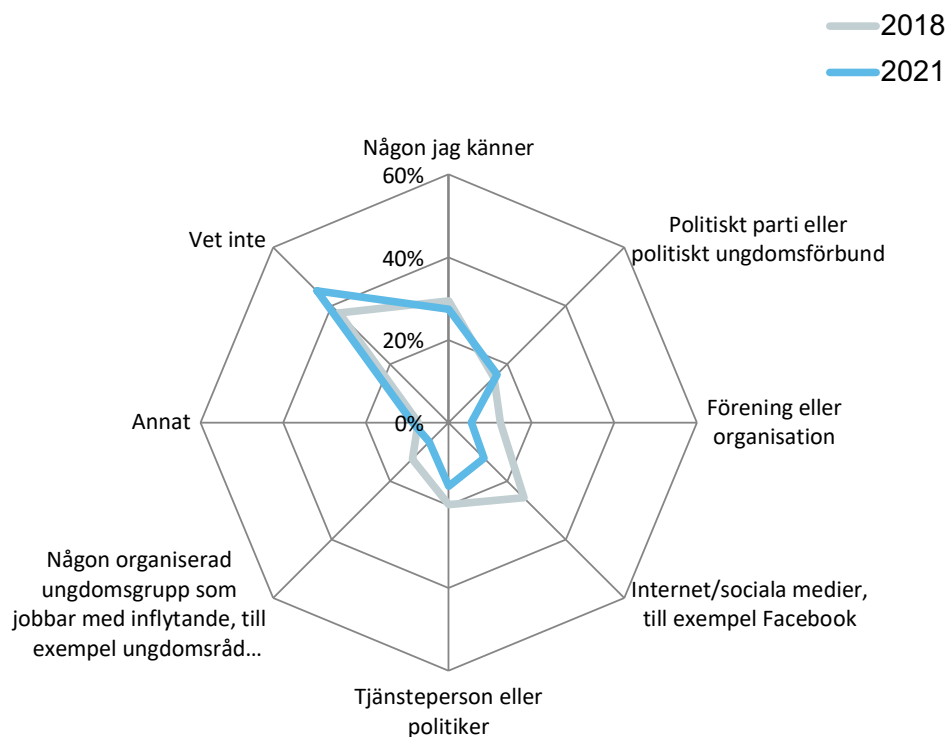
De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de ville påverka något. 43 % av killarna och 54 % av tjejerna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar högst andel att de skulle vända sig till någon de känner. Killar uppger i högre grad än tjejer att de skulle vända sig till en tjänsteperson eller politiker och tjejer svarar i högre grad än killar att de skulle vända sig till internet/sociala medier.

Över tid kan vi bland annat se att andelen högstadieungdomar som inte vet vart de skulle vända sig har ökat sedan 2018 samt att andelen som skulle vända sig till internet, en förening, någon organiserad ungdomsgrupp eller till en tjänsteperson ha minskat sedan år 2018.

D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

D4d. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
 Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka:
 Jämförelse över tid, högstadiet

D4e. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de vill påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan, till exempel skolmaten. Även fritidsaktiviteter är något som flertalet ungdomar vill påverka. Busstider nämns också av flera. Det finns också några som kommenterar att de tycker att ungdomar borde ha mer inflytande i allmänhet.

Ytterligare saker som nämns av enstaka unga är bland annat bensinpriser, hur kommunen ser ut, jordbruk, skogsbruk och landsbygd, fördelning av budget och nedskräpningen i kommunen.

"Jag vill att kommunen ska kunna ha ett bättre ekonomi och utveckla sig"

- Kille, högstadiet

"Vad man kan göra ex på loven typ som nu på halloween vill jag att det ska vara ett disko, någon spöktunnel och typ någon spök jackt som alla i kommunen får delta i"

-Tjej, högstadiet

"Kanske hur kommunen ser ut, vad som kanske kan byggas eller förbättras osv"

- Tjej, gymnasiet

"Jag vill att Smedjebackens kommun ska utöka chansen till ungdomar att ha en bredare och friare fritid"

-Tjej, högstadiet

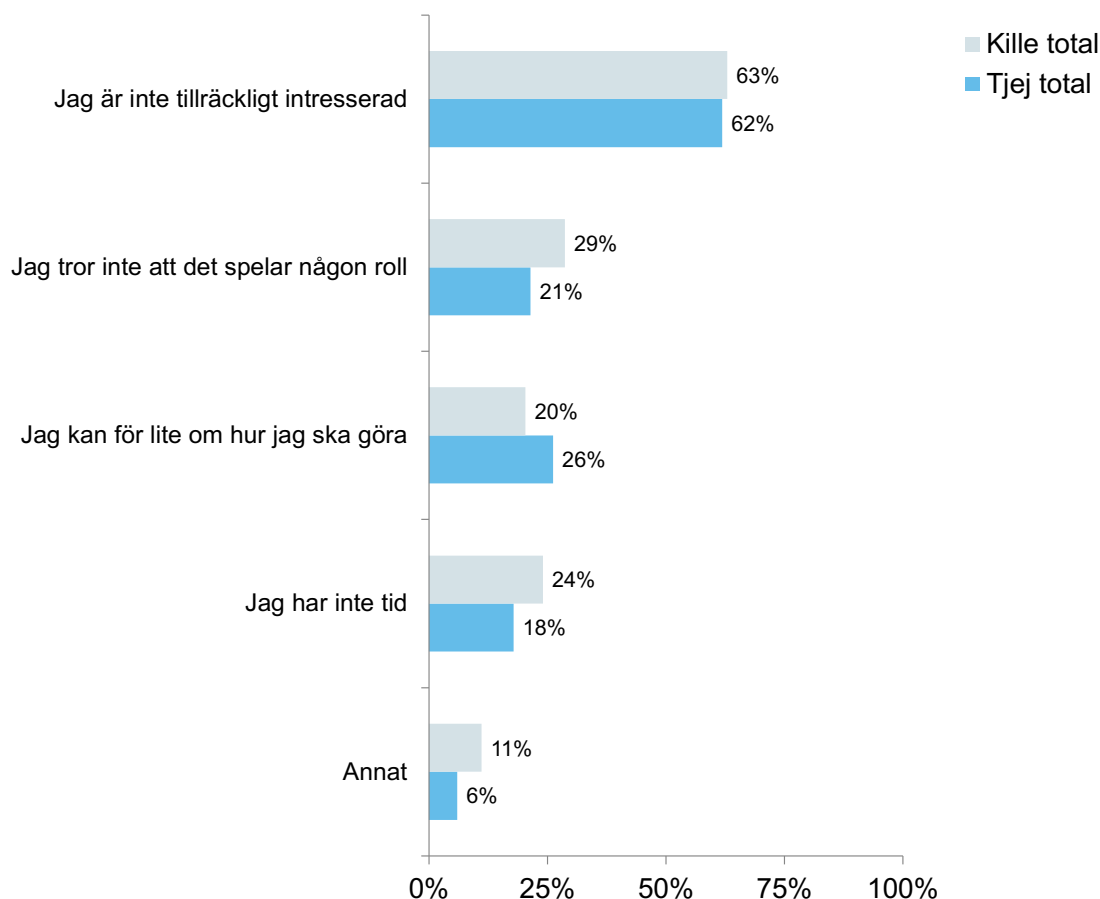
"Bensinpriser"

- Kille, gymnasiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4f nedan. Drygt 60 % svarar att de inte är tillräckligt intresserade. En större andel killar (29 %) än tjejer (21 %) tror att det inte spelar någon roll. Fler killar än tjejer svarar även att de inte har tid, medan fler tjejer än killar svarar att de kan för lite om hur de ska göra.

D4f. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?
Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

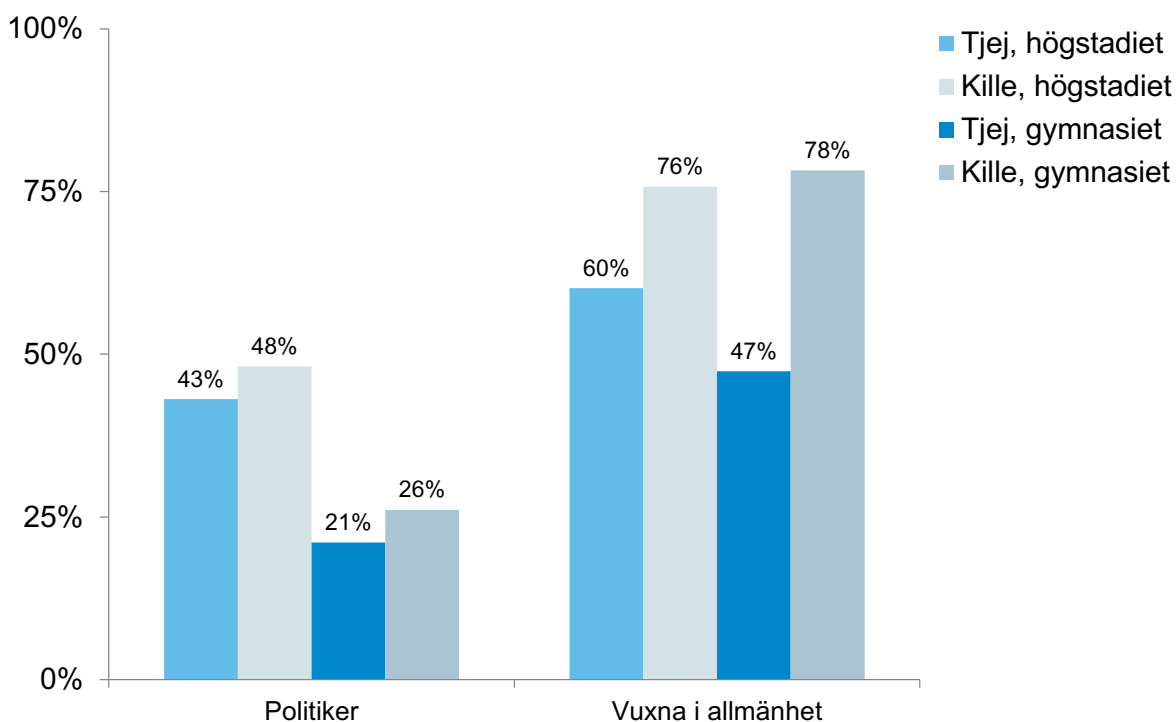
Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. Runt 68 % totalt svarar att de har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är däremot lägre, 46 % på högstadiet och 27 % på gymnasiet. Tjejer i gymnasiet sticker ut med tydligt lägre förtroende för vuxna (47 %) än övriga grupper.

Vid en jämförelse med snittet i Dalarna framgår det att ungdomarna i Smedjebacken har ett lika högt förtroende för vuxna som snittet, se tabell D5a på följande sida. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken har däremot ett lägre förtroende för politiker.

Resultatet för högstadiet är på en liknande nivå som år 2018, se diagram D5b.

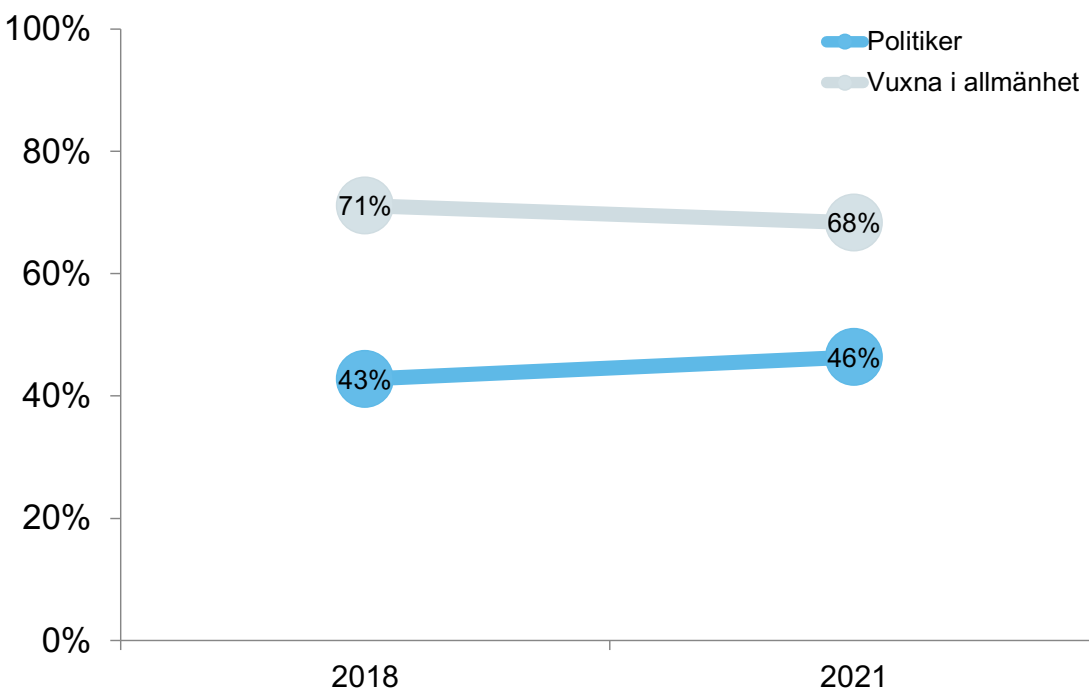
**D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"**

**D5a. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse med snittet i Dalarna**

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Politiker	46%	45%	27%	35%
Vuxna	68%	66%	67%	68%

**D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker.
Jämförelse över tid, högstadiet**

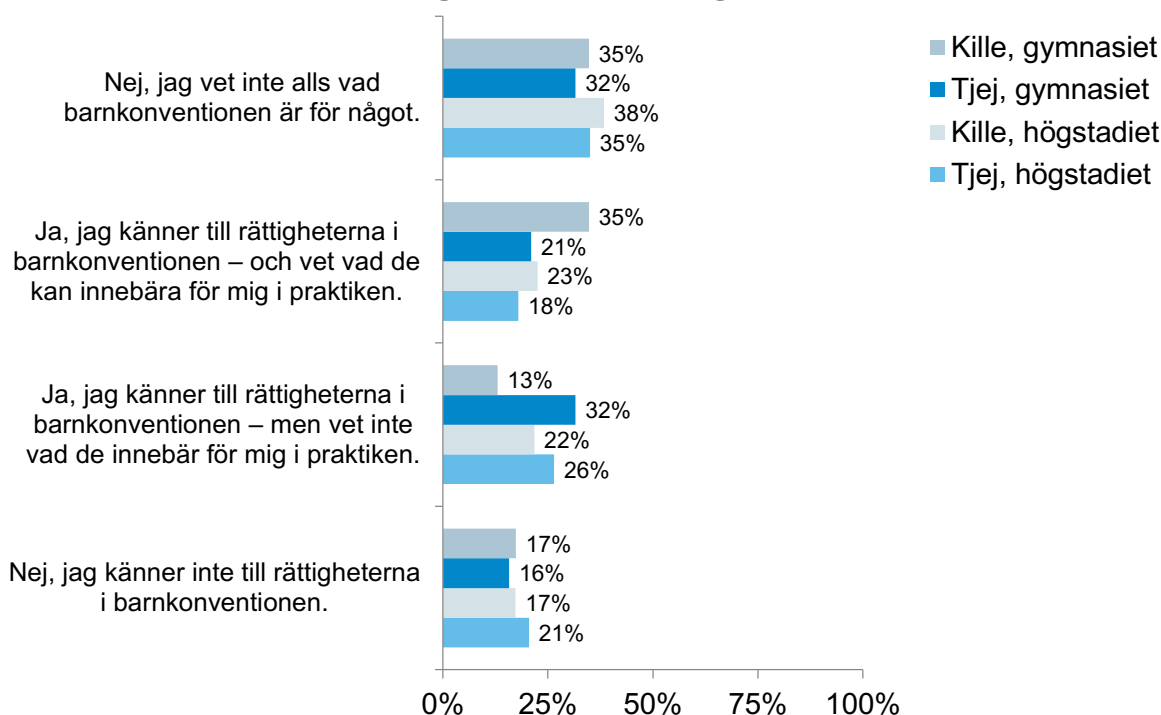

Barnkonventionen

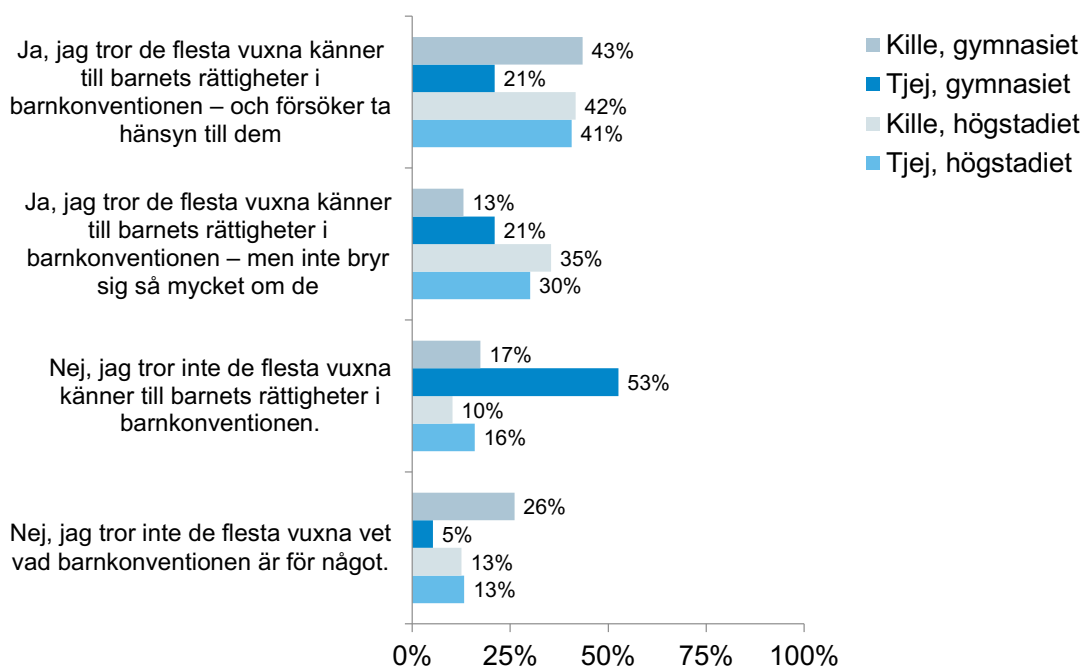
I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att drygt var tredje ungdom svarar att de inte alls vet vad barnkonventionen är för något.

I diagram D6b ser vi att drygt 40 % av högstadieungdomarna och gymnasiekillarna tror att de flesta vuxna känner till barnets rättigheter i barnkonventionen och försöker ta hänsyn till dem. Gymnasietjejer tror däremot inte detta i lika hög grad. Bland gymnasietjejeerna svarar drygt hälften att de inte tror att de flesta vuxna känner till barnets rättigheter i barnkonventionen.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

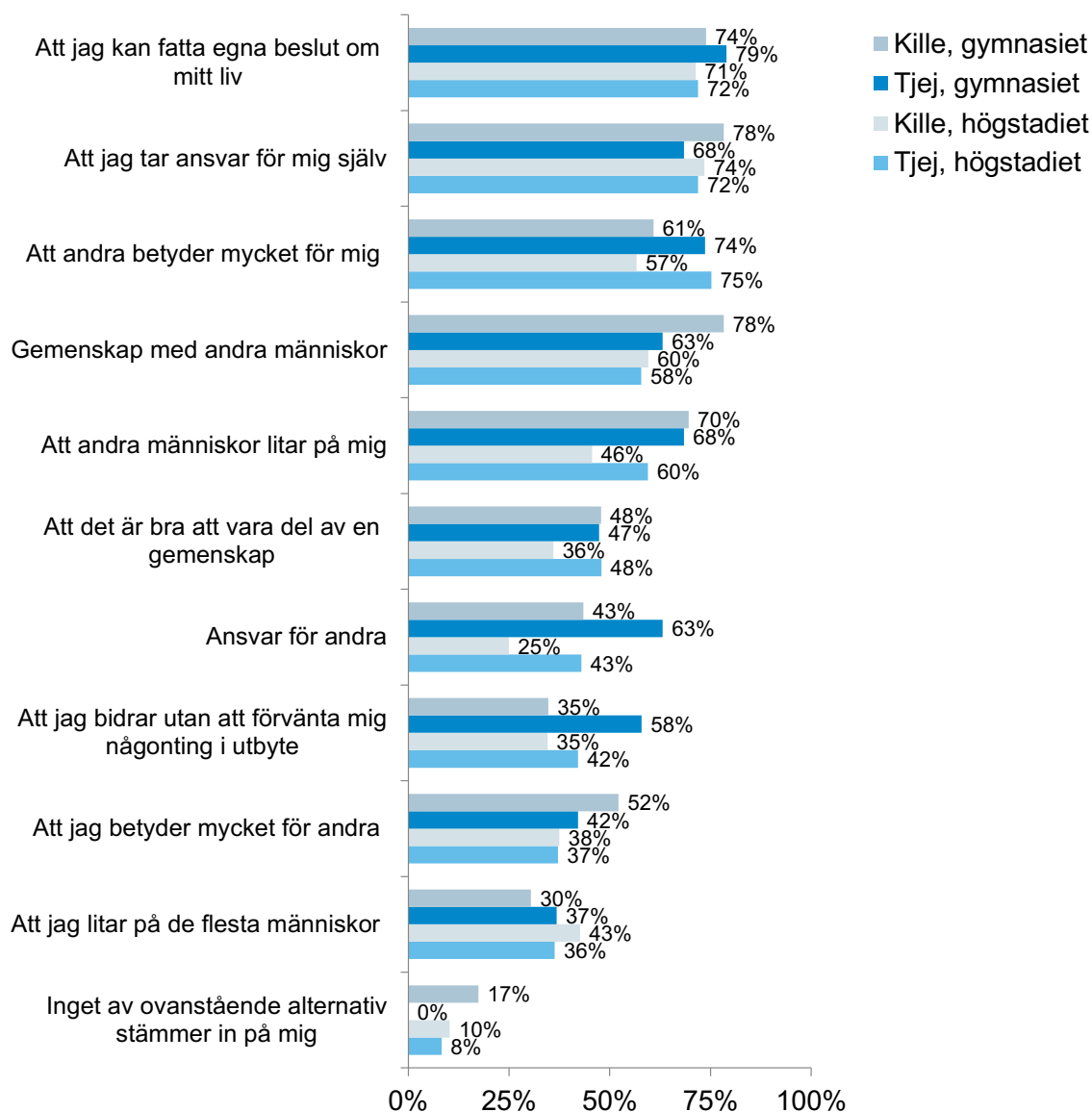

Ungas syn på delaktighet och gemenskap

Det ställdes även en regionspecifik fråga om ungas syn på gemenskap, möjlighet till självbestämmande, synen på sig själva och relationen till andra. Vad som framgår är att majoriteten av ungdomarna i Smedjebacken känner att de tar ansvar för sig själva och att de kan fatta egna beslut om sitt liv. Majoriteten känner också gemenskap med andra människor och att andra betyder mycket för dem. Andelen som instämmer i att de litar på de flesta människor eller att de betyder mycket för andra är något lägre.

Gymnasietjejer svarar i högre grad än övriga att de känner ansvar för andra och att de bidrar utan att förvänta sig något i utbyte och gymnasiekillar svarar i högst grad att de känner att de betyder mycket för andra och att de känner gemenskap med andra människor. Högstadietjejer svarar i lägre grad än övriga att de känner ansvar för andra och att det är bra att vara del av en gemenskap. 17 % av gymnasiekillarna och 8-10 % av högstadieungdomarna svarar att inget av alternativen stämmer in på dem.

D7. Vi vill att du berättar för oss vilka påståenden som passar in på dig. Här kan du välja flera alternativ. Jag känner:

Jämfört med regionsnittet svarar högstadieungdomarna i Smedjebacken i liknande grad som regionsnittet i flera av påståendena. Det är dock fler högstadieungdomar i Smedjebacken som känner att de kan fatta egna beslut om sina liv, medan färre känner ansvar för andra, känner att det är bra att vara del av en gemenskap och att de betyder mycket för andra. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken instämmer i högre grad än regionsnittet i flera frågor. De instämmer dock i lägre grad än snittet i att det är bra att vara del av en gemenskap och att de litar på de flesta människor. Det är också fler gymnasieungdomar i Smedjebacken som svarar att inget av alternativen stämmer in på dem.

D7a. Vi vill att du berättar för oss vilka påståenden som passar in på dig. Här kan du välja flera alternativ. Jag känner:

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Gemenskap med andra människor	58%	58%	71%	66%
Ansvar för andra	33%	43%	53%	47%
Att jag tar ansvar för mig själv	73%	72%	73%	75%
Att det är bra att vara del av en gemenskap	42%	47%	49%	57%
Att jag bidrar utan att förvänta mig någonting i utbyte	39%	39%	47%	43%
Att jag kan fatta egna beslut om mitt liv	72%	66%	76%	70%
Att jag betyder mycket för andra	37%	44%	49%	42%
Att andra betyder mycket för mig	65%	63%	67%	62%
Att jag litar på de flesta människor	39%	43%	33%	39%
Att andra människor litar på mig	52%	55%	69%	57%
Inget av ovanstående alternativ stämmer in på mig	9%	6%	11%	4%

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt även påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

“Prata om rasism eftersom de är så många som är rasister och jag känner mig inte trygg alls”

– Tjej i högstadiet svarar på frågan om vad Smedjebacken borde veta för att göra kommunen bättre för unga

¹ MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

² SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

³ Statens medieråd: Ungar och medier 2019

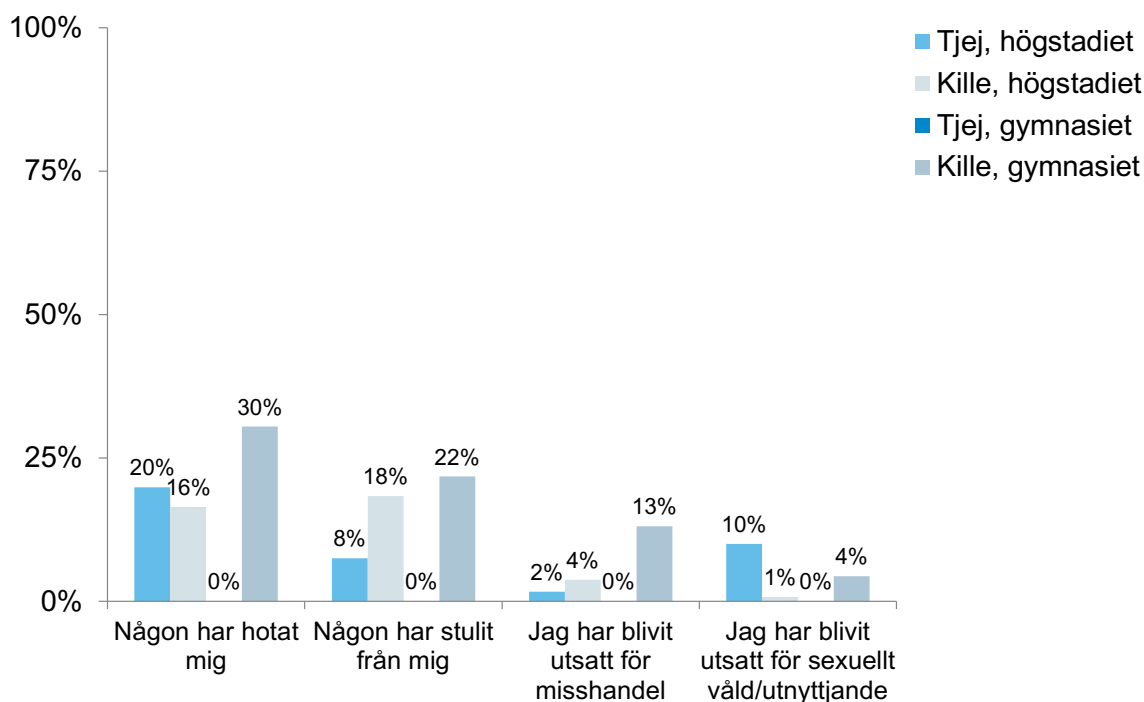
Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om huruvida man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Störst andel svarar att de har utsatts för hot och stöld. Killar svarar i högre grad än tjejer att de blivit bestulna. Gymnasiekillar sticker ut med en större andel än övriga som svarar att de utsatts för hot (30%), stöld (22%) och misshandel (13%). 10 % av tjejerna i högstadiet anger att de har blivit utsatta för sexuellt våld/utnyttjande. Motsvarande andel bland högstadiekillarna är 1 %.

Högstadieungdomarna i Smedjebacken har utsatts för hot, stöld, misshandel och sexuellt våld/utnyttjande i liknande grad som regionsnittet. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken har utsatts för misshandel i något högre grad än snittet, men har däremot utsatts för sexuellt våld/utnyttjande i något lägre grad.

I diagram E1b och E1c på följande sida ser vi förändringarna i högstadiet över tid och där framgår det att andelen killar som blivit utsatta för hot har minskat från år 2018. Bland tjejer har andelen som utsatts för misshandel eller stöld minskat något från år 2018.

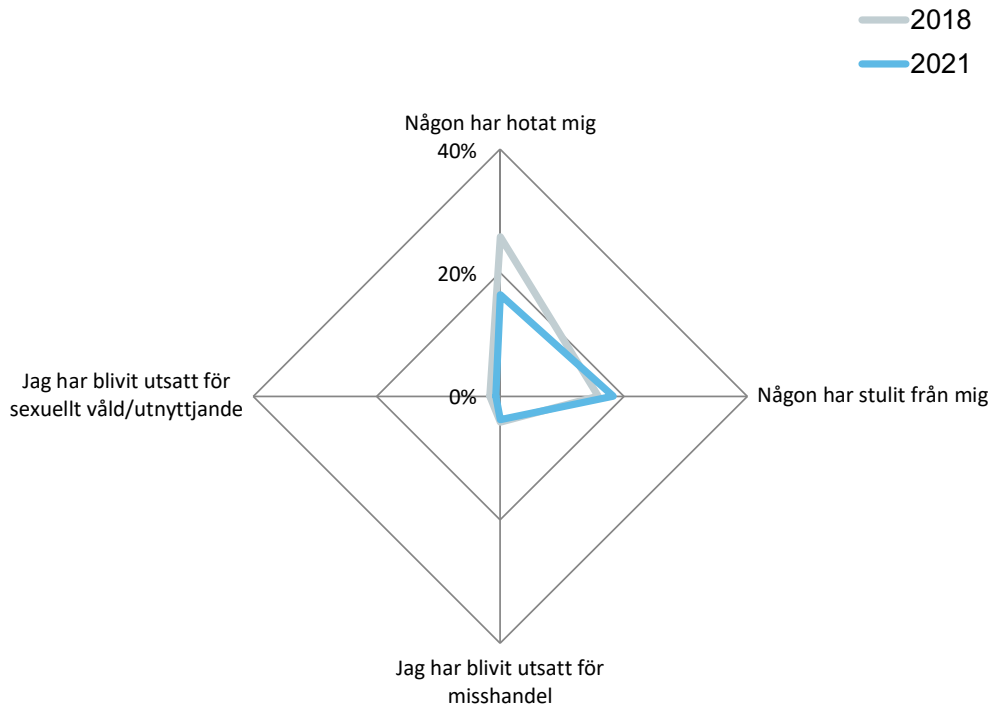
E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

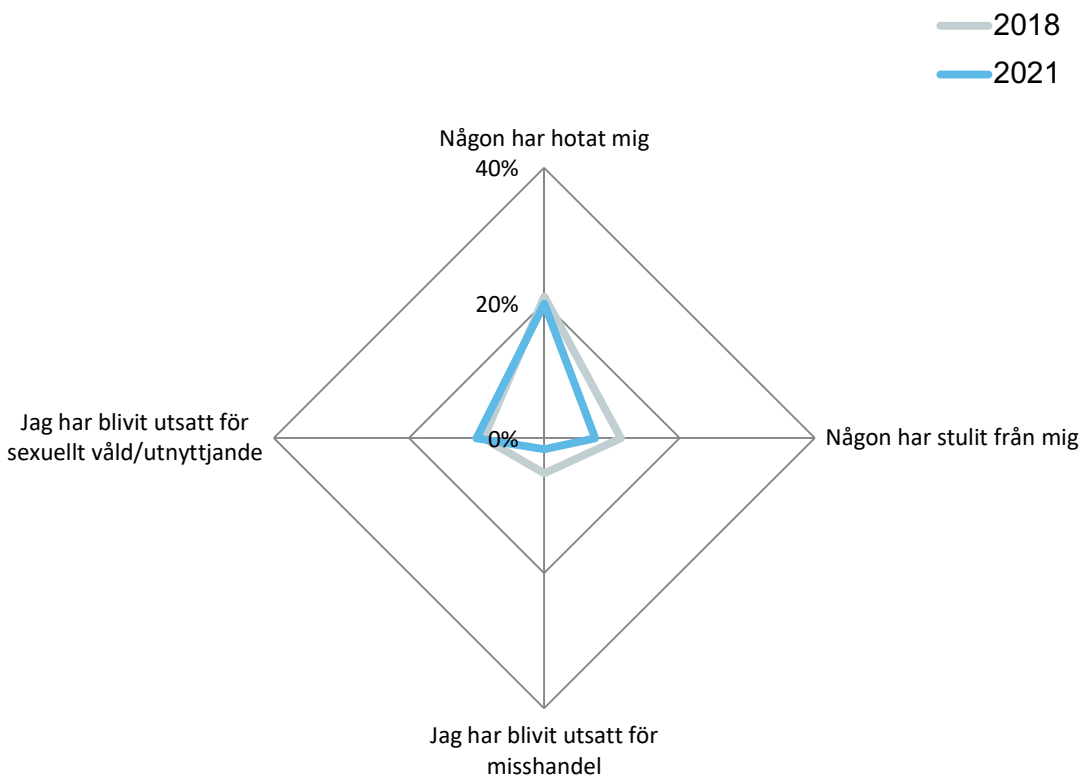
E1a. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Någon har hotat mig	18%	19%	18%	17%
Någon har stulit från mig	14%	14%	13%	12%
Jag har blivit utsatt för misshandel	3%	5%	9%	5%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	6%	6%	2%	6%

E1b. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, kille högstadiet

E1c. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, tjej högstadiet

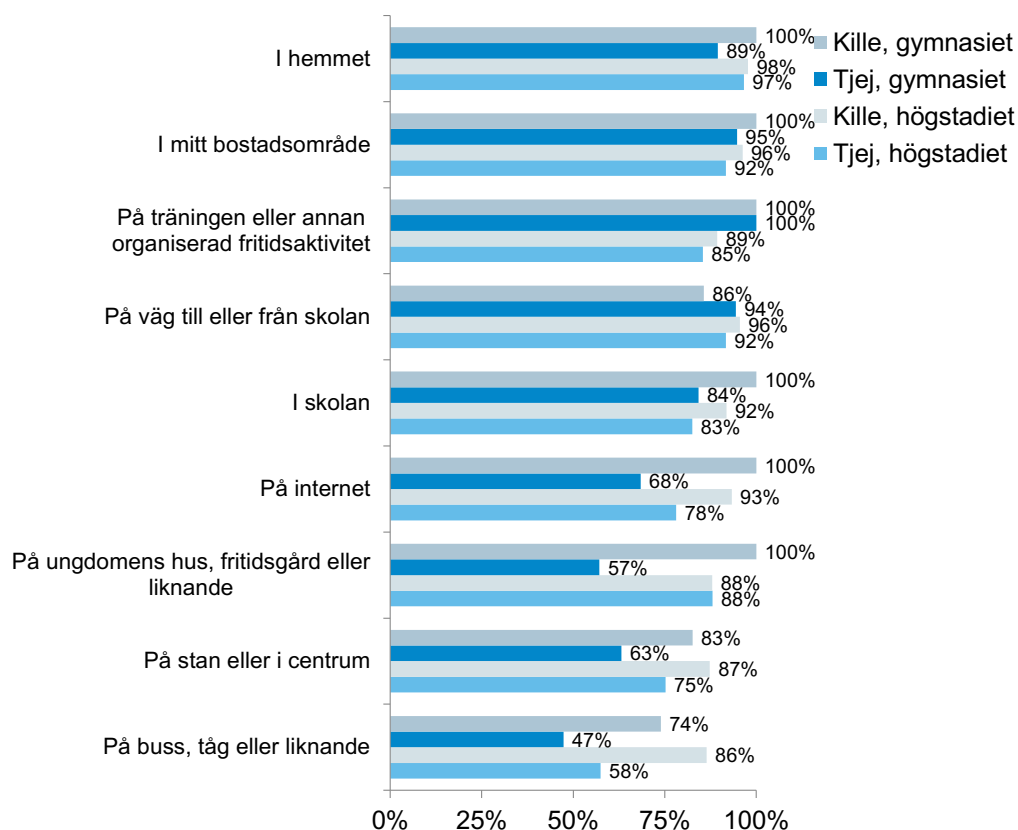

Trygghet på olika platser

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen och på internet. Som det framgår i diagram E2 nedan svarar en stor andel att de alltid eller oftast är trygga hemma, i bostadsområdet och på träningen. Bland tjejer är tryggheten däremot lägre på stan/i centrum, på internet, i kollektivtrafiken och i skolan. Bland gymnasietjejer är tryggheten lägre även på fritidsgårdar. Vid en jämförelse med regionsnittet är unga i Smedjebacken ungefär lika trygga på flera platser. Gymnasieungdomarna i Smedjebacken är dock mindre trygga än snittet i kollektivtrafiken, på väg till eller från skolan och på fritidsgårdar. Högstadiungdomar är tryggare än snittet på ungdomens hus/fritidsgård och gymnasieungdomar är tryggare på träning/annan organiserad fritidsaktivitet.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

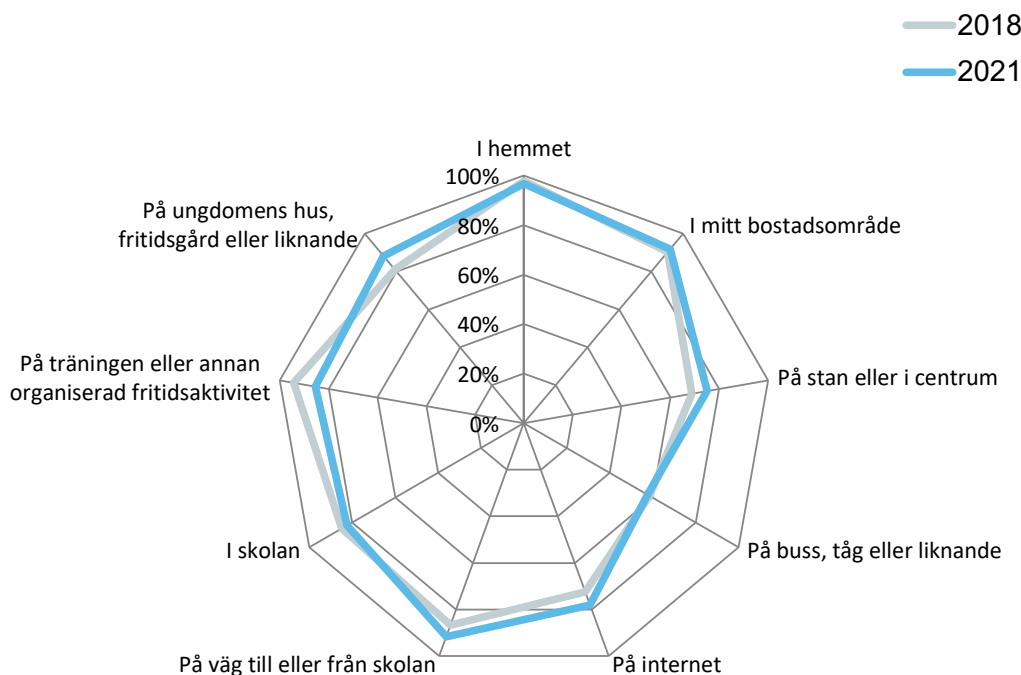
E2a. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse med snittet i Dalarna*

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
I hemmet	97%	97%	96%	96%
I mitt bostadsområde	94%	94%	98%	94%
På stan eller i centrum	81%	78%	73%	76%
På buss, tåg eller liknande	73%	75%	62%	76%
På internet	86%	88%	87%	86%
På väg till eller från skolan	93%	91%	86%	92%
I skolan	86%	86%	93%	93%
På träning eller annan organiserad fritidsaktivitet	88%	91%	100%	92%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	87%	81%	60%	76%

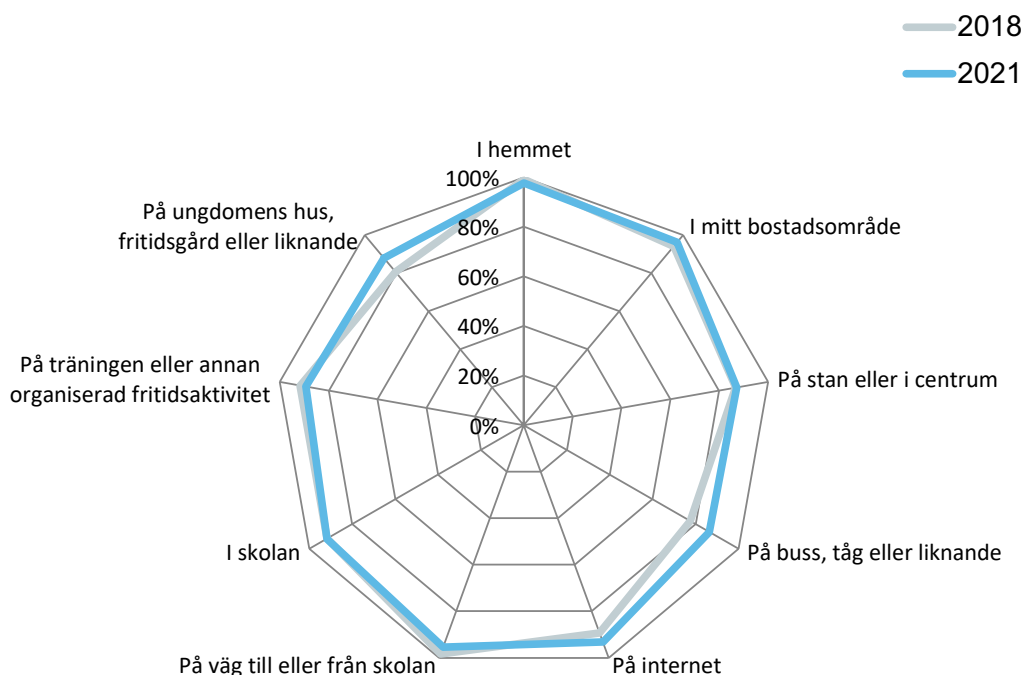
*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 40 %. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 25 %.

Över tid har andelen högstadietjejer som känner sig trygga på träningen eller annan fritidsaktivitet minskat något sedan år 2018. De anger dock i något högre grad än tidigare år att de känner sig trygga på ungdomens hus, på stan och på internet, men skillnaderna är små. Bland killar har tryggheten i kollektivtrafiken och på ungdomens hus ökat något.

E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, tjej högstadiet*

E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, kille högstadiet*

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 40 %. Andelen som svarat "ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 25 %.

Mobbning och trakasserier

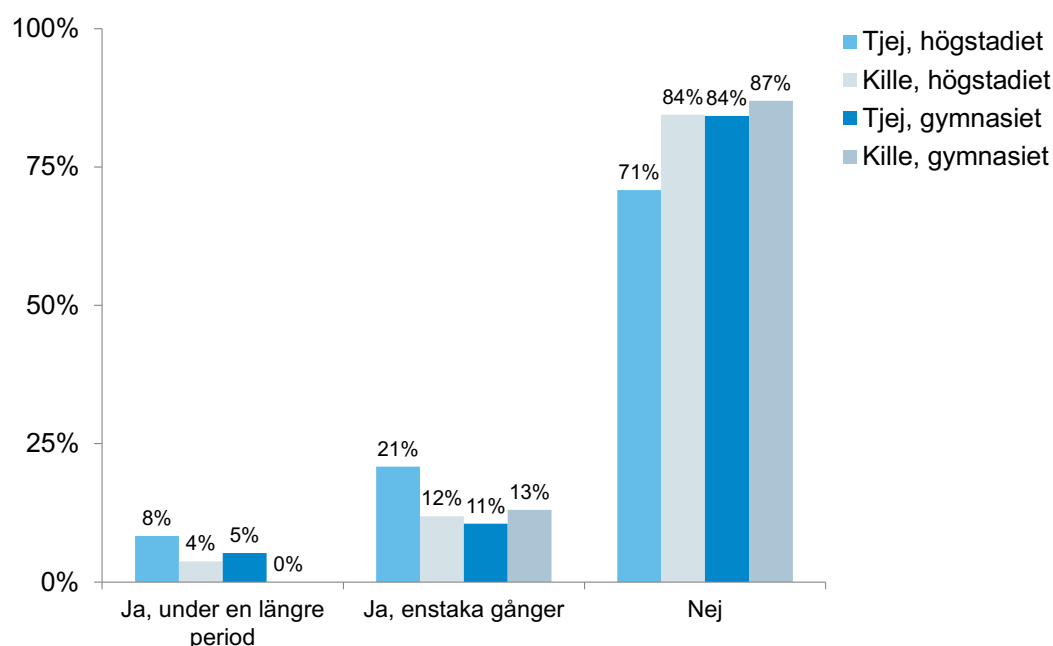
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga.¹

Vad som framgår är att var fjärde högstadieungdom och 13 % av gymnasieungdomarna har utsatts för mobbning under en längre period eller enstaka gånger. Högstadietjejer har blivit utsatta i högst grad. Högstadieungdomarna i Smedjebacken har utsatts för mobbning i något lägre grad än snittet för Dalarna, se tabell E3a. Gymnasieungdomarna har utsatts i lägre grad än snittet.

Jämfört med år 2018 har andelen högstadietjejer som utsatts för mobbning minskat, se diagram E3b. Även andelen utsatta högstadiekillar har minskat något.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (79-92 %). 39 % av tjejerna har utsatts på internet/i mobilen, motsvarande andel bland killarna är 13 %. Det är även 13-17 % som anger att de blivit utsatta på stan/i centrum.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

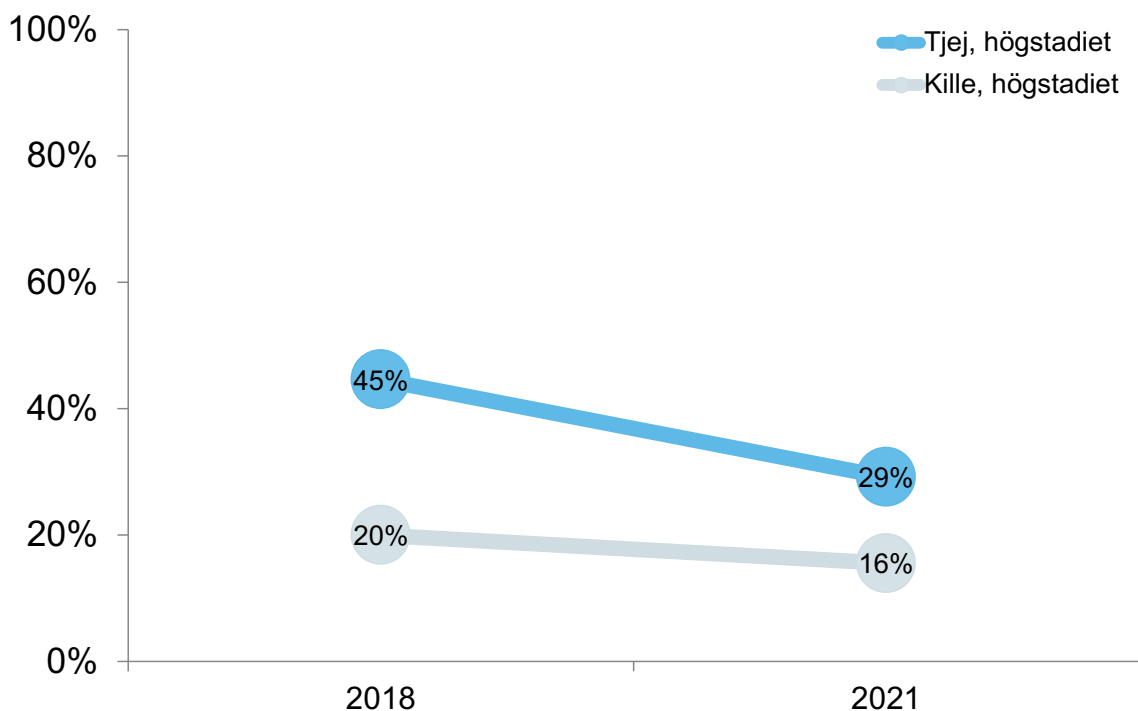

E3a. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse med snittet i Dalarna

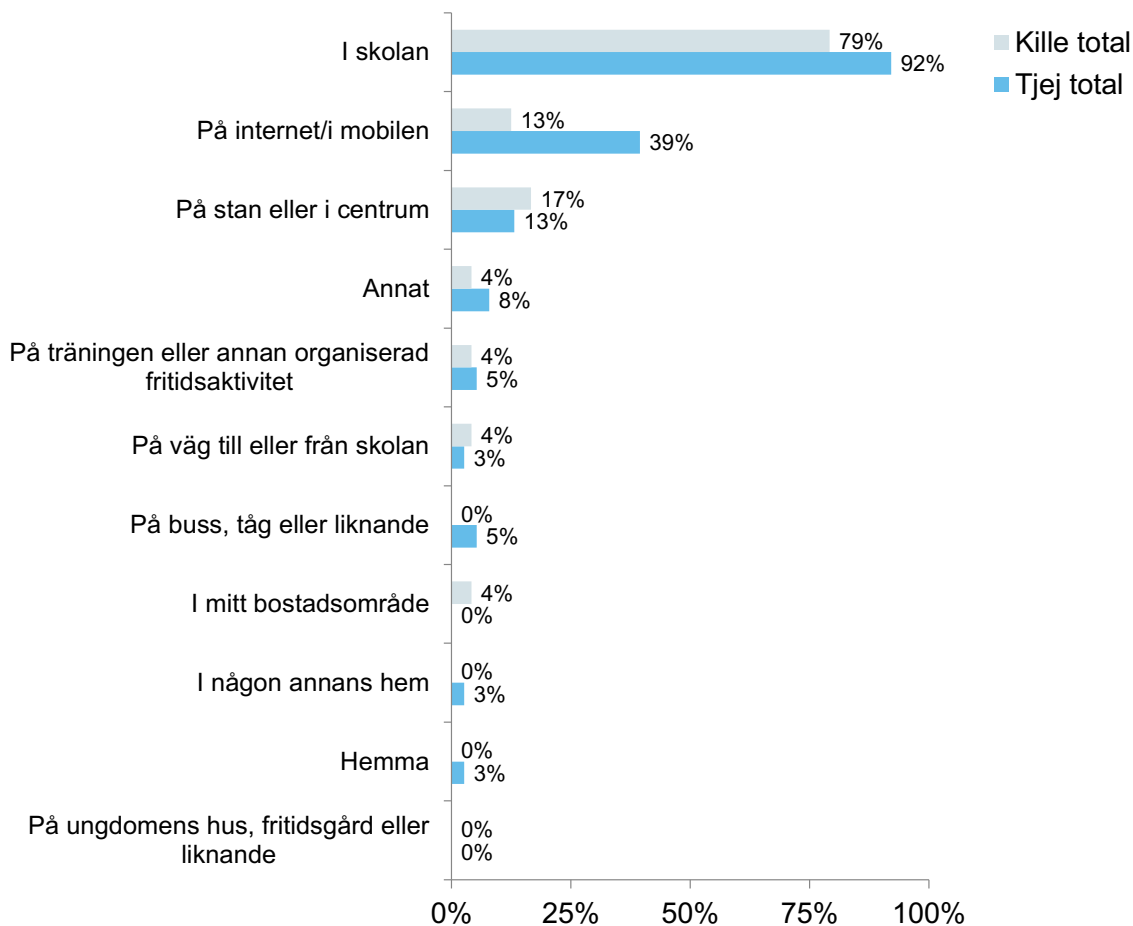
Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
24%	28%	13%	20%

¹ SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid, högstadiet

E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

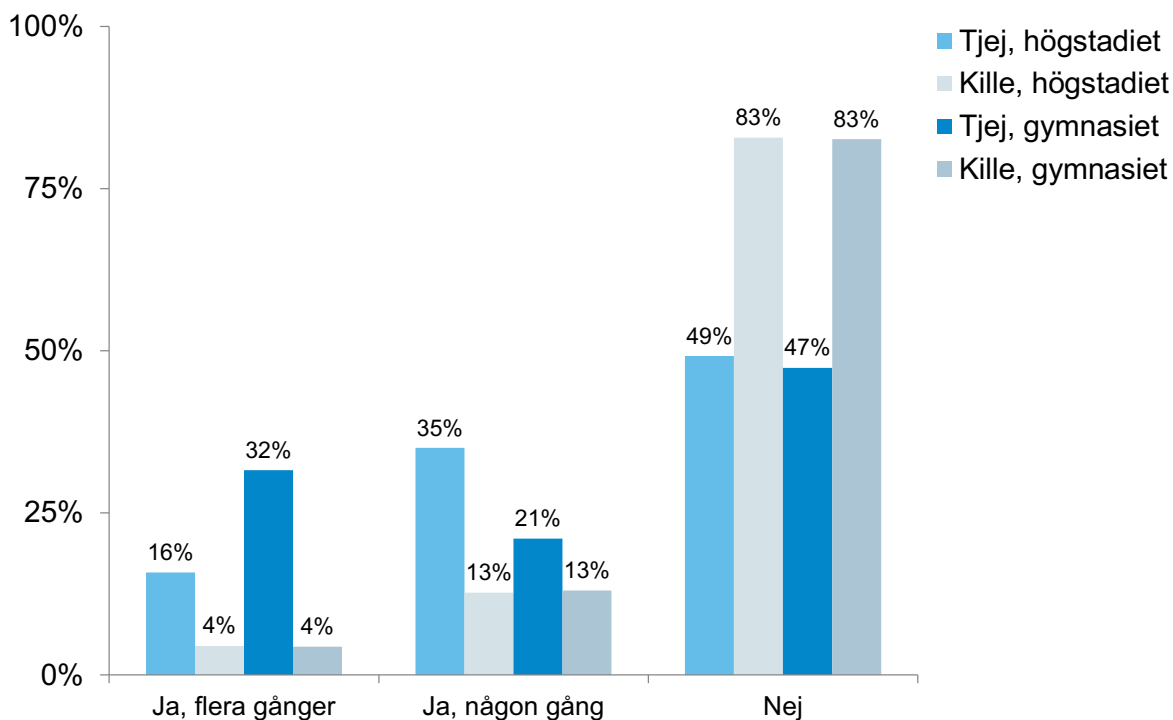

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Totalt svarar ungefär var tredje ungdom att de blivit orättvist behandlade. Här framgår att tjejer har blivit utsatta i högre grad än killar.

Andelen som utsatts är lägre i Smedjebacken än i regionsnittet för Dalarna.

E4. Har du, under de senaste sex månaderna, upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling flera gånger eller någon gång: Jämförelse med snittet i Dalarna

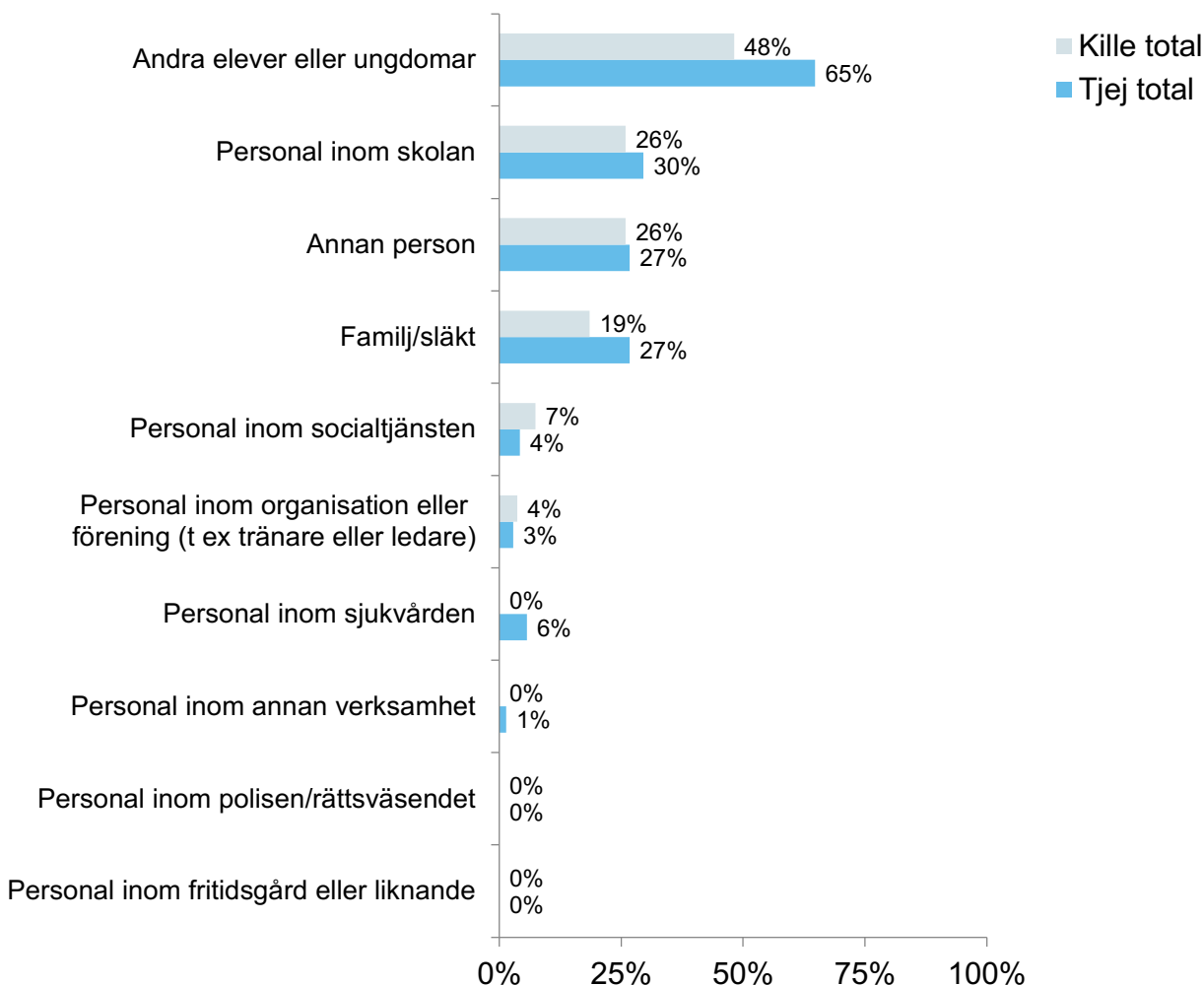
Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
34%	40%	31%	40%

De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. Det vanligaste är att ha utsatts av andra elever eller ungdomar (48 % av killarna och 65 % av tjejerna svarar detta). En relativt stor andel tjejer, 30 % anger att de blivit utsatta av personal inom skolan, vilket även 26 % av killarna svarar. 27 % av tjejerna svarar att de har blivit utsatta av familj/släkt, motsvarande andel bland killarna är 19 %. Vidare svarar 26-27 % att de utsatts av en annan person än de som listas i alternativen. 6 % av tjejerna har blivit utsatta av personal inom sjukvården och 7 % av killarna svarar att de känt sig orättvist behandlade av personal inom socialtjänsten.

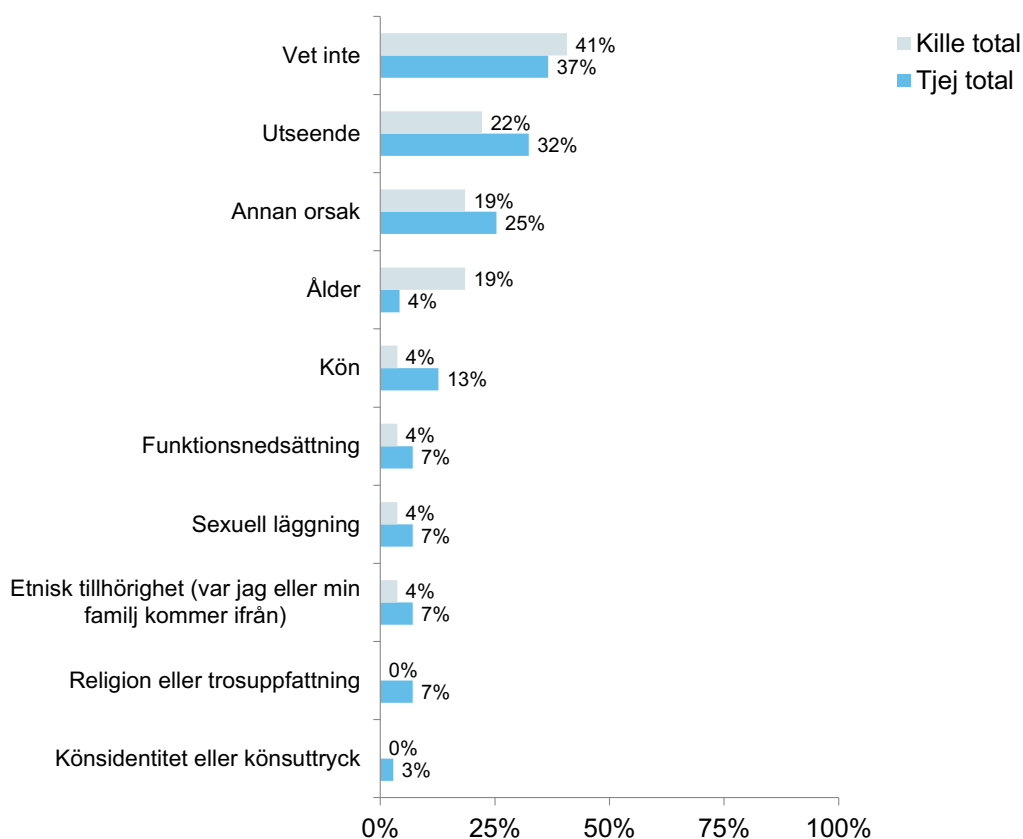
På följande sida framgår i diagram E4c att 41 % av killarna och 37 % av tjejerna inte vet varför de blivit utsatta. En vanlig orsak anges vara utseende, vilket 22 % av killarna och 32 % av tjejerna anger. Killar anger i högre grad än tjejer att de blivit utsatta för sin ålder, medan tjejer i högre grad än killar anger att de blivit utsatta på grund av sitt kön.

På följande sida, i diagram E5, ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt. Gymnasietjejer har i högst grad svarat att de vet detta (89 %). Ungdomarna i Smedjebacken vet i liknande grad som regionsnittet vart de kan vända sig, se tabell E5a.

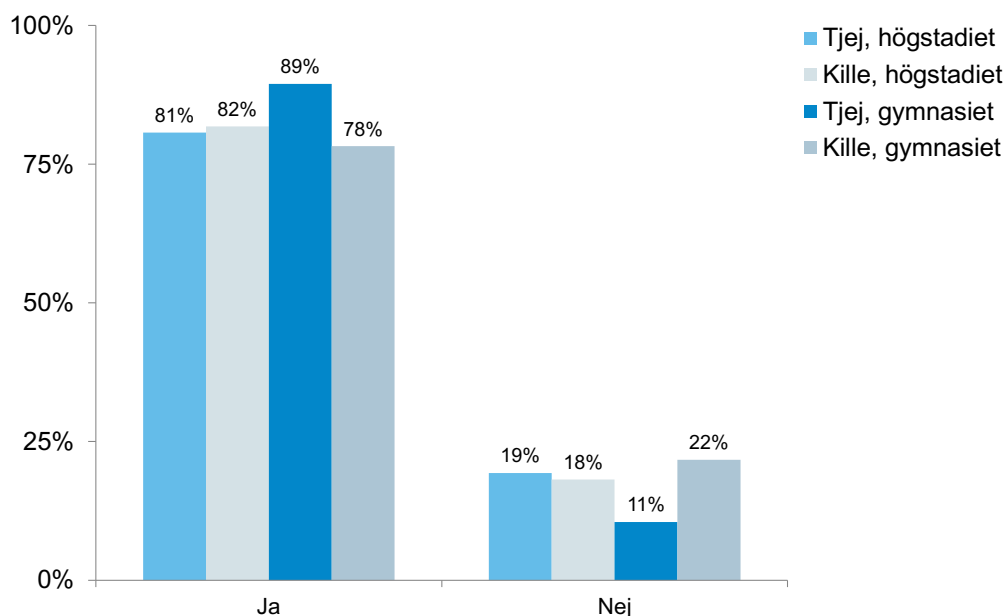
E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

E5a. Andel ja: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
81%	82%	82%	80%

”Ångest, oro och en konstant jobbig stress inuti”

– Tjej i högstadiet svarar på frågan om hur Corona-pandemin har påverkat henne

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under den senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå hos gruppen i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en viktig faktor, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad tidigare generationer kanske varit.³

1 SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

2 Folkhälsomyndigheten 2018 ”Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?”

3 Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

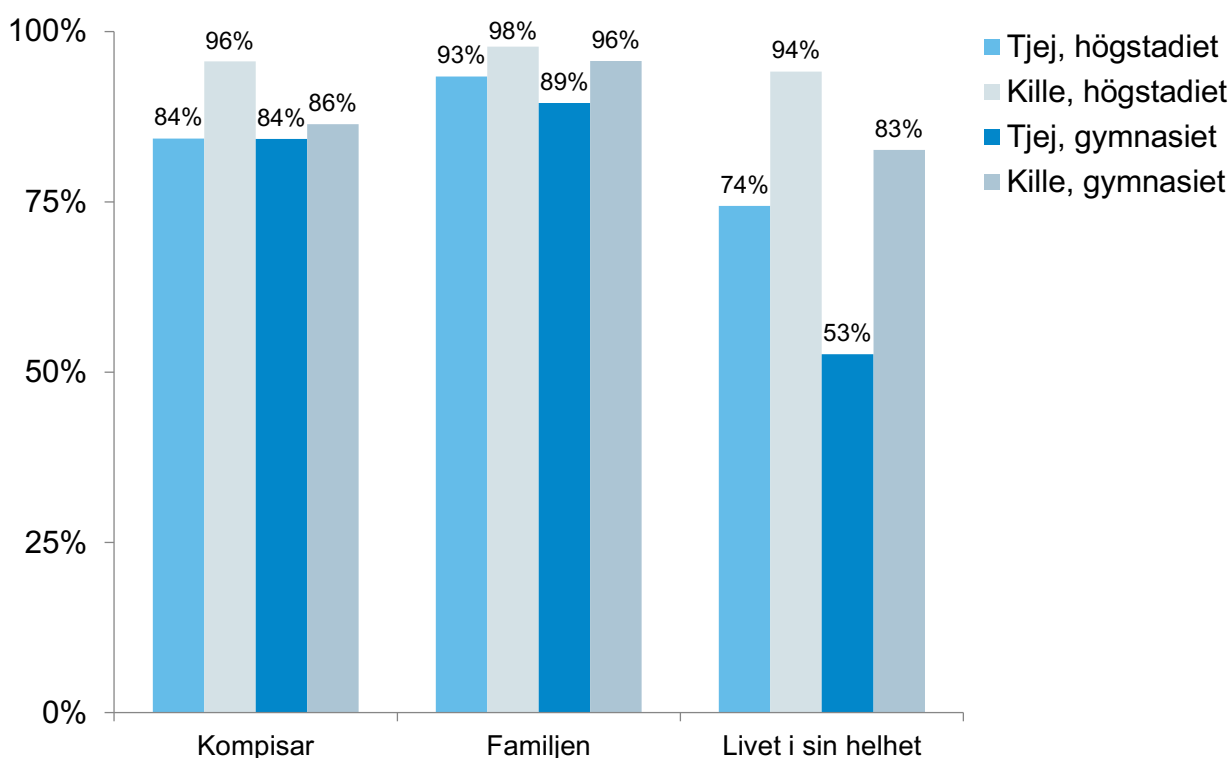
Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som också påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel av ungdomarna i Smedjebacken är nöjda med kompisarna och familjen. När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten något lägre, speciellt bland tjejerna. Tjejer i gymnasiet är minst nöjda med livet i sin helhet (53 % svarar att de är nöjda, jämfört med 74-94 % bland övriga grupper).

Jämfört med regionsnittet ser vi att gymnasieungdomarna i Smedjebacken är något mindre nöjda med livet i sin helhet. I övrigt är resultatet på liknande nivå, se tabell F0a på följande sida.

Över tid kan vi i diagram F0b se att andelen högstadieungdomar i Smedjebacken som är nöjda med livet i sin helhet och med familjen har ökat något från 2018. Nöjdheten med kompisar är på en liknande nivå som år 2018.

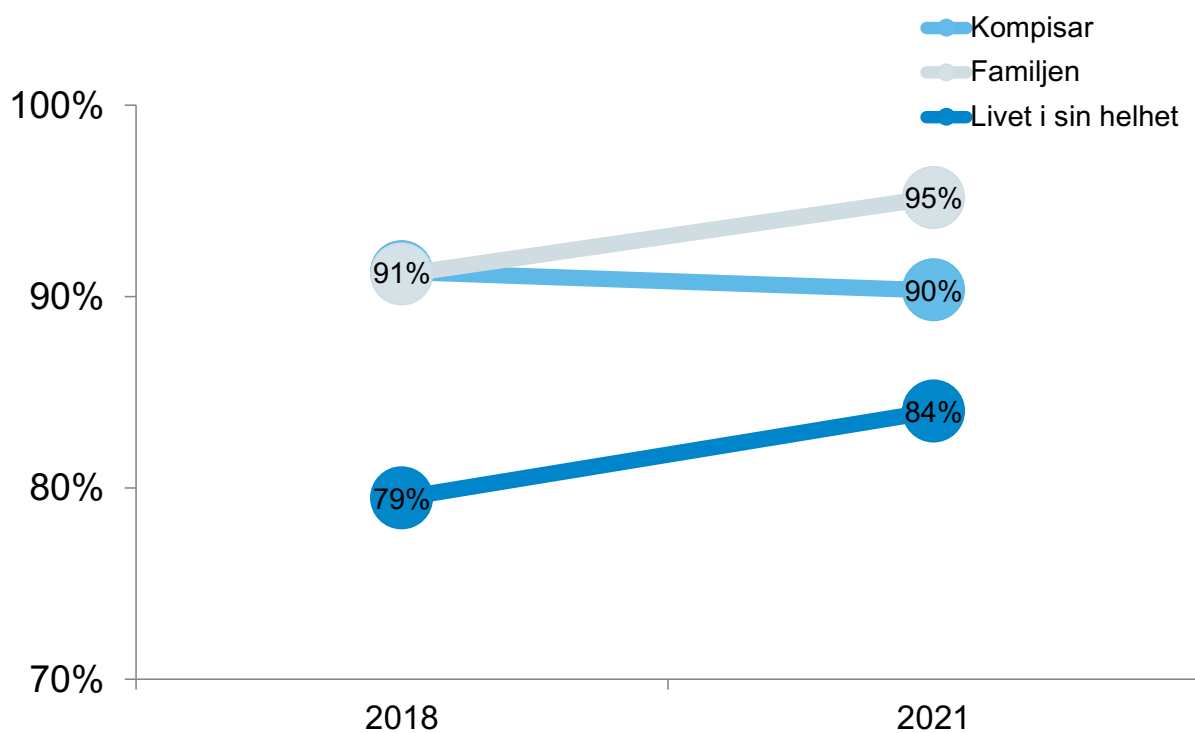
F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Livet	84%	81%	71%	83%
Familjen	95%	94%	93%	94%
Kompisarna	90%	91%	86%	92%

F0b. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid, högstadiet

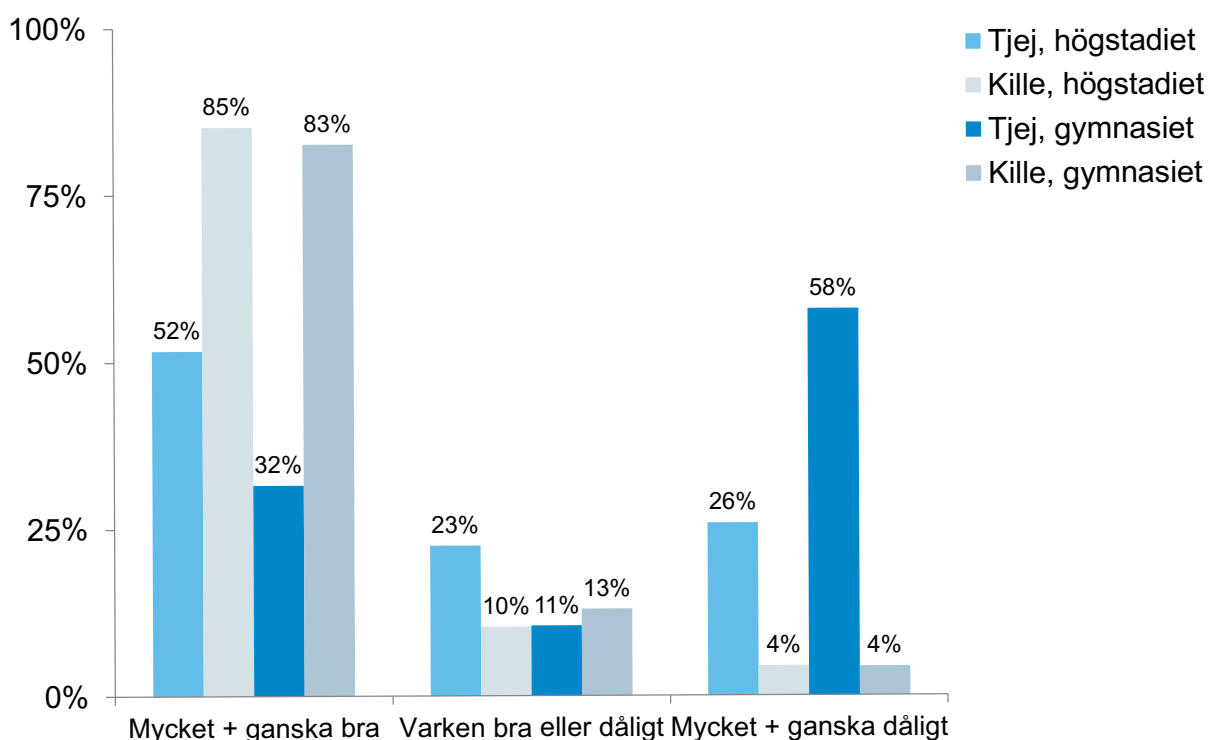
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹ Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta syns även i Smedjebackens Lupp-resultat. Andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra i Smedjebacken är tydligt lägre bland tjejer än bland killar. Gymnasietjejer anger i högst grad att de mår mycket eller ganska dåligt (58 %).

Andelen gymnasieungdomar i Smedjebacken som bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra är ganska lik regionsnittet, se tabell F1a. Andelen högstadieungdomar är något högre än snittet.

Över tid kan vi se att andelen högstadieungdomar som mår bra är på en liknande nivå som år 2018. Andelen tjejer har dock minskat något.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

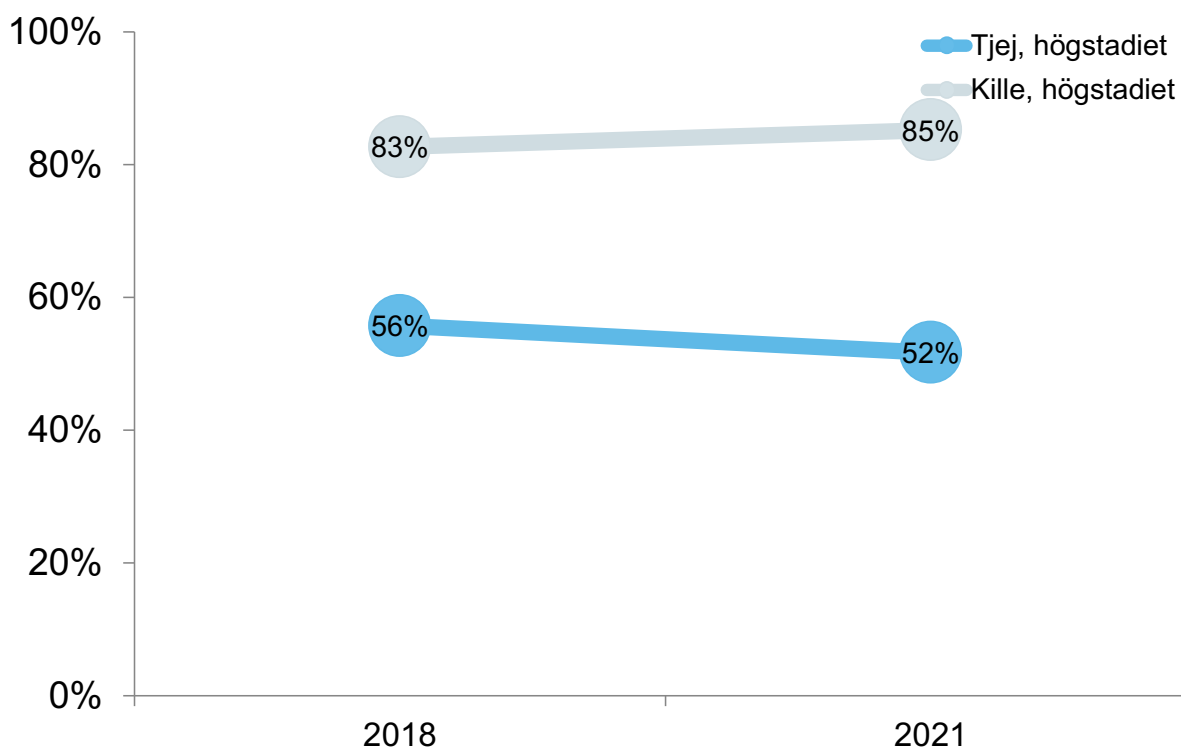

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
69%	65%	62%	64%

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid, högstadiet

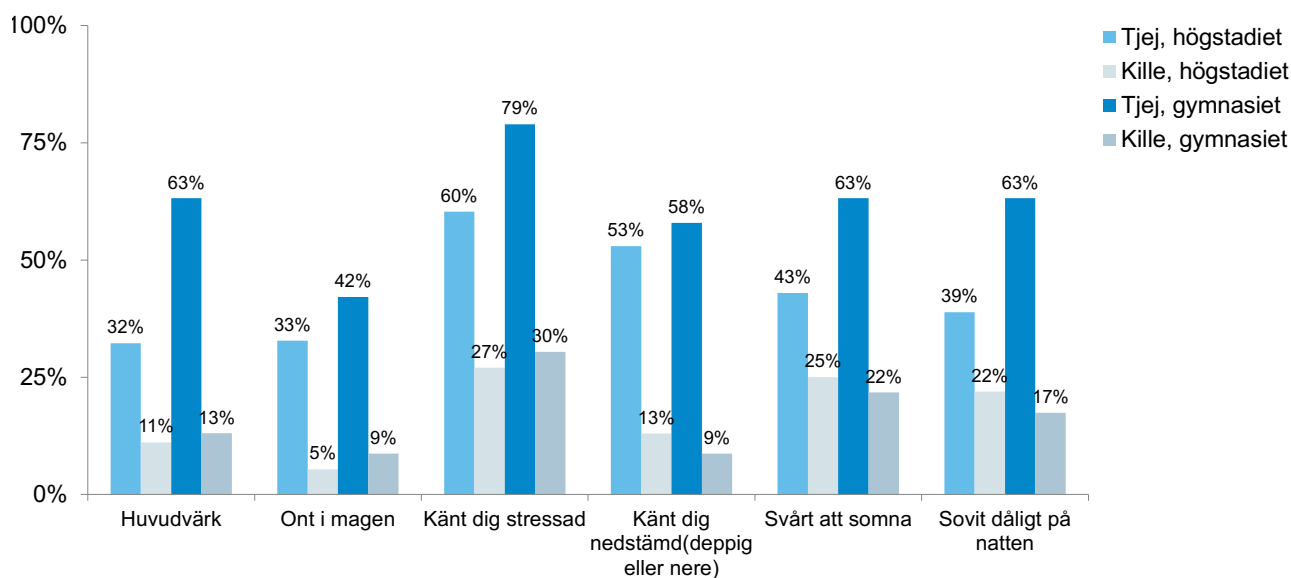
Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Samtliga besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar och gymnasietjejer är de som i allra högst grad upplever besvären. En stor andel av tjejerna, 60 % på högstadiet och 79 % på gymnasiet, svarar att de stressar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen killar som gör detsamma är runt 30 %. Vad gäller nedstämdhet är det 53 % av högstadiet tjejerna och 58 % av gymnasiet tjejerna som svarar att de är nedstämda/deppiga flera gånger i veckan eller oftare. Bland killarna svarar 9-13 % detsamma.

Andelen högstadieungdomar i Smedjebacken som upplever psykosomatiska besvär är på en liknande nivå som regionsnittet, se tabell F2a på följande sida. Bland gymnasieungdomarna är det en högre eller något högre andel som i Smedjebacken upplever att de har besvär, undantaget är nedstämdhet som är på en liknande nivå som i snittet för Dalarna.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

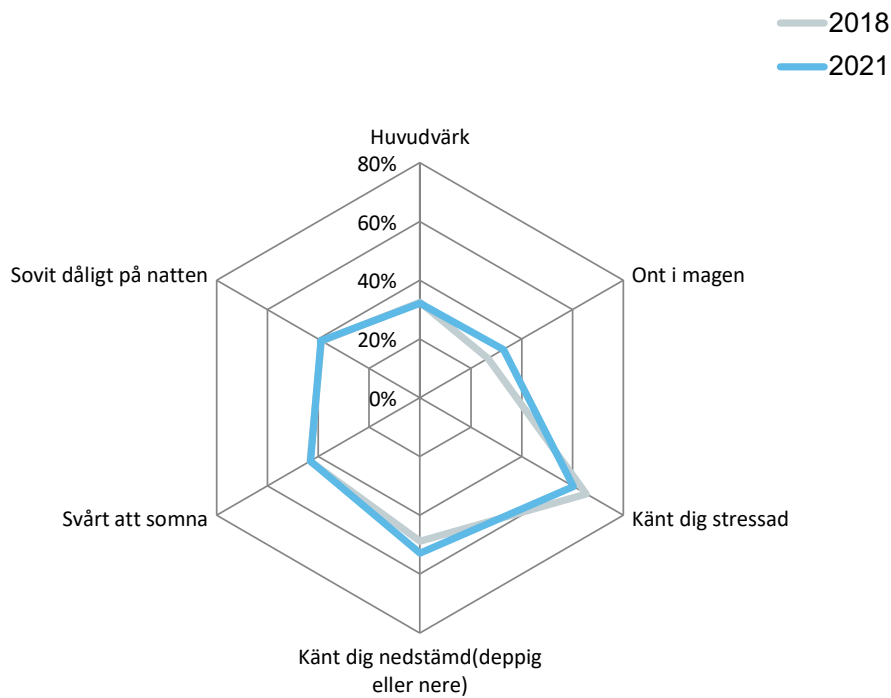

F2a. Andel som svarat att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelse med snittet i Dalarna

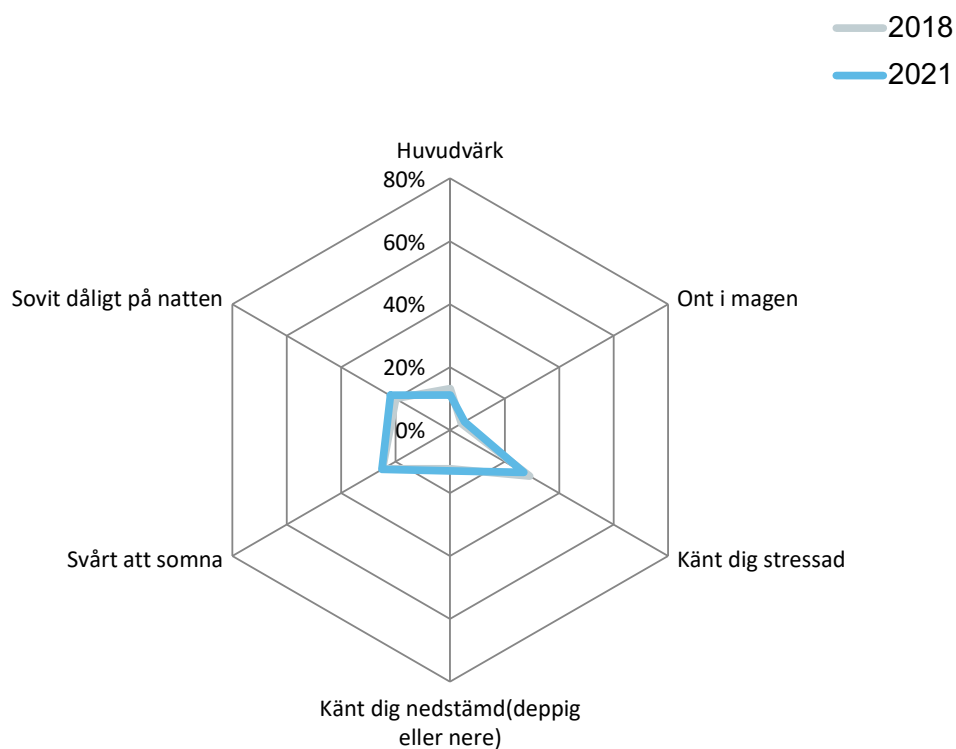
	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Huvudvärk	21%	22%	33%	23%
Ont i magen	18%	17%	22%	18%
Kämt dig stressad	43%	45%	53%	49%
Kämt dig nedstämd, deppig eller nere	32%	32%	29%	31%
Svårt att somna	34%	33%	40%	32%
Sovit dåligt på natten	31%	28%	36%	28%

I diagram F2b och F2c på nästa sida framgår att andelen högstadietungdomar som upplever besvär är på en liknande nivå som år 2018. Andelen högstadietjejer som upplever besvär med magont har dock ökat något.

F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
 Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid,
 tjej högstadiet

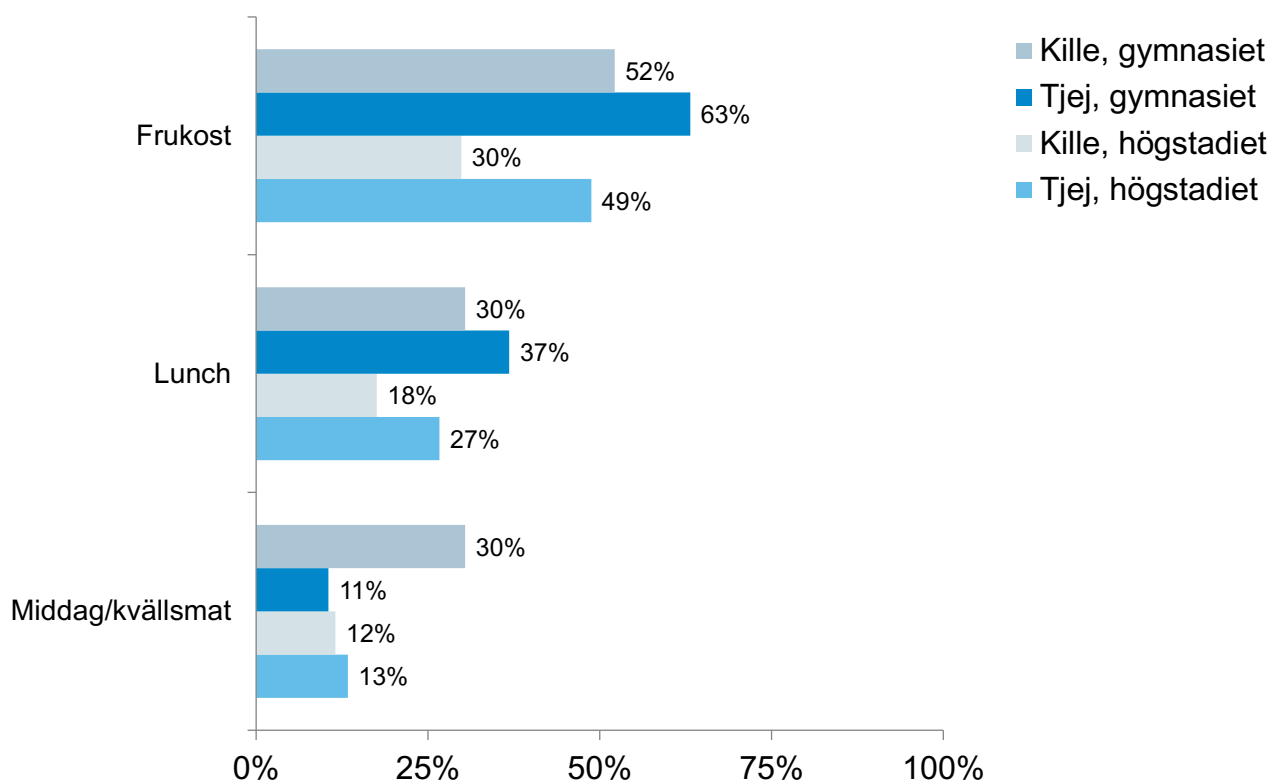
F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
 Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid,
 kille högstadiet

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Tjejer hoppar över frukost och lunch i högre grad än killar i respektive årskurs och frukostmåltiden är den måltid som flest unga hoppar över. Gymnasiekillar hoppar över middag i högre grad än övriga (30 %).

**F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare**

Träning och motion

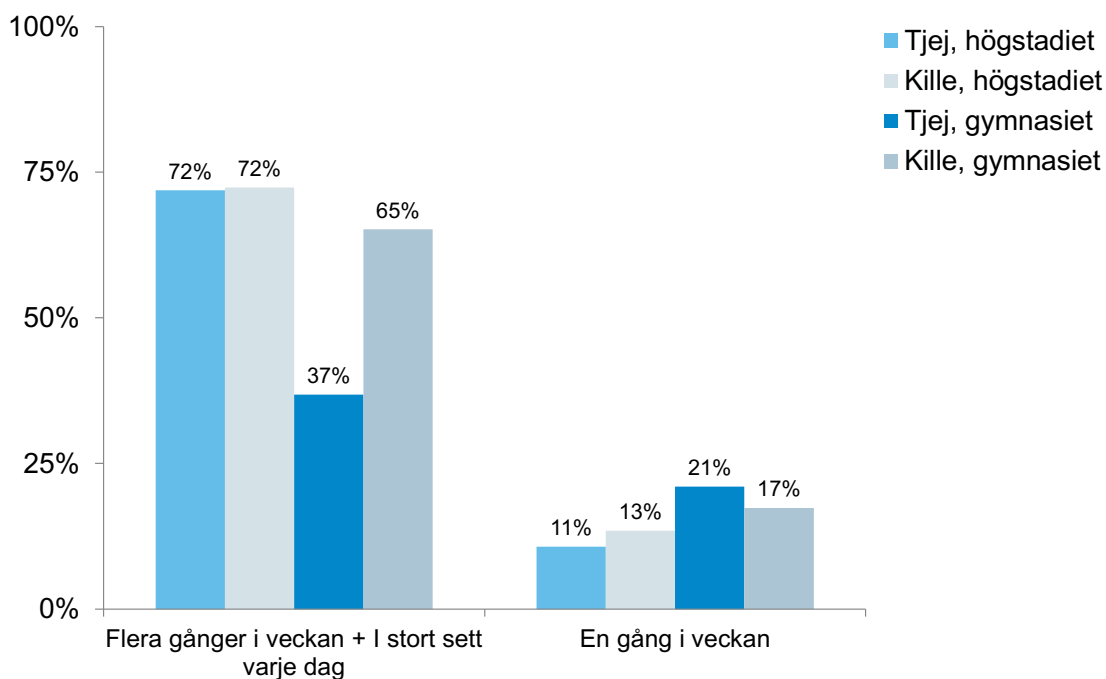
Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår i diagram F4 är att en andel om 71 % av högstadieungdomarna och 56 % av gymnasieungdomarna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Gymnasietjejer anger detta i lägst grad (37 %).

Jämfört med regionsnittet, se tabell F4a, framkommer att högstadieungdomar i Smedjebacken i högre grad tränar flera gånger i veckan.

Över tid har andelen högstadiekillar som tränar minst en gång i veckan minskat. Andelen högstadietjejer som tränar minst en gång i veckan har däremot ökat något, vilket gör att könsskillnaden minskat sedan år 2018.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsosvanor 2017-2018

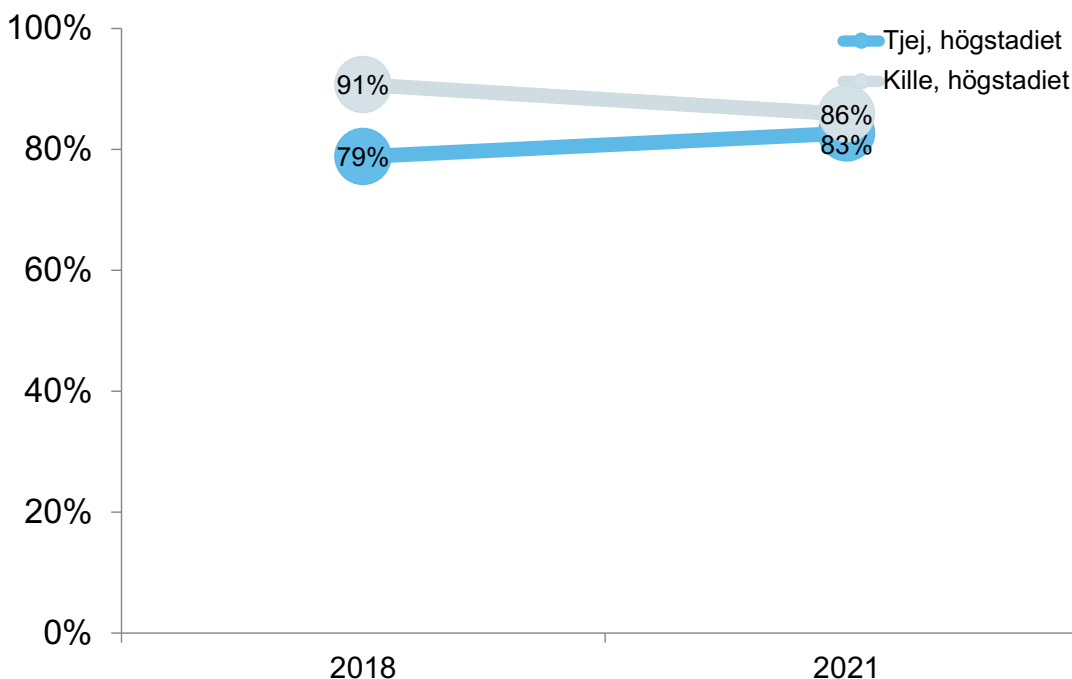
**F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare**

F4a. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
En gång i veckan	12%	18%	18%	18%
Flera gånger i veckan + I stort sett varje dag	71%	64%	56%	55%

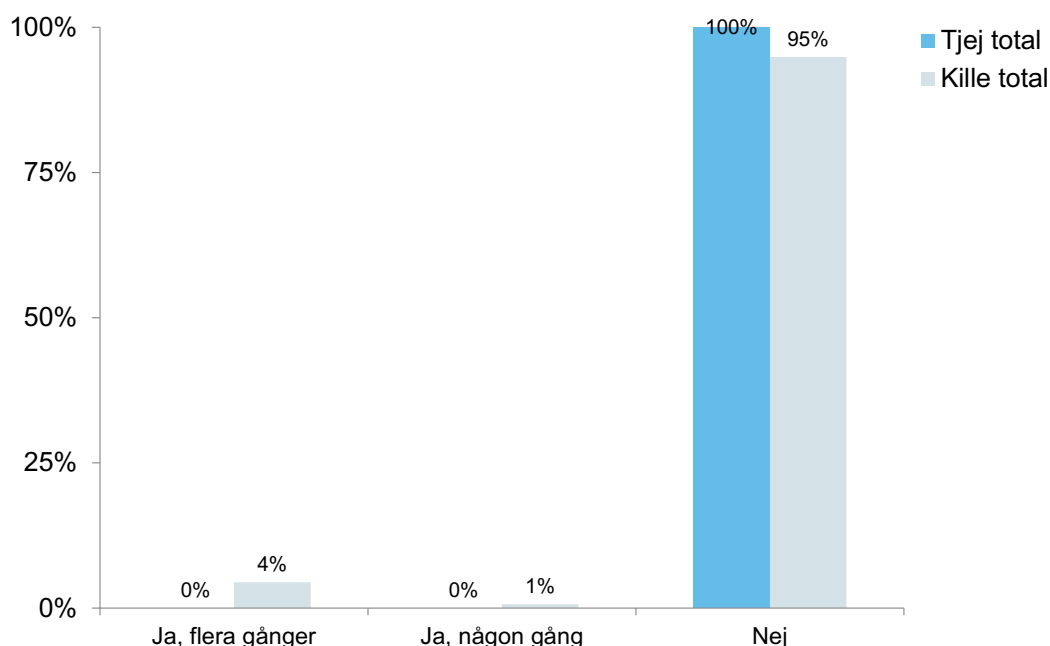
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid, högstadiet

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 5 % av killarna och 0 % av tjejerna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som mängden alkoholkonsumtion bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.

I Smedjebacken ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel snusar och röker minst en gång per vecka. Det framgår också att en andel om cirka 12 % av högsta- och gymnasieungdomarna och 47 % av gymnasieungdomarna dricker starköl/cider, vin eller sprit minst en gång per månad.

Vid en jämförelse med regionsnittet framgår det att ungdomarna i Smedjebacken dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad i högre grad. Observera dock att det handlar om få svar på gymnasiet i just denna fråga. Gymnasieungdomar i Smedjebacken svarar i högre grad än snittet för Dalarna i samtliga frågor utom rökning, där de ligger på en liknande nivå.

Över tid kan vi se en ökning av andelen tjejer som snusar i Smedjebacken, en ökning av tjejer som dricker starköl/starkcider/vin/sprit samt en ökning av andelen unga som dricker så de känner sig fulla.

F6. Hur ofta brukar du...?*

Röka Cigaretter?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	93%	95%	89%	87%
Minst en gång per vecka	7%	5%	11%	13%
Snusa?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	92%	96%	84%	65%
Minst en gång per vecka	8%	4%	16%	35%
Dricka folköl?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	98%	100%	96%
Minst en gång per vecka	2%	2%	0%	4%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	97%	100%	96%
Minst en gång per vecka	2%	3%	0%	4%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	83%	86%	100%	89%
Minst en gång per vecka	17%	14%	* för få svar	*för få svar

F6b. Jämförelse med snittet i Dalarna*

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Röker minst en gång per vecka	6%	4%	11%	9%
Snusar minst en gång per vecka	6%	5%	29%	19%
Dricker folköl minst en gång i månaden	6%	6%	22%	15%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	12%	11%	47%	42%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	59%	53%	81%	75%

F6c. Jämförelse över tid*

	Tjej 2021	Tjej 2018	Kille 2021	Kille 2018
Röker minst en gång per vecka	7%	5%	6%	2%
Snusar minst en gång per vecka	9%	4%	8%	7%
Dricker folköl minst en gång i månaden	8%	8%	9%	10%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	21%	14%	13%	11%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	68%	50%	65%	53%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

De flesta som druckit alkohol får tag i den via "annan vuxen" eller från kompisar, kompisars syskon eller partner. 33 % får tag i alkohol "på annat sätt".

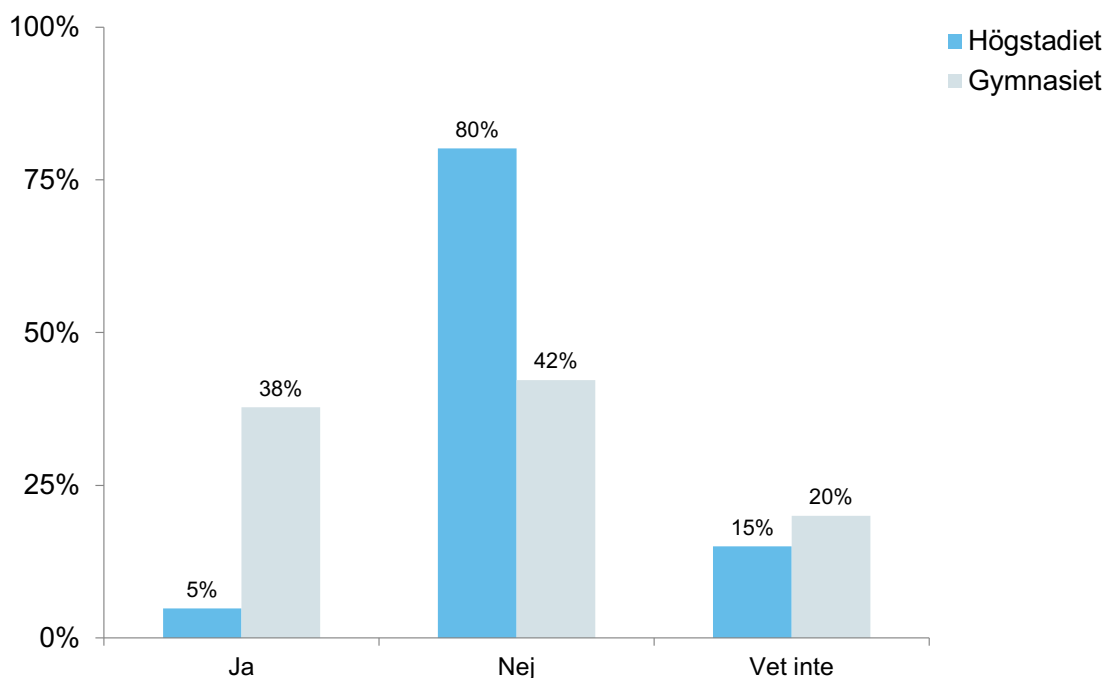
Endast en liten andel (5 %) av högstadiungdomarna får dricka alkohol för sina föräldrar, se diagram F7. Bland gymnasieungdomarna är motsvarande andel 38 %.

F6d. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

Köper själv i affären	2%
Beställer på internet	2%
Handlar utomlands	4%
Tillverkar själv	4%
Får från mina föräldrar	13%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	23%
Från syskon	15%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	35%
Från annan vuxen	38%
På annat sätt	33%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

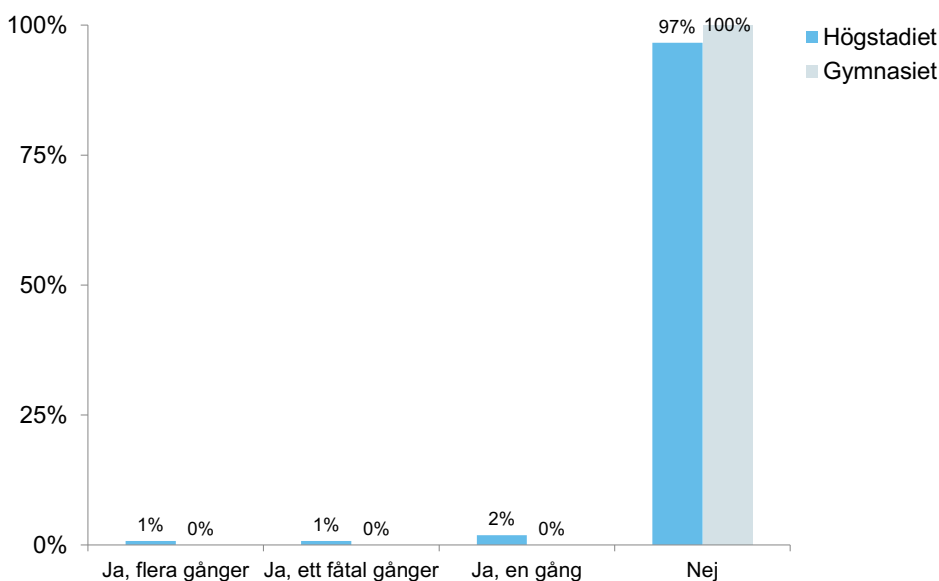

Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 3 % av högstadieungdomarna och 0 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. I Smedjebacken är det en lägre andel gymnasieungdomar som använt narkotika jämfört med snittet. Andelen högstadieungdomar som använt narkotika är på en liknande nivå som år 2018, se diagram F8b.

Som det framgår i diagram F8c på följande sida är hasch och marijuana de vanligaste drogsorterna, följt av kokain och heroin. 67 % av de som använt droger har fått tag på det från någon person på orten, se diagram F8d.

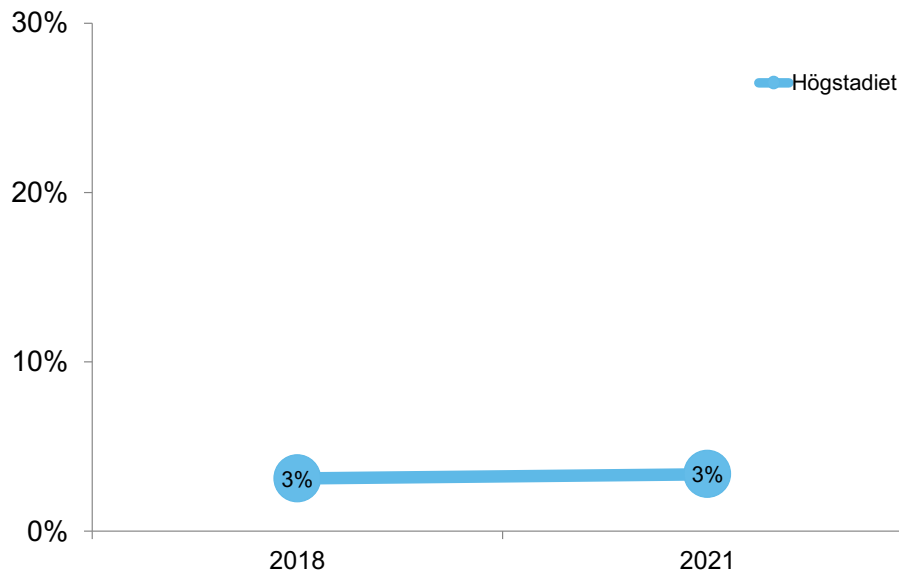
F8. Har du någon gång använt narkotika?

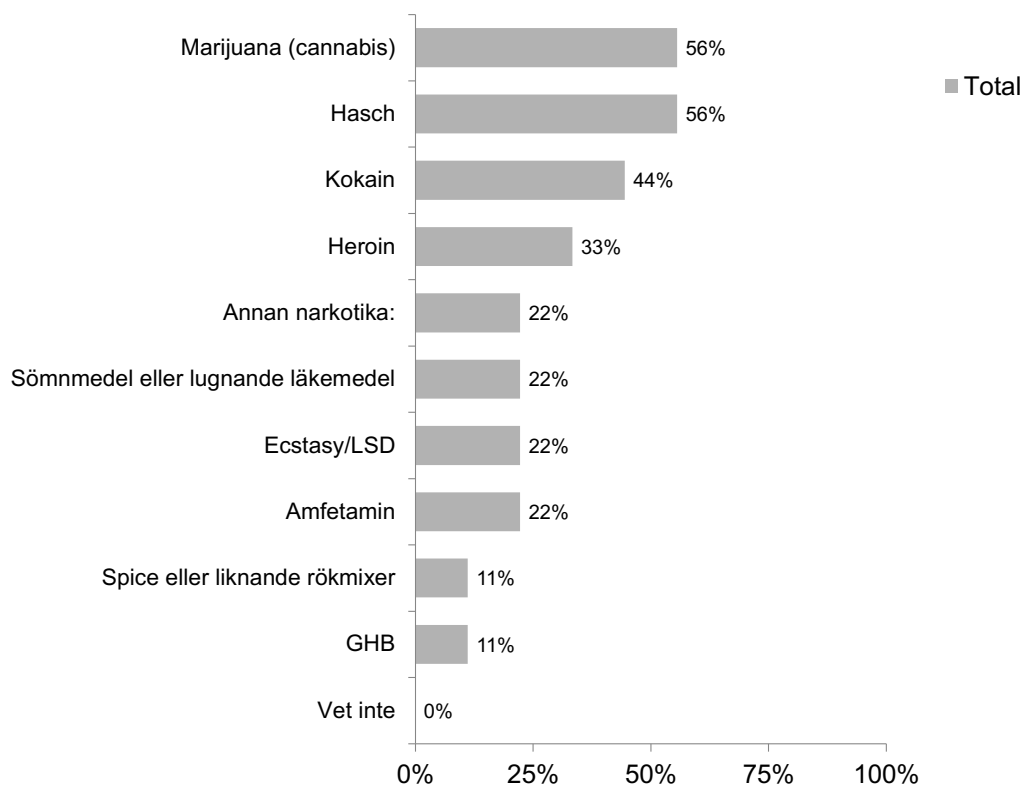
F8a. Andel som använt narkotika. Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
3%	3%	0%	8%

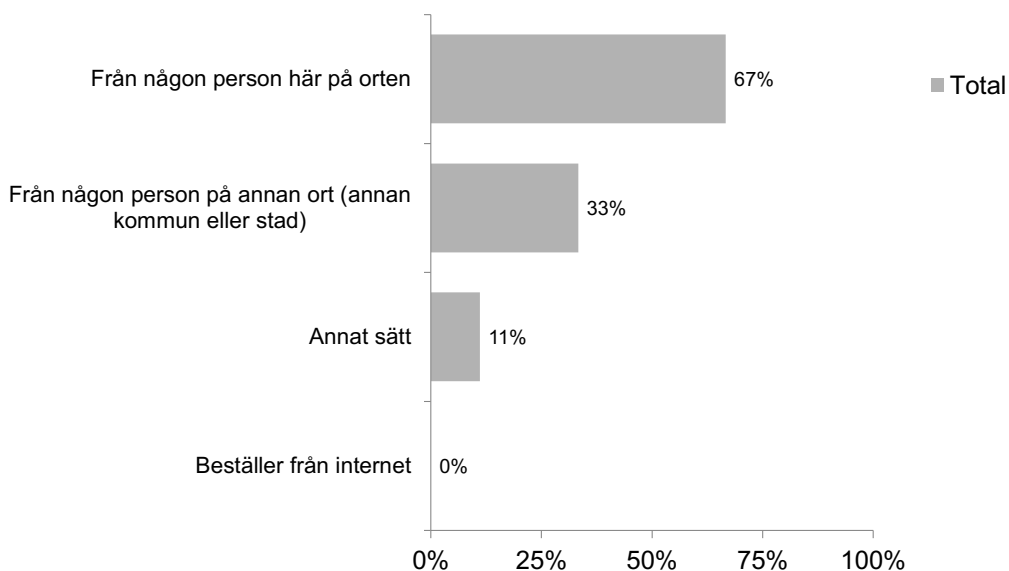
F8b. Andel som använt narkotika. Jämförelse över tid

F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor utsträckning. Etableringsåldern har ökat och kraven på kompetens och utbildning ökat kraftigt. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Fler gymnasielinjer, så man inte behöver flytta ifrån familj och vänner. Och slippa pendla långt"

- Tjej i högstadiet svarar på frågan om vad Smedjebacken borde veta för att göra kommunen bättre för unga

¹ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

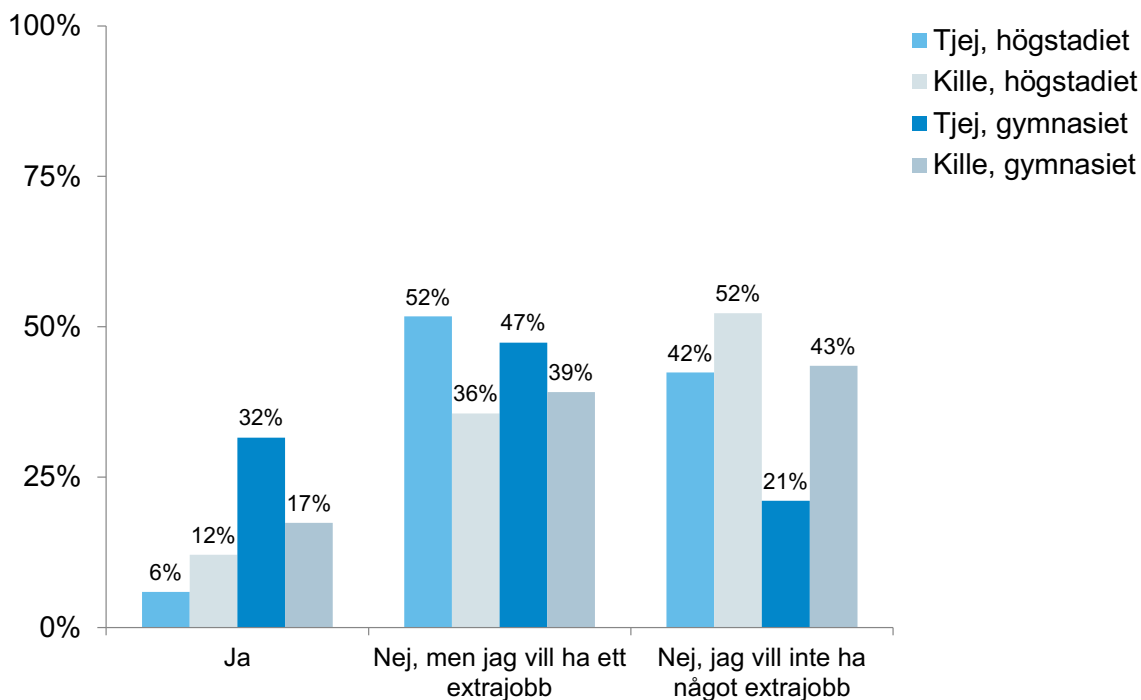
² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

³ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

Extrajobb och sommarjobb

En andel om 9 % av högstadieungdomarna och 24 % av gymnasieungdomarna har ett extrajobb. Runt hälften av tjejerna svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Vid en jämförelse med regionsnittet framgår det att andelen gymnasieungdomar med extrajobb är på en lägre nivå i Smedjebacken. Andelen högstadieungdomar med extrajobb är något lägre än regionsnittet och har minskat något från år 2018, men skillnaden är liten.

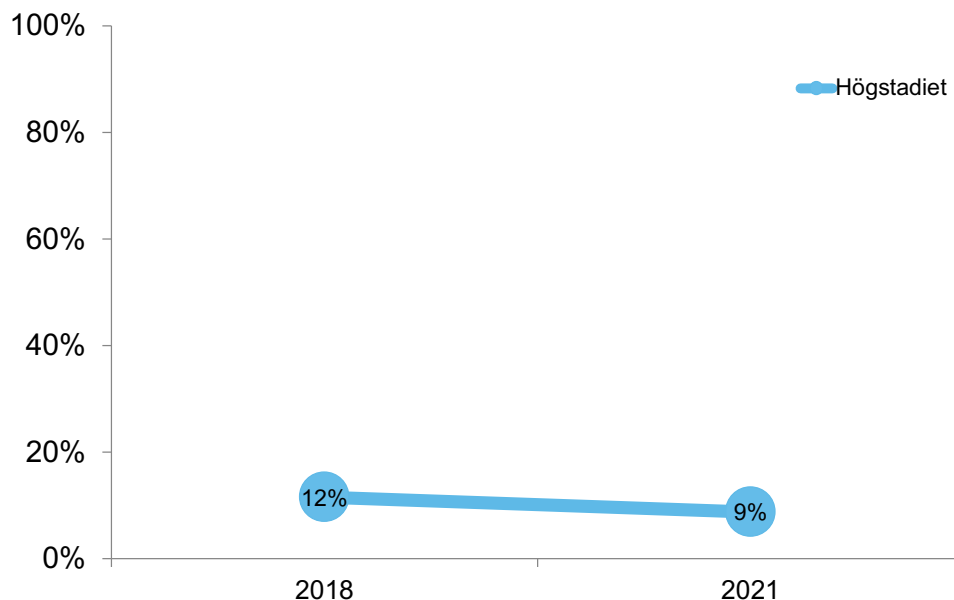
G1. Har du något extrajobb just nu?

G1a. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
9%	12%	24%	30%

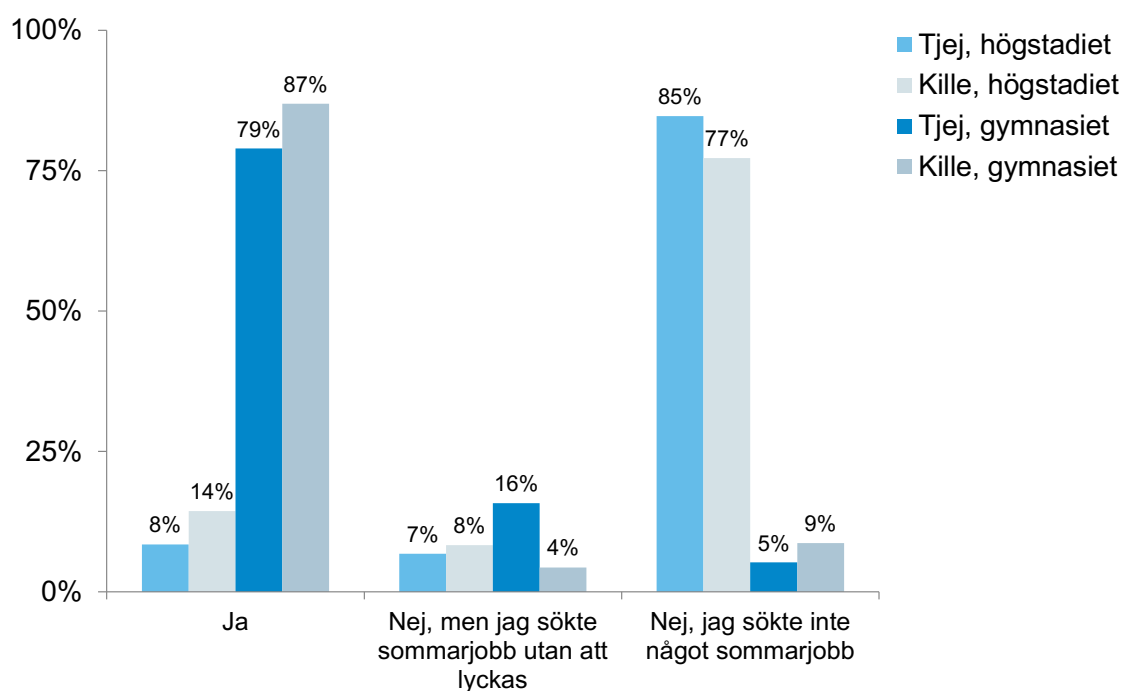
G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid, högstadiet

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 11%. Detta är på en lägre nivå än regionsnittet för Dalarna och det är också en tydlig minskning jämfört med år 2018, se diagram G2b. För gymnasieungdomarna är andelen som hade ett sommarjobb i somras 82 % - en klart högre siffra än i regionsnittet. Gymnasietjejer anger i högst grad att de sökte sommarjobb utan att lyckas (16 %).

Vanligast bland högstadiekillarna är att ha fått sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen, medan högstadietjejer har fått sitt sommarjobb genom någon annan släkting eller person de känner, se G2c på följande sida. Bland gymnasieungdomarna har flest fått jobb via kommunen (73 % av tjejerna och 45 % av killarna) eller genom att själv kontakta arbetsplatsen (25 % av killarna och 7 % av tjejerna).

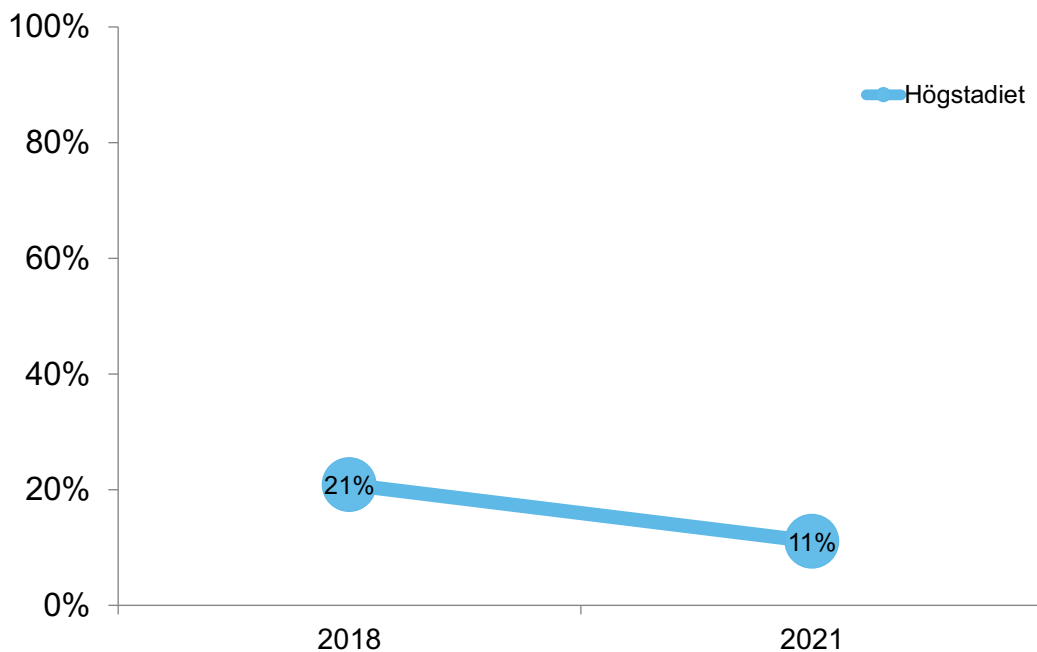
G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse med snittet i Dalarna

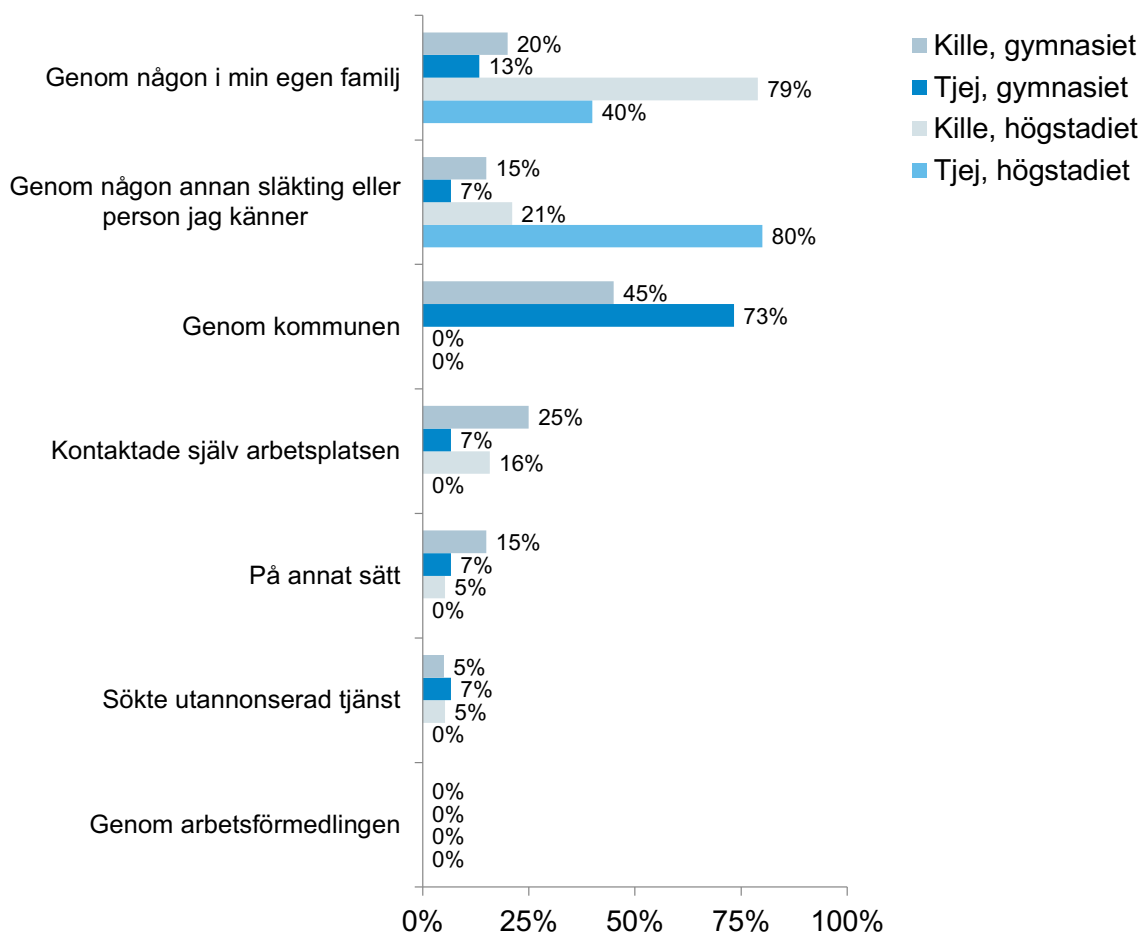
Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
11%	22%	82%	68%

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid, högstadiet

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

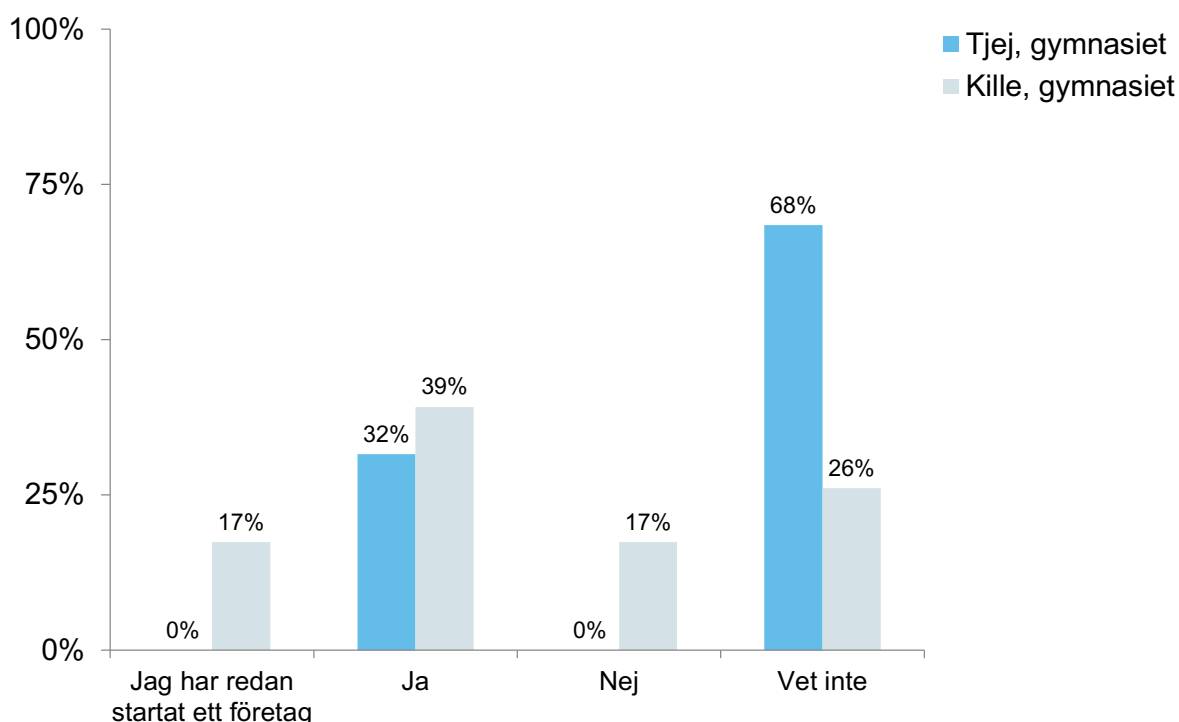
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick även svara på en fråga om ifall de kunde tänka sig starta ett företag i framtiden. 40 % totalt svarar ja. Detta är en lägre andel än i Dalarnas regionsnitt, se tabell G3a. 17 % av killarna anger att de redan har startat ett företag, motsvarande andel hos tjejerna är 0 %.

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Gymnasiet

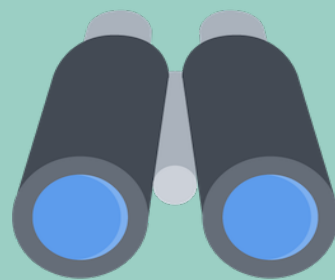

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Andel "Ja" Jämförelse med snittet i Dalarna

Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
40%	55%

"Att lyssna mer på vad alla har och säga! Vuxna lyssnar nästan aldrig på oss ungdommar"

– Tjej i högstadiet svarar på frågan om vad Smedjebacken borde veta för att göra kommunen bättre för unga

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten "Unga röster 2016" svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplad till bland annat studieresultat och jobbmöjligheter.

Även förändrade förutsättningar kopplade till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar". I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

¹ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

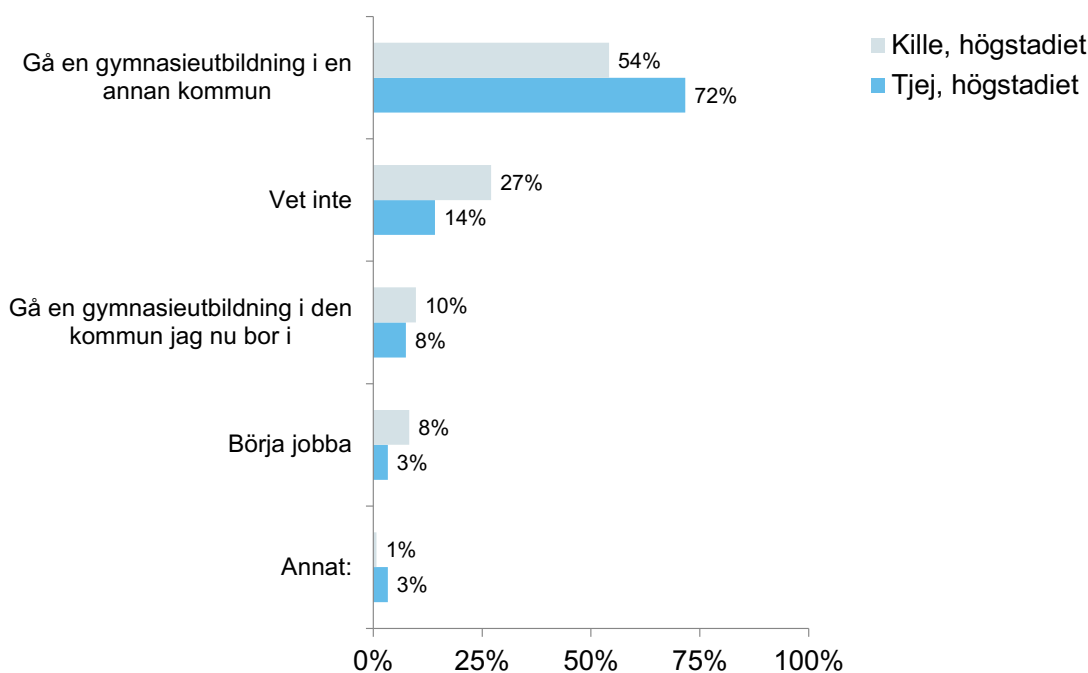
² Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

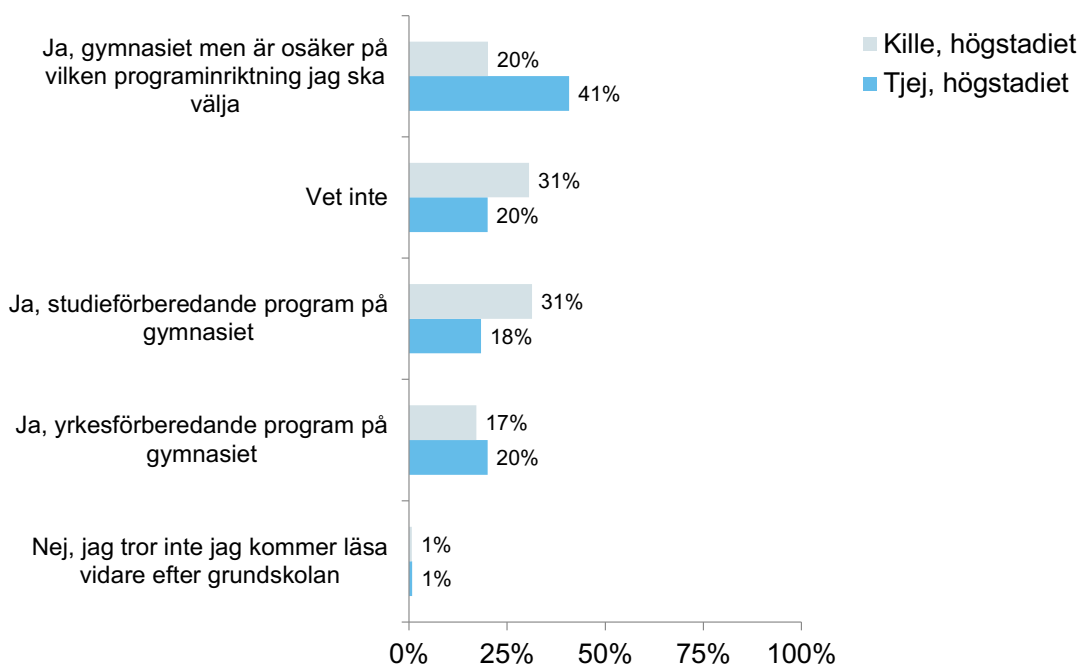
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning i en annan kommun efter grundskolan, se diagram H1a. 27 % av killarna och 14 % av tjejerna svarar däremot att de inte vet vad de vill göra direkt efter grundskolan. 8 % av killarna och 3 % av tjejerna vill börja jobba direkt efter grundskolan.

Som det framgår i diagram H1b svarar en stor majoritet av högstadieungdomarna att de tror att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 31 % av killarna och 20 % av tjejerna svarar att de inte vet om de kommer läsa vidare.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

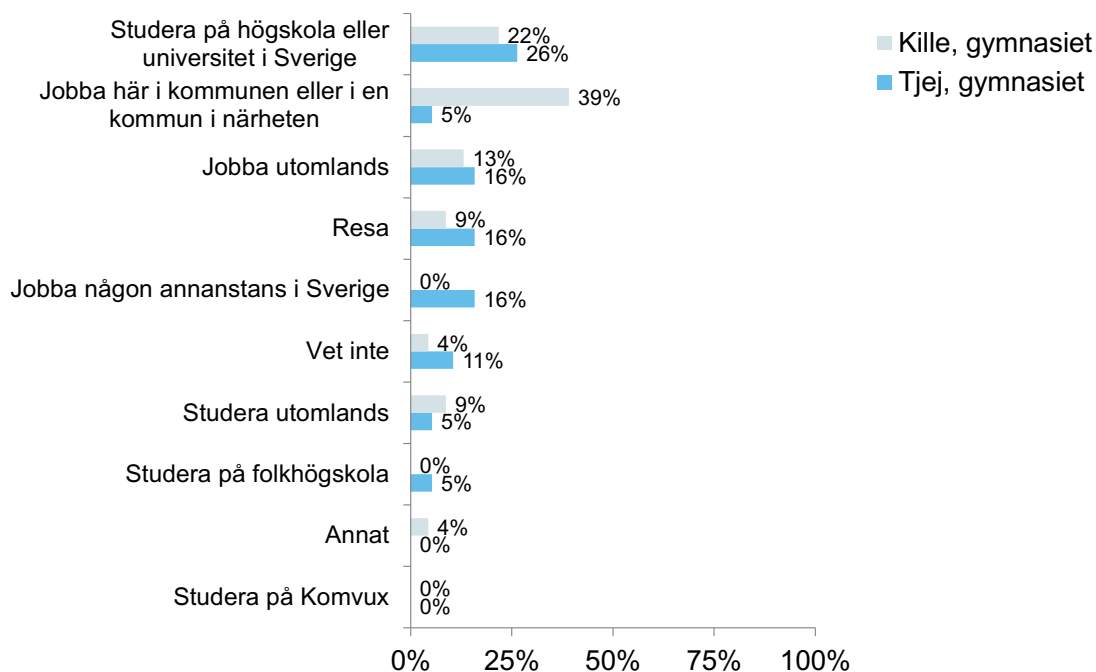

Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

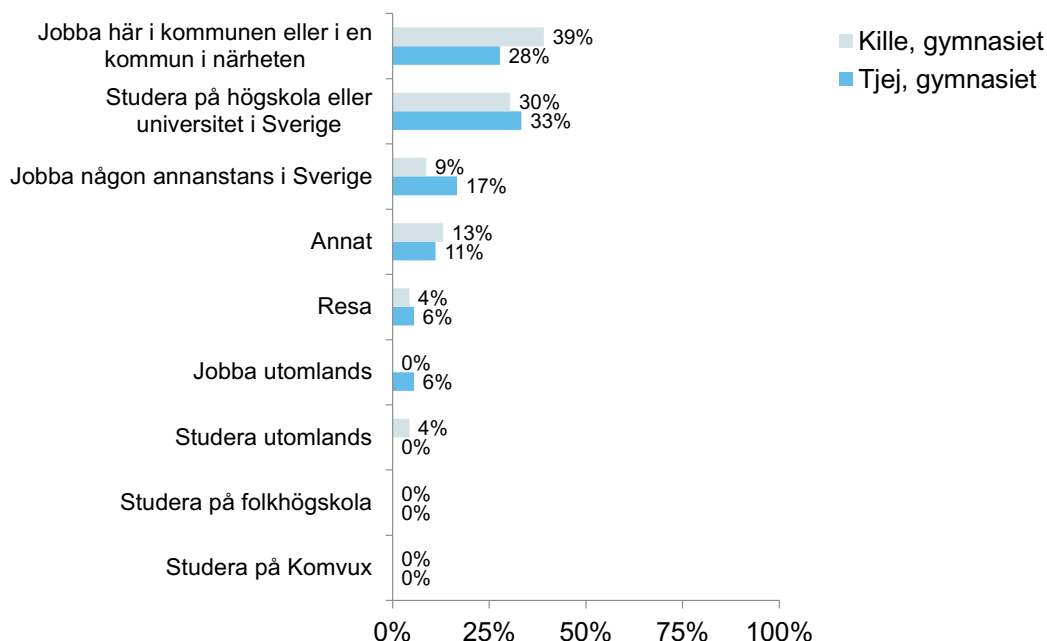
Ungefär var fjärde gymnasieungdom skulle helst vilja studera på högskola eller universitet i Sverige direkt efter gymnasiet. En stor andel av killarna (39 %) svarar att de helst skulle vilja jobba i kommunen eller i en kommun i närheten. Motsvarande andel bland tjejerna är 5 %. Fler tjejer än killar skulle vilja resa, jobba någon annanstans i Sverige eller studera på folkhögskola.

När det kommer till frågan om vad man tror man kommer göra svarar flest killar att de kommer jobba i kommunen eller i en kommun i närheten (39 %). Bland tjejer svarar flest (33 %) att de vill studera på högskola eller universitet i Sverige.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

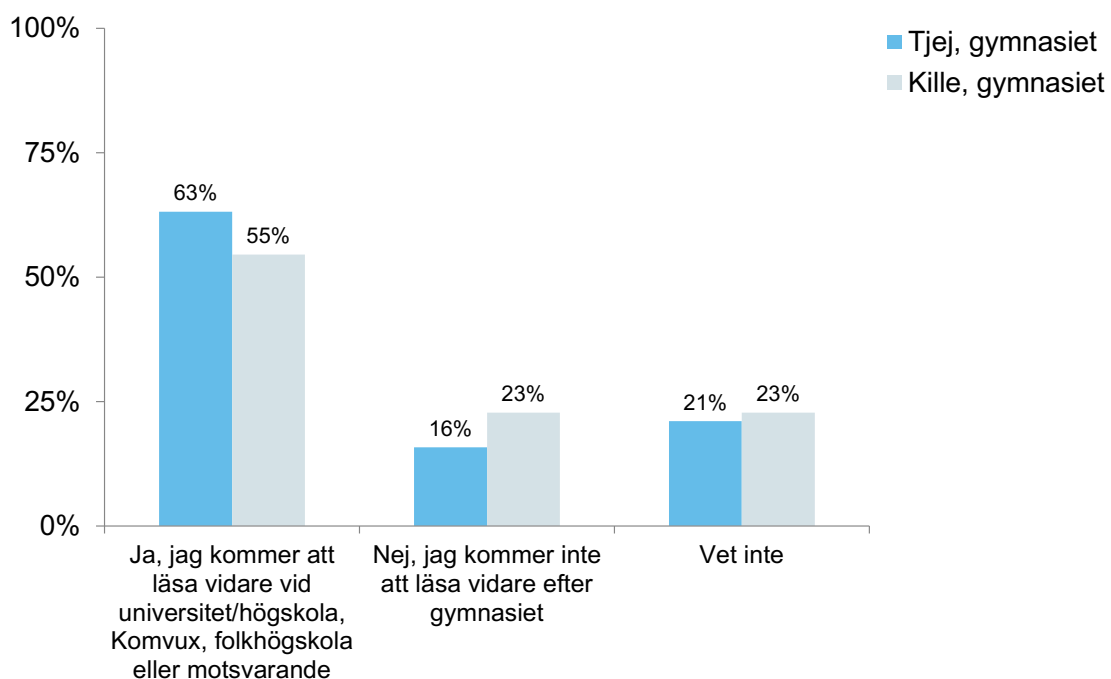

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

63 % av gymnasietjejerna och 55 % av killarna tror att de kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. Fler gymnasieungdomar i Smedjebacken tror att de kommer läsa vidare vid en jämförelse med regionsnittet.

H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse med snittet i Dalarna

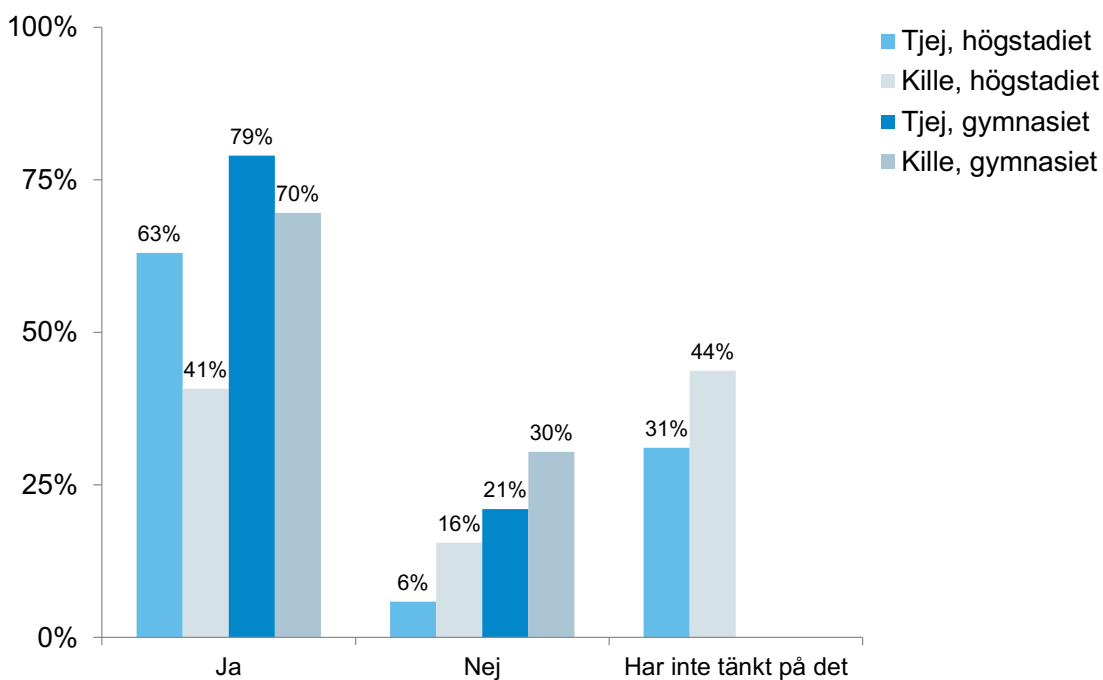
	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Ja	59%	54%
Nej	18%	20%
Vet inte	23%	25%

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är 50 % på högstadiet och 73 % på gymnasiet. Killar i högstadiet anger i lägst grad att de tror att de kommer flytta, medan gymnasietjejer anger det i högst grad.

Andelen högstadiungdomar i Smedjebacken som tror att de kommer flytta är på en liknande nivå som år 2018, se diagram H4b. Det är dock högre än Dalarnas regionsnitt, se tabell H4a.

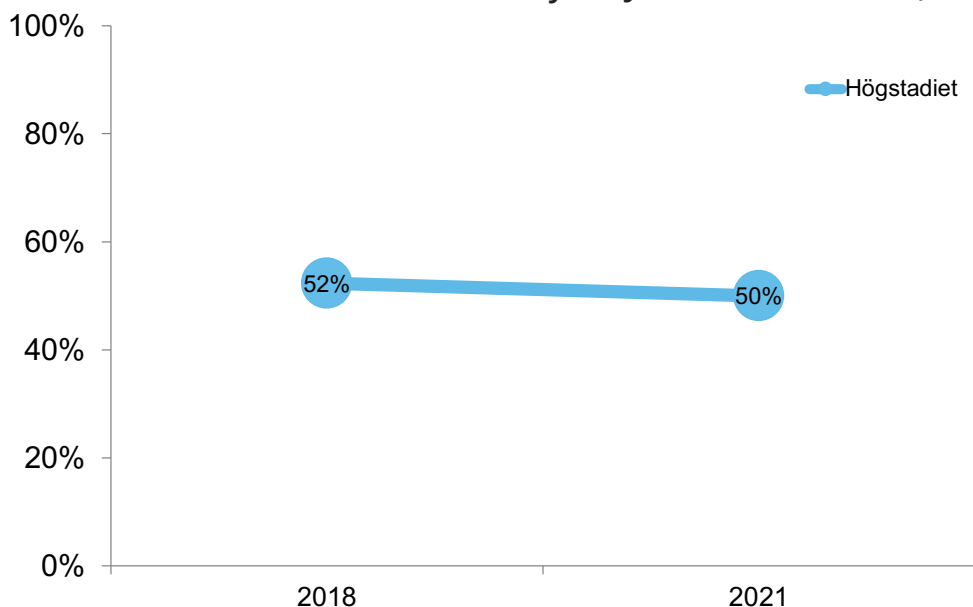
H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H4a. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse med snittet i Dalarna

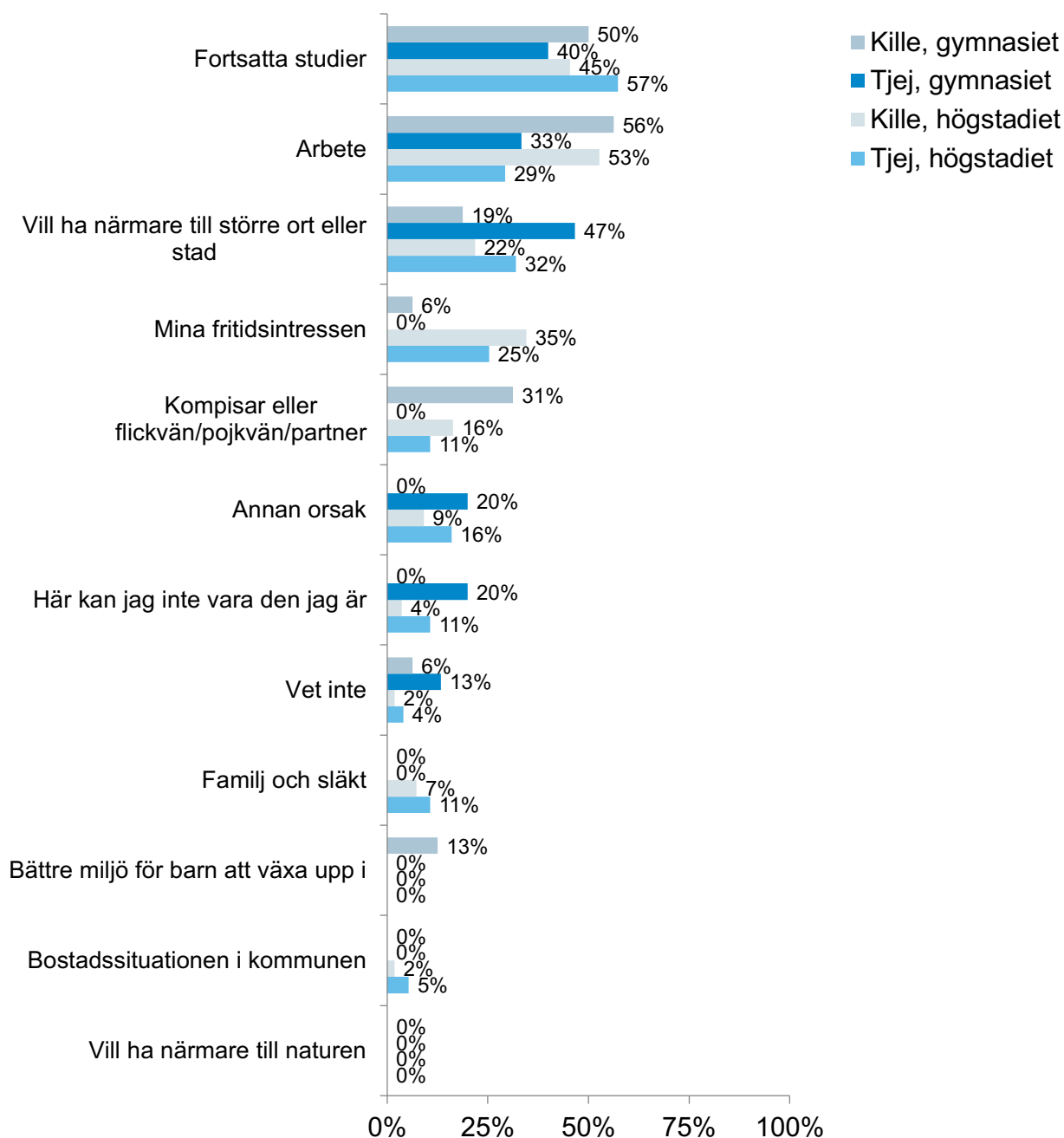
Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
50%	45%	73%	75%

H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid, högstadiet

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Bland högstadietjejerna tror hela 57 % att de kommer flytta på grund av studier. Över hälften av killarna tror även att de kommer flytta på grund av arbete. I övrigt uppger unga att de tror att de kommer flytta för sina fritidsintressen (främst högstadieungdomar anger detta) eller för att bo närmare en större ort eller stad. 20 % av gymnasietjejerna anger "här kan jag inte vara den jag är" som orsak till att flytta. 31 % av gymnasiekillarna anger kompisar eller partner som en anledning att flytta. Motsvarande andel bland gymnasietjejerna är 0 %.

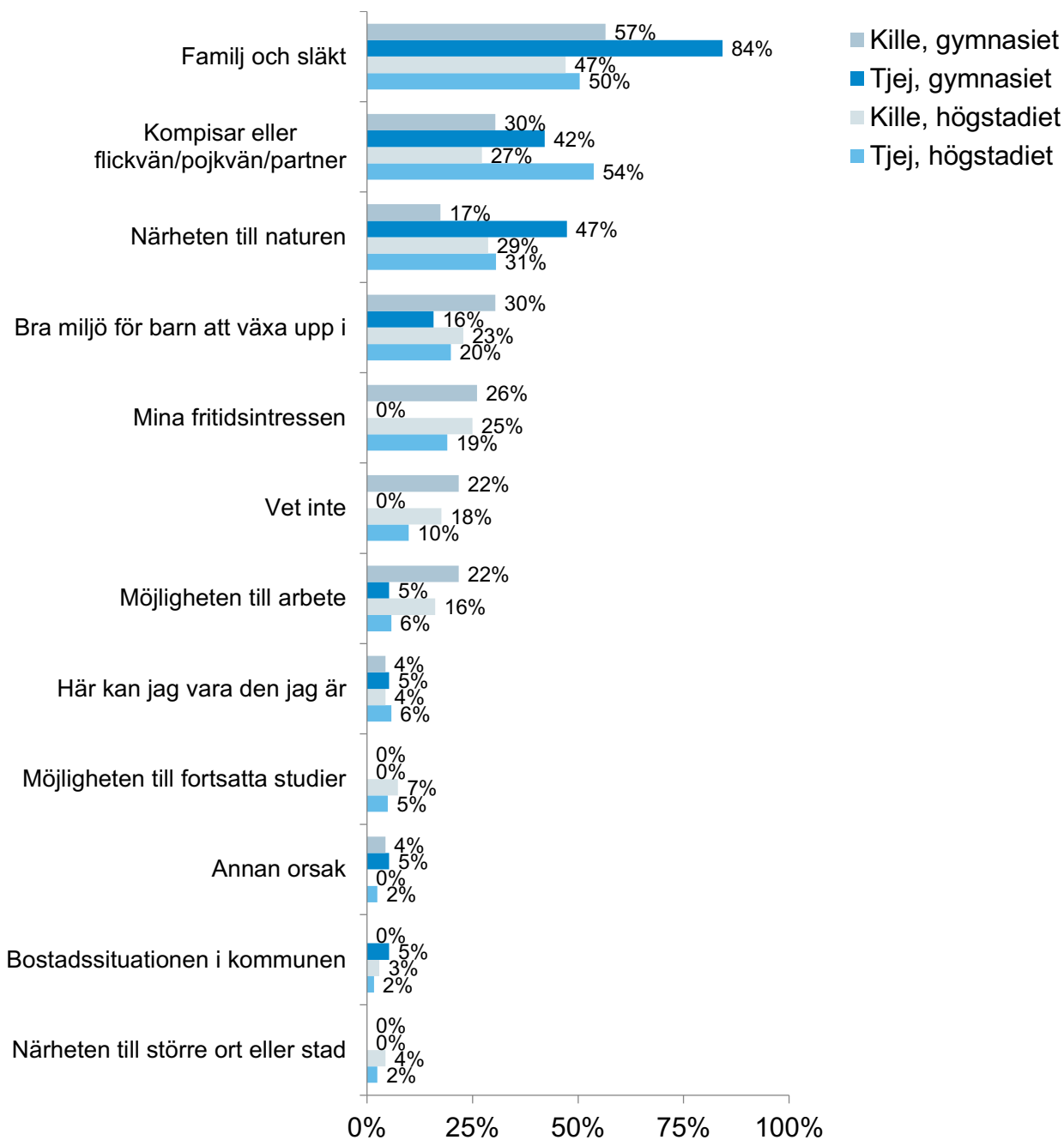
H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen? Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i kommunen. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som störst andel anger. En relativt hög andel av ungdomarna svarar även närheten till naturen, framför allt gymnasietjejer. Bra miljö för barn att växa upp i och fritidsintressen är två ytterligare skäl som många nämner. Fler killar än tjejer svarar möjligheten till arbete och fler högstadiungdomar än gymnasieungdomar svarar möjligheten till fortsatta studier.

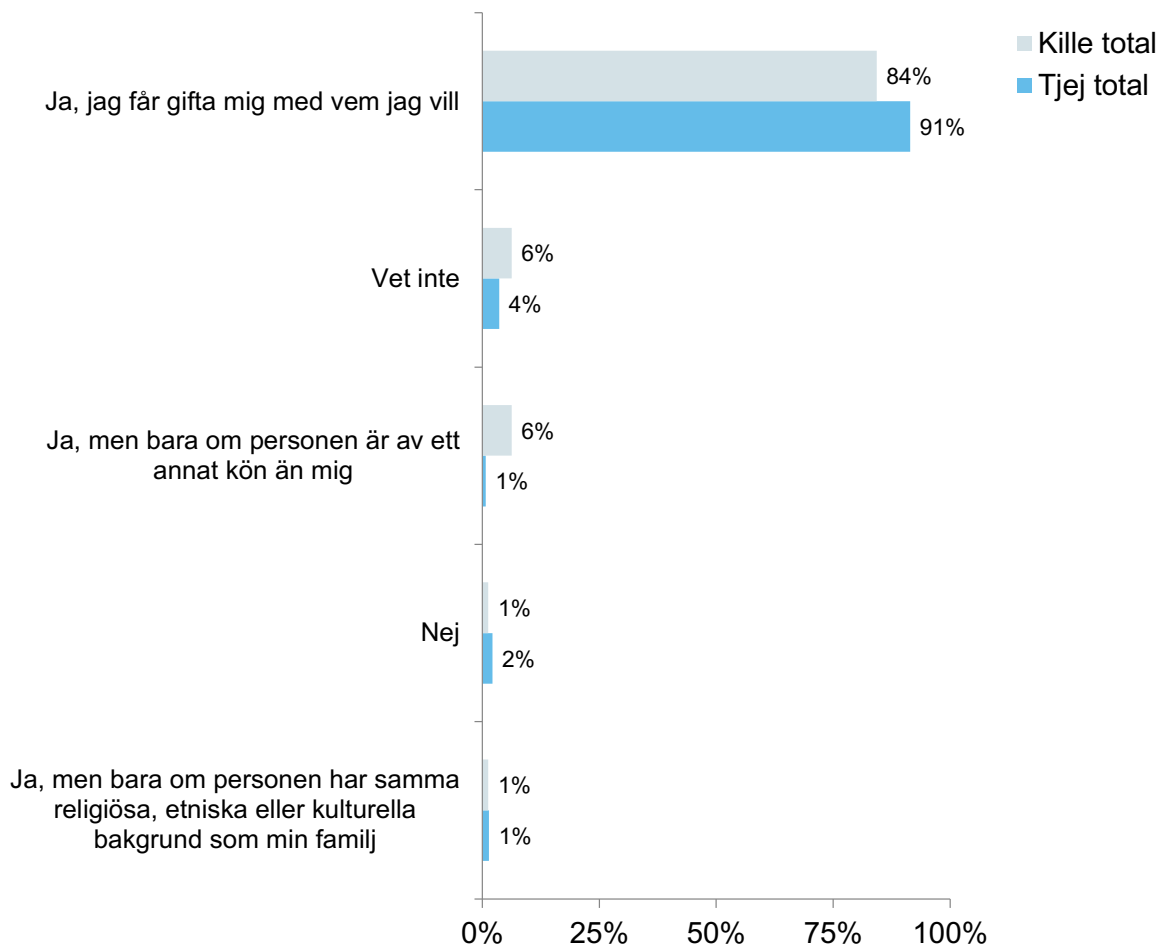
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun.

Vem unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. 84 % av killarna och 91 % av tjejerna svarar att de får det, se diagram H6 nedan. 6 % av killarna och 1 % av tjejerna svarar att de får det, men bara om personen är av ett annat kön än dem.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

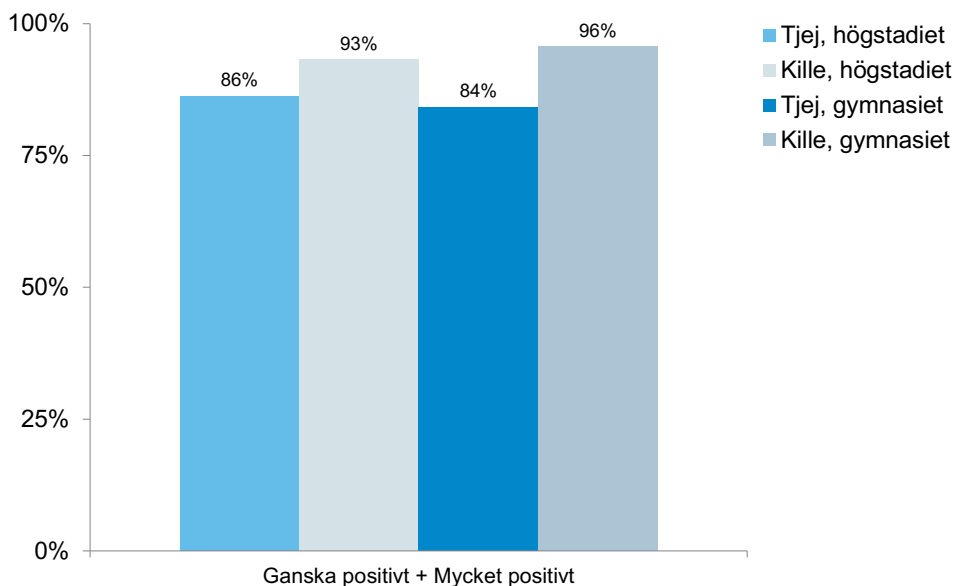

Framtidssyn

Som framgår i diagram H7 svarar en stor andel, runt 90 % av ungdomarna, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Killar är mer positiva än vad tjejer är. Resultatet ligger på en liknande nivå som regionsnittet för Dalarna, se tabell H7a. Bland högstadietjejerna har andelen med en positiv framtidssyn minskat något över tid, skillnaden är dock liten.

H7. Hur ser du på framtiden?

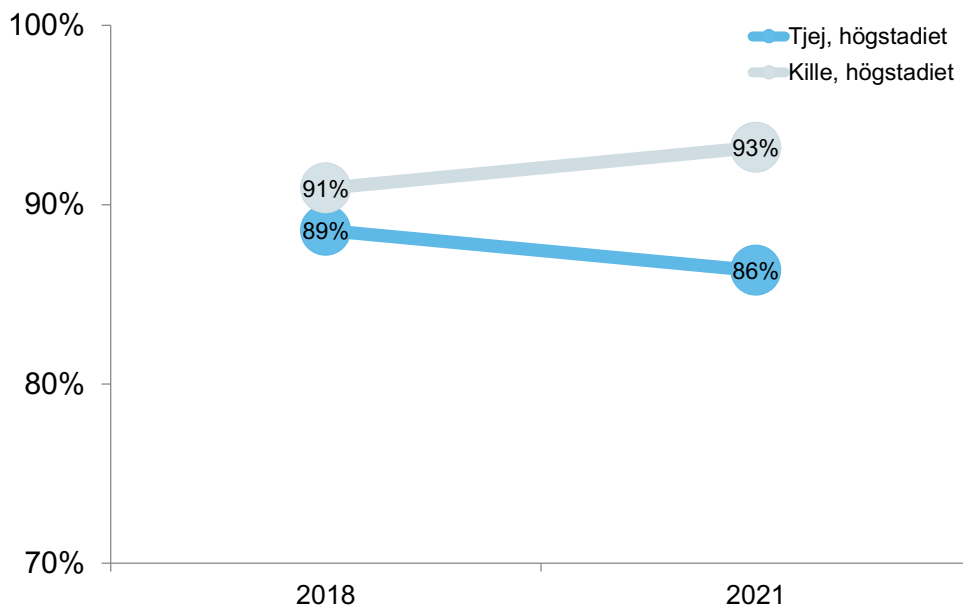
Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7a. Hur ser du på framtiden? Jämförelse med snittet i Dalarna

	Smedjebacken högstadiet	Dalarna högstadiet	Smedjebacken gymnasiet	Dalarna gymnasiet
Mycket + ganska positivt	90%	88%	91%	89%

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel mycket + ganska positivt. Jämförelse över tid, högstadiet

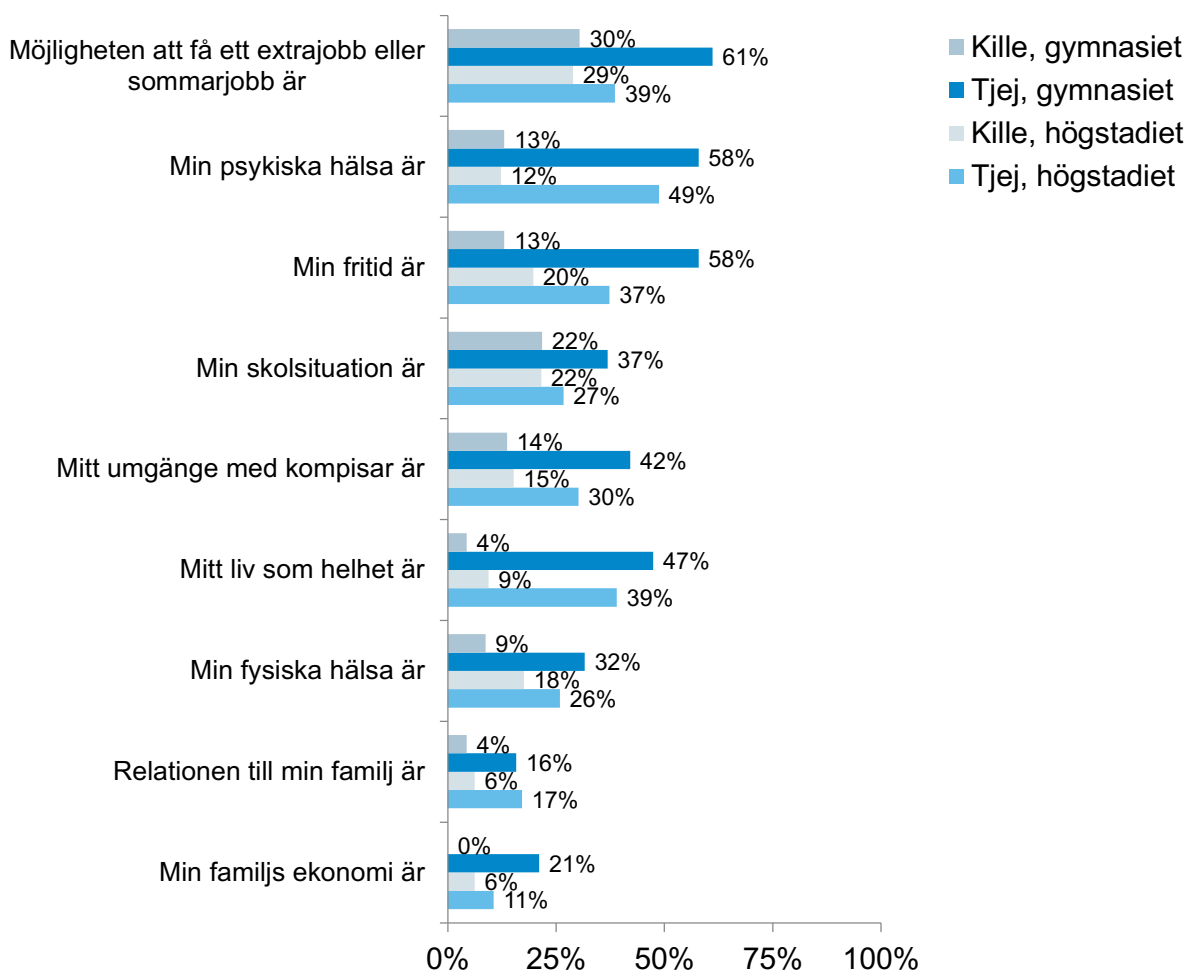

Corona-pandemin

I Lupp-enkäten ställdes även en fråga för att kunna se hur ungdomarna har påverkats av Corona-pandemin.

Utifrån diagrammet nedan (H8) kan vi se att många unga uppger att möjligheten att få extrajobb/sommarjobb har påverkats negativt, samt att den psykiska hälsan, fritiden och skolsituationen blivit sämre under pandemin. Tjejerna har påverkats i högre grad än killarna i samtliga avseenden, speciellt stor skillnad finns i frågan om fritiden, livet som helhet och den psykiska hälsan.

H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Corona-pandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Corona-pandemin? Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".

H9. Vill du tillägga något om hur Corona-pandemin har påverkat dig?

"Ångest, oro och en konstant jobbig stress inuti"

- Tjej, högstadiet

"Det påverkat oss som elever, för att vi fick studera hemma från och det var lite svårt"

- Kille, högstadiet

"Det var tråkigt då alla idrottsarrangemang blev inställda för min sport men det ledde till att jag provade nya idrotter som inte påverkades av pandemin"

- Kille, högstadiet

"Jag har färre kompisar nu under pandemin"

-Kille, högstadiet

"Det har gjort det svårt för mig att hänga med i skolan"

-Tjej, gymnasiet

"Tyckte skolan hade dåligt upplägg. Skåpen stod nära och många hann bli sjuka innan vi ens fick plugga på distans och då vart det bara halvdistan. Lyssna på oss elever bättre. Det är trots allt vi som ska lära oss."

-Tjej, högstadiet

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevers drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

